

***Bijbelstudies voor de LWF-assemblee
Stuttgart 2010***

Bijbelstudie 1 t/m 6



Bijbelstudie voor de LWF-assemblee

Bijbelstudie 1

Het werkmateriaal voor de elfde LWF-Assemblée is gebaseerd op de regionale zwaartepunten van het godsdienstige leven van de bijeenkomst. Elk van de zes brochures bevat daarom 'Vragen om over na te denken' (pagina 6), een lied (pagina 7), een artikel (pagina 9) dat gerelateerd is aan het thema van de assemblee "Geef ons heden ons dagelijks brood" en informatie over een aantal basisvoedselproducten uit de regio (pagina 17)

Deze brochure heeft de Noord-Europese landen als regionaal zwaartepunt.

Bijbelstudie 1: genadegaven

De hemelen vertellen....

“Wat moeten wij doen?” Dat was de vraag die gesteld werd aan de Nederlandse theoloog Hendrik Kraemer op een cruciaal moment in de Nederlandse geschiedenis toen Christenen tegenover elkaar kwamen te staan op het slagveld. Er wordt gezegd dat Kraemer met deze onvergetelijke woorden antwoordde:

“Ik kan jullie niet zeggen wat jullie moeten doen, maar ik kan jullie vertellen wie jullie zijn.”

Met dit fundamentele inzicht ging Kraemer direct in op de kern van de zaak. Ons zelfbeeld – hoe wij onszelf zien in relatie met anderen, in relatie met God en in relatie met de rest van het universum – is van directe invloed op ons handelen in het dagelijks leven. Dit is in het bijzonder van belang wanneer wij geconfronteerd worden met essentiële kwesties. Dus vragen wij onszelf: wie denken wij dat we zijn? De schrijver van Psalm 8 worstelde met diezelfde vraag en kwam tot het volgende verbazingwekkende inzicht:

4 Zie ik de hemel, het werk van uw vingers,
de maan en de sterren door u daar bevestigd,
5 wat is dan de sterveling dat u aan hem denkt,
het mensenkind dat u naar hem omziet?

6 U hebt hem bijna een god gemaakt,
hem gekroond met glans en glorie,
7 hem toevertrouwd het werk van uw handen
en alles aan zijn voeten gelegd:

Psalm 8: 4-7

De bezinning op God's totale schepping onthult een ontvullende en tegelijkertijd overweldigende waarheid: in het hele ontwerp van dingen zijn wij niets, maar in de ogen van God zijn wij kostbaarder dan wij ons voor kunnen stellen. In zijn Kleine Catechismus zegt Luther het kort en bondig:

„Ich glaube, dass mich Gott geschaffen hat
samt allen Kreaturen,
mir Leib und Seele [...] gegeben hat und noch erhält;
mit aller Notdurft (allem Notwendigen) und Nahrung
dieses Leibes und Lebens mich [...] versorgt,
wider alle Fährlichkeit (Gefahren) beschirmt
und vor allem Übel behütet und bewahrt;
und das alles aus lauter väterlicher, göttlicher Güte
und Barmherzigkeit,
ohn all mein Verdienst und Würdigkeit [...]“

“Ik geloof dat God mij geschapen heeft
met alle schepselen,
Mij lichaam en ziel [...] gegeven heeft en nog in stand houdt;
Met alles wat nodig is en mij met voedsel
Voor dit lichaam en leven [...] verzorgt,
Mij tegen alle gevaren beschermt
Mij voor alle kwaad behoedt en bewaart;
En dat alles uit louter vaderlijke, goddelijke goedheid
En barmhartigheid
Zonder enige prestatie of verdienste mijnerzijds [...]”

De kleine catechismus, het eerste artikel

Schepping als Gods genadegave (Genesis 1: 1-2: 25)

Sinds de oudheid hebben mensen over de hele wereld hun verhalen verteld over het ontstaan van het universum. Deze verhalen zijn veel meer dan theorieën over “hoe de dingen ontstaan zijn”. Ze zijn geloofsbelijdenissen – diepe overtuigingen over God, over de wereld en over de plaats van de gelovige in relatie tot beide. Degenen die zulke andere scheppingsverhalen kennen zullen het leerzaam vinden ze te vertellen en met elkaar te vergelijken om te ontdekken hoe mensen met verschillend geloof zichzelf zien in relatie tot hun god en hun wereld.

Het boek Genesis bevat niet slechts één, maar twee scheppingsverhalen. In beide verhalen handelt God uit pure genade ten opzichte van elk scheepsel, zelfs voordat dat scheepsel ontstond. Maar de twee verhalen verschillen ook van elkaar op belangrijke onderdelen.

Het eerste scheppingsverhaal (Genesis 1:1-2:4a)

Het scheppingsverhaal in Genesis 1 klinkt als een gedicht van zeven verzen. Het is een loflied op het goede nieuws dat God alles wat bestaat geschapen heeft. Vanuit een situatie van chaos (1:1) gaat de Schepper verder met het instellen van orde en dan met het vullen van de ruimte met planeten en sterren, de zee met vissen en de aarde met planten, vogels, wilde dieren en vee. Al dit brengt God moeiteloos tot stand, door eenvoudigweg te spreken en scheepselen te voorschijn te “roepen” of voort te brengen.

Van bijzondere betekenis in dit eerste scheppingsverhaal is de zeventvoudige goddelijke bevestiging dat alles dat God geschapen heeft “goed, heel goed” was. Dit verhaal heeft geen dualistisch wereldbeeld. God en de wereld staan niet tegenover elkaar. Integendeel, God waardeert, bemint en zegent niet alleen de mens (1:28), maar ook de dieren (1:22) en zelfs de aarde (1:24 e.v.). Ze worden alle uitgenodigd om “zich voort te planten” en worden zo Gods vertegenwoordigers in de scheppingsdaad zelf.

Dat betekent echter niet dat de hele schepping met God op gelijke voet staat. Op het duidelijke hoogtepunt van het verhaal besluit God ‘een mens te scheppen “naar onze gelijkenis” (1:26) en op die manier een bijzonder intieme relatie met de mens aan te gaan. God vertrouwt de mens zelfs het goddelijk privilege toe van het dragen van verantwoordelijkheid voor de zorg en het welzijn van alle levende dingen (1:28b).

Volgens dit verhaal is de hele schepping het oogmerk van Gods liefde en bescherming en de mens – het hoogtepunt van de schepping – geniet een positie van verantwoordelijkheid en vertrouwen die het goddelijke doel weerspiegelt.

Het tweede scheppingsverhaal (Genesis 2:4b-25)

Het tweede scheppingsverhaal is bijna uitsluitend op de mens gericht, de *eerste* van Gods schepping (2:7). In deze 22 verzen wordt er vaker verwezen naar de mens dan naar “God de Heer”. Vergeleken daarmee is er maar weinig aandacht voor de dieren. De schepping van zon, maan, sterren, dag of nacht wordt helemaal niet genoemd. Het hele verhaal laat God zien die bezig is met het zoeken naar mogelijkheden om ervoor te zorgen dat de mens zich gelukkig en verzorgd voelt. Hiertoe plant de Schepper persoonlijk een tuin aan, laat er bomen in groeien (2:8) en verandert dor land in een oase door er via rivieren en sloten water in te brengen (2:10-14). God laat een overvloed aan bomen groeien, niet alleen om de mens van voedsel te voorzien, maar ook als een bron van schoonheid en vreugde (2:9). De indrukwekkende en tere schoonheid van planten en bloemen (evenals het muzikale tjirpen van de vogels?) herinnert mensen eraan dat Gods schepping ook bedoeld is het leven te verrijken door het gebruik van onze zintuigen (zien, horen, ruiken en voelen).

Al dit is nadrukkelijk gedaan ten behoeve van de mens, die God bij de uitnodiging om vrijuit te eten van alle bomen in de tuin vier keer direct aanspreekt met “je” (2:16). Er is maar één waarschuwend kanttekening (2:17): één boom moet vermeden worden. Het eten van die vruchten heeft dodelijke consequenties. Dit moet hoogstwaarschijnlijk niet als een dreigement, maar als een uitdrukking van zorgzaamheid worden opgevat: God wil niet dat de mens schade berokkend wordt door het eten van vergif.

Mensen van de aarde

Het verhaal begint in een levenloze woestijn waar nog geen regen is gevallen (2:5). God buigt zich neer om aarde te bewerken. Zoals een kunstenaar vorm geeft aan een klomp klei, zo vormt de Schepper een menselijke vorm die een levend wezen wordt zodra de goddelijke adem van Gods eigen mond het bezielt. Volgens het tweede scheppingsverhaal zijn de mensen onlosmakelijk geworteld in de aarde. Het mensdom is voortgekomen uit de grond en is afhankelijk van de grond voor voedsel. Maar nog belangrijker, God schiep allereerst de mensen, want er was niemand om de aarde te bewerken (2:5). Het land te bewerken en “erover te waken” (2:15) verschaft de mens een zinvolle roeping. Ook werk is een gezegende gave van God. Het geeft persoonlijke voldoening en zin aan het menselijk leven. Dus ook werk was bedoeld om van te genieten. Pas later wordt het een werklust door het eten van het vergiftigde fruit.

Mensen zijn “grond-wezens”. Dat is geen “vies” woord. Gods smetteloze aarde (adamah) schenkt haar naam aan de persoon (adam) wiens ontstaan en afkomst zo nauw met haar verbonden is.

Maar mensen zijn niet het enige volk van de grond. Er zijn er meer. De dieren werden ook uit de aarde geschapen en de bomen groeien ook uit diezelfde grond. Wat mensen tot “levende wezens” maakt (2:7) is het feit dat Gods adem (ruach) hen tot leven brengt. In dit verhaal worden zowel planten als dieren nergens “levende wezens” genoemd. Alleen mensen worden met deze benaming onderscheiden.

De troost van gezelschap

Toch bedenkt de Schepper nog een andere manier om de pas geschapen individu te zegenen. God erkent dat het alleen-levende menselijk wezen verlangt naar gezelschap en dat hij een “helper die bij hem past” (2:18) nodig heeft om het gevoel van eenzaamheid te overwinnen.

Precies op dit (late) punt in de tweede geschiedenis besluit God de dieren te scheppen en ze bij de *adam* te brengen met de uitnodiging ze “een naam te geven” (2:19-20a). Iemand of iets “een naam geven” is het aangaan van een relatie met de persoon of het voorwerp dat een naam krijgt. Zou het zo kunnen zijn dat God de bedoelde dat de dieren iets van dat ontbrekende gezelschap voor *adam* zouden zijn? Inderdaad kunnen mensen en dieren een wederzijds ondersteunende relatie onderhouden. Mensen die in het dagelijks leven in nauw contact komen met dieren zullen dat van harte beamen. Maar nadat hij de dieren een naam gegeven heeft voelt de mens zich nog steeds onvoldaan. Volgens het verhaal zijn de dieren geen “levende wezens” die “passen” bij de mens die tot leven geroepen is door de adem van God.

Dus God gaat weer aan het werk, dit keer door een operatie uit te voeren op het lichaam van *adam*, weefsel eruit nemend (*tsefa'* kan “rib” of “zijde” betekenen). Van dit weefsel modelleert God een “helper die bij hem past”, die Adam (2:2) onmiddellijk “herkent” als zodanig en dus de naam *ishah* (de vrouwelijke vorm van *ish*) geeft.

De twee personen zijn geschapen om gelijken te zijn in de volste betekenis van het woord. Zij moeten elkaars “helper” zijn (*ezer* kan “verdediger”, “bondgenoot” of zelfs “redder” betekenen). De twee worden geacht zich niet tot elkaar te verhouden als een inferieure assistent tot een superieure expert, maar als teamgenoten die “bij elkaar passen”. Ze zullen elkaars helpers zijn in de zin dat zij zware lasten kunnen dragen door ieder een uiteinde van het voorwerp vast te houden. Ze kunnen elkaars “redder” zijn in de zin dat ieder de ander gezondheid en zegen brengt.

De twee individuen worden uitgenodigd te zijn als één persoon, “een vlees”. We mogen dit zien als een verzekering dat het diepste verlangen van man en vrouw naar elkaar ook een gave is die door God is ingeplant. Het tweede scheppingsverhaal geeft zo ook de gepaste waardigheid aan de menselijke onderlinge seksuele aantrekkingskracht waarvan wij zonder schaamte mogen genieten (2:24-25). Ook dit is een kostbare gave van Gods genade.

De wereld waarin wij leven

Deze twee scheppingsverhalen schilderen een idealistisch beeld van vrede en rust. Ze beschrijven het leven op aarde zoals God het bedoeld heeft en zoals het door Gods genade zal zijn. Jammer genoeg kunnen alle goede dingen worden bedorven. Door de hardheid van het menselijk hart is de goede aarde verontreinigd, het water vergiftigd en de gaven van God worden beschouwd als goederen die geëxploiteerd moeten worden. Nauwe betrekkingen gaan kapot. De kloof tussen rijk en arm wordt gestaag wijder. Dagelijks sterft een duizelingwekkend aantal kinderen de hongerdood. Waar kunnen we hoop vinden om in een wereld als deze te leven? Voor advies richten we ons op een ander verhaal, een gelijkenis van Jezus.

Herstel als Gods genadegave (Lucas 15:11-32)

De zogenaamde “Gelijkenis van de verloren zoon” richt zich eigenlijk niet op de jongere zoon, maar op de meevoelende vader wiens eigenzinnige zonen allebei vreselijk veel behoefte aan redding hebben. Het verhaal is zo bekend dat we alleen de meest in het oog springende kenmerken hoeven te schetsen.

In dit verhaal doet de jongste van de twee een uiterst zelfzuchtig verzoek. Hij wil dat zijn vader hem de waarde uitkeert van dat deel van het familiebezit dat hij zal krijgen na zijn vaders dood. Door de uitbetaling te vragen van een derde van het familiebezit en daarmee aan de haal te gaan zadelt hij het gezin waarin hij is grootgebracht op met economische ontberingen. Een geschenk dat hem en de zijnen voorzien zou hebben van een gezond basisinkomen dreigt nu misbruikt te worden voor kortstondige losbandigheid.

Om onverklaarbare redenen willigt de vader deze wens in en de zoon zet het bezit ogenblikkelijk om in contanten, vertrekt van huis naar een land ver weg waar hij alles erdoor jaagt en eindigt als een uitgehongerde varkenshoeder in dienst van een ongelovige. En als hij deze staat van vertwijfeling heeft bereikt heeft de opstandige zoon de brutaliteit om werk op het familielandgoed te komen vragen.

Maar wonder boven wonder! De diepbedroefde vader heeft blijkbaar dag na dag de horizon afgetuurd, verlangend naar de terugkeer van zijn kind. En als het silhouet van de jongeman eindelijk in de verte verschijnt rent de vader hem dolgelukkig tegemoet om zijn kind te omhelzen en te overdekken met kussen nog voor de zoon ook maar de kans heeft gehad om de gerepeteerde toespraak met spijtbetuigingen af te steken. De verloren zoon is niet alleen terug, maar wordt in al zijn privileges hersteld en wordt de eregast aan een inderhaast bereid overvloedig feestbanket ter gelegenheid van de gebeurtenis.

Natuurlijk is de oudste niet gelukkig met de edelmoedigheid die bewezen wordt aan “die niksnut van een zoon”. Maar de vader ziet het stuurse gedrag van de oudste ook door de vingers en spreekt hem met liefdevolle woorden toe (“Mijn jongen”) met een persoonlijke uitnodiging om de gelukkige gebeurtenis te komen meevieren. “Je broer was dood – en is weer tot leven gekomen.” De familie kan weer samen zijn. Dat is –wat de liefhebbende vader betreft – oneindig veel meer waard dan een derde van het familiebezit. De jongeman die gehoopt had op een baantje als bediende is hersteld in zijn waardigheid door de gave van een prachtig gewaad. Het weerbarstige kind dat de vertrouwen van de vader beschaamd heeft ontvangt een zegelring als herbevestiging van dat vertrouwen.

Samen zingen deze verhalen de lof van een genadige God die wil dat leven tot bloei komt. De God die een schitterende wereld geschapen heeft en die heeft toevertrouwd aan degenen die Hij geschapen heeft naar zijn eigen beeld, is erop gespist om te komen herstellen wat zij kapot hebben gemaakt. God herstelt gebroken relaties, vergeeft de overtredingen die begaan zijn, troost de bedroefden en geeft dagelijks brood aan de hongerigen.

Vragen om over te na te denken

God, de gever van alle goede gaven

Als mannen en vrouwen zijn we gemaakt naar Gods beeld, vrijgekocht door Christus en geroepen tot leven in gemeenschap met God en met elkaar. Hoe getuigen wij Lutheranen in de wereld van vandaag van God, de gever van alle goede gaven?

De heilige gave

Hebben we ons bewustzijn voor de heiligheid van de schepping verloren? Als God de gever is (Ps. 24:1) hoe kunnen wij dan het landbouw- en visserijbeleid accepteren dat de planeet misbruikt? Hoe kunnen wij ongezond voedsel tolereren of zien hoe tonnen voedsel worden weggegooid? Hoe kunnen we een klimaatverandering toestaan die hoofdzakelijk veroorzaakt wordt door het westen, maar die de arme landen het hardste treft?

De gave van het leven

Waarom zijn wij als christelijke gemeenschap niet in staat te vechten voor het eerlijk delen van veilig en voedszaam eten door allen? Staat er iets in de Lutherse geloofsbelijdenis dat “alle mensen ... zijn geboren in zonde” (CA II) dat ons toestaat de status quo van ongerechtigheid en gebrek aan waardigheid van zo vele mensen te accepteren? Geloven wij dat sommigen van ons meer door Godgegeven recht hebben op een volwaardig menselijk leven dan mensen die niet geloven in Gods genade?

De gave van verantwoordelijkheid

God heeft ons rentmeesters van de schepping gemaakt (Ge. 1:26-28). Hoe beïnvloedt dit de manier waarop wij voor onze eigen gezondheid zorgen, voor het voedsel dat we eten en het agrarisch beleid in onze gemeenschap? Hoe kunnen wij verantwoordelijkheid nemen voor nationaal en internationaal beleid op het gebied van voedsel, land en water?

Uit Denemarken

Lied

Genade is een dagelijks geschenk

Deens: Johannes Mollehave

Engels: Per Harling

Muziek: Martin Emquist

Genade is een dagelijks geschenk,
tasten, horen, zien
In het gewone leven
is genade gewoonweg: zijn

Genade is onverplichte liefde
overvloedig geschonken
Genade is weten dat ons
onophoudelijk vergeven wordt

Genade is het bestendige woord
in het streven van ons leven
als alles verloren lijkt is er genade
genade is er voor altijd

Genade is de genadegave om te delen
in de interactie van het leven
Genade is het leven dat zijn bron
heeft in de opstanding

Zonder hoop en zonder God
zal de dood overwinnen.
Geloof, hoop en liefde is alleen
waar genade woont.

Duits: LWB-BKD, F. Baltruweit

Vertaling uit het Duits

Genade schenkt God elke dag – in voelen, horen, zien – Genade betekent vandaag voor ons: je mag
gewoonweg leven

Genade is er in overvloed – zonder tegenprestatie – Genade betekent: wij allen worden elke dag vergeven

Genade is een reddingswoord – voor ons hele leven – ook als het verloren lijkt – er is geen einde aan genade

Genade delen dag aan dag – met onze naasten – genade wijst ons elke dag op de opstanding

Zonder hoop en zonder God – zal de dood het winnen - maar in uw genade zijn geloof, hoop en liefde

Meditatie

Onze genadige God overlaadt ons elke dag met ontelbare gaven. De meest schitterende gaven nemen wij over het algemeen als vanzelfsprekend omdat ze zo'n "normaal" onderdeel van onze dagelijks leven zijn geworden. We ontdekken de onmetelijkheid van hun waarde pas dan, als we het om de een of andere reden voor korte of langere tijd zonder moeten stellen. Dat zou ook de reden kunnen zijn waarom we bijna nooit zelfs maar denken aan deze voorrechten denken bij ons dankgebed. Ze behoren tot de kostbaarste gaven die er zijn – dingen die het leven echt buitengewoon maken.

Het zien van de levendige kleuren van bloemen en bomen
Het horen van verheffende muziek en betekenisvolle woorden
Het aanraken van verfijnde weefsels en aantrekkelijke gelaatstrekken
Het bewegen van handen en voeten
Het voelen van de warmte van een omhelzing
Het ervaren van emotie, van lachen en huilen
Het knuffelen van een pasgeboren baby
Het ontvangen van tekenen van liefde
Het delen van gevoelens van medeleven
Het herinneren van een vriendendienst
Het vergeten van voorbije fouten
Het ontvangen van de belofte van vergeving
Het proeven van verzadigend voedsel
Het verkwikt zijn door het drinken van dorstlessend water
Het bewaren van het gevoel van eigenwaarde en zelfrespect
Het koesteren in de zonneschijn
Het ademen van schone, frisse lucht
Het vasthouden aan grenzeloze hoop

Gebed

Dank u, genadige God, voor het beantwoorden aan de diepste honger van uw kinderen. Wanneer wij gebrek lijden, stel ons dan in staat ons aan uw beloften vast te houden. Maak ons altijd bewust van de naaste dichtbij en veraf, wiens noden niet vervuld worden.

Amen

IJsland: financiële catastrofe en moreel herstel

Zijn stappen zijn zwaar. Een veertiger, een aannemer in de bouw die al maanden werkeloos is; hij zit voor het eerst van zijn leven zonder werk. Hij heeft al alles geprobeerd om rond te komen. “Ik had nooit gedacht dat ik ooit om hulp zou moeten vragen om mijn gezin te eten te geven,” zegt hij.

Om hulp vragen is de laatste toevlucht voor hen die door de mazen van het sociale vangnet in IJsland vallen.

Sinds oktober 2008 wordt het land geteisterd door de wereldwijde kredietcrisis. De munteenheid stortte in. De economie schrompelde ineens terwijl de werkloosheid snel steeg. De regering was genooddacht de drie belangrijkste banken over te nemen en uiteindelijk op te stappen.

De verzoeken om hulp aan de IJslandse Kerk Hulp (ICA) zijn met meer dan 300 procent toegenomen. De meeste mensen hebben nog nooit eerder om hulp gevraagd. Velen storten in.

(bijschrift foto)

De economische ineenstorting in IJsland dreef vele families in het nauw, niet in staat om te betalen voor levensbehoeften zoals voedsel, kleding en onderdak. © Arni Svanur Danielson/Biskupsstofa

“Werkloosheid is de grootste oorzaak,” zegt Vilborg Oddsdottir, een maatschappelijk werkster bij de ICA. “In april 2008 hadden we aanvragen van vier werkloze mannen. In maart 2009 hadden we aanvragen van 46 vrouwen en 213 mannen.”

Gemeenten en diaconieën in het hele land hebben hun bijdragen aan het ICA opgevoerd, evenals het kerkelijk bestuur. Jonas Thorisson, directeur van de ICA zegt dat de donaties voor binnenlandse hulp nog nooit zo hoog zijn geweest. “Maar de nood neemt toe, zowel in de hoofdstad als op het platteland, waar de predikanten onze contactpersonen zijn voor de hulpverlening.

In Reykjavik heeft het Rode Kruis een centrum voor werklozen geopend. Predikanten en diakenen doen elke dag vrijwilligerswerk en geven pastoraal advies. In andere gebieden hebben gemeenten centra geopend.

IJsland heeft jaren van stijgende inkomens en hoge groeicijfers gekend, die niet in het minst te danken zijn aan een buitenlandse schuld die een hoogtepunt bereikte van 10x het jaarlijks nationaal Bruto Binnenlands Product (GDP). Juist daarom is het land zwaar getroffen door de wereldwijde financiële catastrofe.

In de bevolking van 320.000 is er een sterk gevoel van onveiligheid, woede en ongeloof. Nu het bewijs aan de dag komt van buitensporig risico nemen en wanbeheer door de financiële instituten zetten velen vragen bij de morele grondslag van de economische hoogconjunctuur. Waarom was het land zo bezig met materieel succes en financieel gewin?

Predikanten zien de verandering in het stemming van het land in toegenomen kerkbezoek, in het bijzonder op de zondagsscholen en bijeenkomsten voor ouders met jonge kinderen. Het is een tijd van nuchtere bezinning.

In een radiopreek die het land opriep voor de meest getroffen te zorgen zei Karl Sigurbjornsson, de bisschop van IJsland, “Nu is het tijd om zorg en ondersteuning te betonen aan elkaar en ons op onze diepste waarden te bezinnen. De reserves die we hebben in geestelijke en morele schatten – zorg, liefde, geloof en gebed – zijn sterk en houden stand, waar andere falen.” Bisschop Karl benadrukt ook het belang van het nakomen van buitenlandse verplichtingen, in het bijzonder als het gaat om ontwikkelingswerk.

Hoewel vele gezinnen hard getroffen zijn, brengt de crisis ook het beste naar boven in vele IJslanders, die beantwoorden aan de oproep van de bisschop, zich melden voor vrijwilligerswerk bij hulporganisaties en indien mogelijk doneren.

Werk, huis, zekerheid – alles wat vanzelfsprekend was is nu reden tot dankbaarheid en genade die gedeeld kan worden.

Thema van de dag

De genade van God

Op deze eerste dag van de Assemblee prijzen wij de genade van God – de God die het schitterende universum heeft geschapen en die de aarde aan de zorg van mensenhanden heeft toevertrouwd. We prijzen de goedheid van God die voortgaat te vergeven wanneer mensen hun voorrechten misbruiken en die hen een nieuwe start in het leven geeft. We zingen Gods lof in de eredienst, we ondergaan de diepte van Gods liefde in de overdenking van het Woord en ontmoeten elkaar nu als broeders en zusters in Christus om onze dagelijkse ervaringen te delen in het licht van het Goede Nieuws.

Dorpsgroep 1

Goede grond - schoon water

De gave van schoon water

Oriëntatie

Wat hebt u vanmorgen gehoord? Wat heeft u het meest aangesproken? Welke vragen kwamen in u op toen u deelnam aan het leven van de gemeenschap vanmorgen?

- Neem alstublieft een paar minuten om uw ervaringen samen te vatten.

Schoon water

Water is onmisbaar voor het leven zoals wij dat kennen. Je kunt weken of maanden zonder eten, maar zonder water sterven mensen binnen een paar dagen of uren.

- Neem wat tijd om te praten over water in uw gemeenschap. Is het makkelijk verkrijgbaar? Komt het hoofdzakelijk uit rivieren en kreekken of uit bronnen, of via regenwateropvang? Komt het uit uw keukenkraan of ijzeren buizen, of moet u ver lopen om het te halen? Is het drinkbaar? Is het vrij van schadelijke chemicaliën of slib?

De antwoorden op deze vragen zullen nogal variëren, afhankelijk uit welk land u afkomstig bent. Het is zeer verontrustend te ontdekken op hoeveel plaatsen op aarde er een ernstig tekort aan water is, dat geschikt is voor menselijke consumptie. Er zijn gemeenschappen in Afrika waar kinderen niet naar school gaan omdat ze hun moeder moeten helpen drinkwater voor hun familie over grote afstanden te dragen.

Waarom de tekorten?

- Neem de tijd om na te denken over het watertekort in uw omgeving. Is er buitensporig waterverbruik voor landbouw irrigatie? Veranderen neerslagpatronen door de opwarming van de aarde? Zijn rivieren en stromen vervuild? Ook in Canada protesteren de boeren omdat de bronnen waar zij het water voor hun vee vandaan halen opdrogen door watersintensieve bedrijven van een kaliummestfabriek in de omgeving. Wat denkt u? Wat gebeurt er hier? Verandert u uw antwoord als u hoort dat kaliummest noodzakelijk wordt voor het verbouwen van rijst in China en India en dat de kalium een "oogst in contanten" is voor Canada?

Hoe ernstig is het probleem?

Het hangt er van af. Hoe ernstig is het in uw regio? In sommige gebieden worden waterrechten verkocht voor enorme bedragen. In grote gebieden gaat de bevolking in toenemende mate over tot flessenwater voor menselijke consumptie en de prijs daarvan is dramatisch gestegen tot op het punt het een luxeartikel is geworden dat armen zich niet kunnen veroorloven. Sommige landen die rijk aan water zijn beperken hun verkoop aan hun buurlanden-zonder-water. We hebben gehoord dat in de toekomst oorlogen niet meer zullen gaan over olie, maar over water.

Zijn er tekenen van hoop?

- Neem wat tijd om te bespreken welke maatregelen er genomen of overwogen worden in uw land om het watertekort op te lossen. Het bouwen van wateropvang-constructies? Het schoonmaken van rivieren en stromen? Veel

groentetelers bedekken hun planten met materiaal dat waterverdamping tegengaat of ze passen waterdruppelaars toe bij de wortels van de planten. LWF heeft een benijdenswaardig record behaald voor het graven van gemeenschappelijke bronnen voor kleine steden en dorpen in Afrika. Echter, bedenk wel dat het onttrekken van enorme hoeveelheden grondwater de grondwaterspiegel uiteindelijk drastisch zal verlagen. Singapore heeft opvallend veel succes met het bouwen en opereren van water-ontziltings bedrijven. De techniek is echter zo energie-intensief dat alleen rijke landen zoals Singapore zich kunnen permitteren er gebruik van te maken. Misschien kan de ontwikkeling van goedkopere en hernieuwbare energiebronnen ontziltiging een haalbare optie maken voor wijdere verbreid gebruik.

Welke andere mogelijkheden voor oplossing van het watertekort ziet u? Worden deze mogelijkheden ergens uitgevoerd? Indien niet, waarom niet? Wat zijn de volgende stappen?

Water is totaal recyclebaar. Astronauten kunnen maanden in een ruimtestation leven zonder hun watervoorraad aan te vullen.

Wat zegt ons geloof?

- Denk hierover na: Wat is de boodschap van het evangelie in deze tijd? Bent u het ermee eens dat we niet gemotiveerd moeten worden door vrees maar door geloof? Bent u het ermee eens dat Christelijke ethiek – in het bijzonder Lutherse ethiek – niet gaat om het bundelen van onze krachten voor het behalen van verheven doelen, maar om het in dankbaarheid beantwoorden van de goedheid van een genadig God? Laat u geen rommel achter op het strand omdat dat een overtreding is waar straf op staat, of omdat een schoon strand een genoegen is om te zien en heerlijk voor kinderen om op rond te dartelen?

“Laat de Heer uw vreugde blijven; ik zeg u nogmaals: wees altijd verheugd. Laat iedereen u kennen als vriendelijke mensen. De Heer is nabij. Wees over niets bezorgd, maar vraag God wat u nodig hebt en dank hem in al uw gebeden. Dan zal de vrede van God, die alle verstand te boven gaat, uw hart en gedachten in Christus Jezus bewaren.” Fil. 4:4-7

Dorpsgroep 2

Zaaien

De gave van goed zaad

Oriëntatie

Wat hebt u vanmorgen gehoord? Wat heeft u het meest aangesproken? Welke vragen kwamen in u op toen u deelnam aan het leven van de gemeenschap vanmorgen?

- Neem alstublieft een paar minuten om uw ervaringen samen te vatten.

Goed zaad

De zaaitijd is een opwindende tijd. Het is een tijd van wonderbaarlijk nieuw begin, een tijd vol verwachting. Een graankorrel valt op de grond, spuit, groeit uit tot een stengel en vertakt zich om diverse aren vol graan te dragen. Het gebeurt allemaal “automatisch”, zo lijkt het – degene die zaait “weet niet hoe” (Marcus 4:26-29) het gebeurt. God zorgde ervoor dat elke plant “zijn zaad draagt” en het leven kan doorgeven aan ontelbare generaties. Hoe geheimzinnig! Wat een vreugde om het te zien gebeuren! Wat een gave!

- Neem wat tijd om hierover te praten. Van welk opwindende nieuwe begin droomt u? Dromen is een heel belangrijke activiteit (zie Joel 2: 28-29 NBG 1951). Droomt u over uw vaderland als een plaats waar iedereen in vrede met elkaar leeft? Droomt u van een land dat voedselveiligheid heeft, een land van in staat is genoeg voedsel te verbouwen voor al zijn inwoners?

Toe maar, droom! Dromen zijn krachtige stimulansen. Door Gods genade zult u de kracht ontvangen om uw dromen te realiseren. De “I have a dream” -toespraak van Dr. Martin Luther King was het begin van de bevrijdingsbeweging van de zwarten in de Verenigde Staten. Dromen kunnen als visioenen zijn waarin God ons een glimp laat opvangen van wat er mogelijk is.

Goed zaaien!

Zaaien is een antwoord op Gods uitnodiging om voor het land te “zorgen”. Zorg voor planten en dieren (en voor mensen eveneens!) is een Godgeleijk iets om te doen. Veel mensen hebben een speciaal “kunstje” om zaad te laten groeien en rijpen. Ze hebben een bijna intuïtief gevoel voor wat levende dingen laat gedijen. Als we zeggen “dat iemand groene vingers heeft” erkennen we dat deze vaardigheid om dingen te laten groeien een gave van God is.

Mensen die van de aarde houden weten het verschil tussen bewerken en misbruiken. Vrouwen en mannen die met de grond werken en met de dieren hebben een intieme relatie met de natuur. Zij zijn artiesten. Beeldhouwers en houtsnijders vertellen ons dat zij de steen en het blok hout laten “vertellen” wat “het moet worden”. Dan beitelen ze de steen en kerven het hout voorzichtig en zo “helpen” ze naar buiten te brengen “wat er in zit”. Ze werken met de steen – niet ertegen – net zoals echte boerenvolken werken met het land, in plaats van ertegen. Er bestaan “geboren leraren” die iets vergelijkbaars doen met en voor mensen.

Wij geloven dat alle mensen kunstenaars zijn en dat hun kunst een gave van God is, uitgedeeld door de Heilige Geest, zoals de Geest wil. U bent zo iemand! Laat niemand u iets anders wijsmaken. Uw leven is *diakonia*!

Zaaien en risico nemen

Leven is risico nemen. Iedereen die een zaadje in de grond stopt weet dat. De kansen op mislukking zijn enorm. Jezus’ gelijkenis over de zaaier (Marcus 4:3-9) zegt daar alles over. Droogte, ondiepe grond, onkruid, plunderende vogels en vraatzuchtige insecten vormen een constante bedreiging. Het is een wonder dat er een plant kan rijpen onder zulke omstandigheden.

Met mensen zijn de risico’s zelfs nog groter. Mensen kunnen met geweld beroofd worden van de gaven die God voor hen bedoeld had. Vrouwen en mannen die op het land werken ontdekken vaak dat wat een vreugde zou moeten zijn, geploeter wordt. Zelfs als de oogst goed is, spelen ze nauwelijks quitte. Sommigen moeten een bijbaantje nemen om de onkosten voor het boerenbedrijf te financieren. Uiteindelijk stoppen ze wellicht helemaal met boeren. Sommigen - meestal mannen - worden zo depressief dat ze zelfmoord plegen, hun familie die achterblijft is dan nog slechter af en moet voor zichzelf zorgen. Vissers moeten vaak hulpeloos toezien hoe enorme fabriekstrawlers de bodem van de oceaan schoonschrappen zodat er geen leven meer overblijft. In sommige landen worden de telers gedwongen bloemen voor de export te kweken in plaats van het verbouwen van voedsel om voedselzekerheid te bereiken voor hun vaderland. Wat is uw ervaring?

- Wilt u uw verhalen vertellen?

Tekenen van hoop?

Luther hield vol dat hij, zelfs als hij er zeker wist dat de aarde morgen zou vergaan, vandaag een appelboom zou planten. Zaaien en planten zijn daden van geloof. Zelfs als de kans op een rijke oogst klein is, vertrouwt de gelovige boer erop dat niets dat in Gods naam gedaan wordt tevergeefs is. We zijn niet geroepen om succes te hebben, maar om te geloven.

Dorpsgroep 3

Groei - Oogst

De gave van de oogst

Oriëntatie

Wat hebt u vanmorgen gehoord? Wat heeft u het meest aangesproken? Welke vragen kwamen in u op toen u deelnam aan het leven van de gemeenschap vanmorgen?

- Neem alstublieft een paar minuten om uw ervaringen samen te vatten.

De opwindende van het oogsten

In bijbelse tijden was het oogstfeest het belangrijkste landbouwkundige evenement van het jaar. Het was een tijd van uitbundig feestvieren (Ps. 126:5,6; Deut. 16:15) zeven dagen lang (Deut. 16:15; Lev. 23:39). Alle inwoners, inclusief huurlingen en slaven, werden uitgenodigd deel te nemen aan de feestelijkheden en zich te verheugen, want de oogst betekende voedsel en welzijn voor allen. Met het feest werd Gods goedheid gevierd in aanbidding en met dans, zelfs wanneer de oogst in kwestie nogal mager was. De mooiste van de “eerste vruchten” (Ex. 23:19; Lev. 2:14) moesten in de tempel gebracht worden als een teken dat alle vrucht een gave van God is en als herinnering dat oogsten de maaiers verplicht de opbrengst met anderen te delen.

Tegenwoordig zijn er veel gebruiken veranderd, terwijl andere tamelijk constant blijven. Op bijna alle plaatsen op aarde waar mensen land bewerken en zaden planten is de oogst het hoogtepunt van elk groeiseizoen. Het oogstfeest staat op de kalender. De oogst wordt gevierd, zelfs als de opbrengst schaars blijkt te zijn.

- Neem wat tijd om hierover te praten: Hoe wordt de oogstdag in uw deel van de wereld gevierd (zowel onder Christenen als niet-christenen)? Wat zeggen deze gewoonten over de geloofsovertuiging van de diverse culturele groepen die ze praktiseren?

Oogsttijd is arbeidsintensief

Afhankelijk van waar iemand op de wereld woont varieert de duur van de oogsttijd tussen een paar weken of bijna het hele jaar. In veel gebieden op de wereld is er bijna altijd iets klaar om geoogst en geconsumeerd of geconserveerd te worden. Er zijn vroege oogsten (zoals gerst), late oogsten (zoals tarwe) en heel late oogsten (zoals druiven). Er is altijd tijd te kort. Het weer is onbetrouwbaar en de rijpe gewassen gaan snel achteruit.

De zorg voor het land is een taak die ons door God is toevertrouwd en bedoeld om goed, gezond, bevredigend en zinvol te zijn. Er is bijna altijd gebrek aan arbeiders in de oogsttijd en de dagen zijn over het algemeen heet, zoals al het geval was in Nieuwtestamentische tijden (zie Matth. 20:1-16).

Tegenwoordig is vooral de suikerrietooft een kwelling door de enorme hitte. Op de prairies rijden zowel vrouwen als mannen tot laat in de avond in grote tractoren, combines en graantransportwagens. Ondanks dat vinden de “mensen van het land” die iets verbouwen “in het bloed zit” het werk enorm lonend. Alleen een echte landbouwer kent de voldoening van het ’s avonds uitkijken over een veld dat klaar is, doodmoe en toch gelukkig om de “goede dag” die ze gehad hebben. Dit is ook een gave van God: zinvol werk en de gezondheid en energie om het te doen.

- Bespreek het volgende: Waar bent u naar op zoek in een “goede baan”?

Hoe zit het met de anderen?

Jammer genoeg kennen veel, heel veel mensen niet het voorrecht van een bezigheid die voldoening geeft. Ze moeten werk doen dat buitensporig zenuwslopend en worden uitgebuit. Denk bijvoorbeeld aan de vaak bedroevende levensomstandigheden van de migranten-arbeiders; hun gezinsleven is ontwricht en hun loon is te laag om hun groeiende gezin thuis van eten te voorzien. Of denk aan de boer die zich geen goede machines kan veroorloven en daardoor dikwijls met materiaalpech geconfronteerd wordt en toenemende stress door verlies van kostbare tijd en de opeenstapeling van onverwachte kosten.

- Bespreek het volgende: Welke oplossingen stelt u voor om zulke mensen in hun dilemma te helpen?

Tekenen van hoop?

Vele telers “gaan nu terug” naar de betere landbouwmethoden van vroeger. Ze kiezen voor afwisselende akkerbouw en het toepassen van organische methoden die meer brandstofefficiënt zijn en die kosten voor onnodige chemicaliën vermijden.

Sommige van de jongere werkzoekenden vertrekken naar het platteland om te ontsnappen aan het tumult en de luchtverontreiniging van de grote steden.

- Bespreek dit alstublieft: Kunt u andere signalen van hoop opnoemen?

Het geloofsgetuigenis

Ontleend aan de veel geciteerde verklaring van Wilhelm Löhe zei Moeder Basilea Schlink: “Mijn beloning is dat ik dit mag doen”.

Dorpsgroep 4

Verwerking van wat geoogst is

De gave van bereiding

Oriëntatie

Wat hebt u vanmorgen gehoord? Wat heeft u het meest aangesproken? Welke vragen kwamen in u op toen u deelnam aan het leven van de gemeenschap vanmorgen?

- Neem alstublieft een paar minuten om uw ervaringen samen te vatten.

De gave verwerken

Voedsel voor menselijke consumptie is niet alleen een kwestie van hoeveelheid. Het is wenselijk dat zulk eten ook aantrekkelijk is voor de zintuigen: voor de smaak, de reuk en het gezichtsvermogen en dat het gevarieerd is in de zin van structuur, voedselgroep en kleur.

Degenen die voedsel verwerken en koken spelen een belangrijke rol door het voedsel zo te bereiden dat het tenminste voldoet aan de minimumstandaards. Dank God voor vrouwen en mannen die bedreven zijn in het smakelijk en aantrekkelijk maken van voedsel. Zij zijn in staat om heel eenvoudige ingrediënten heerlijk te laten smaken. Een kom rijst en wat dal (een currie-achtige lichte saus die gemaakt wordt van peulvruchten) gaat al aardig richting feestmaal. Een boven het vuur gegrilde vis met wat kruiden en een snufje zout is een delicatessen. Gewoon brood bestaat uit meel en water gemengd met een kleine hoeveelheid gist. Ruikt u de verfijnde geur van versgebakken brood? Loopt het water u ervan in de mond?

- Neem wat tijd om hierover te praten: wat is uw favoriete eten? Wie maakt het klaar – en hoe? Zijn de recepten simpel of uitgebreid? Hoe smaakt het eten? Is het gezond eten?

Goed voedsel wordt bedreigd

De toegang tot voedsel is meer en meer beperkt. De hongerigen van deze wereld moeten vaak genoegen nemen met het eten van voedsel met weinig of geen voedingswaarde. We horen de verschrikkelijke berichten over wat er gevonden wordt in de magen van mensen die de hongerdood gestorven zijn: gras, een brok onverteerbare cellulose.

Waar voedsel beschikbaar is, gaat de prijs vaak de middelen te boven van de miljoenen mensen die moeten leven van het equivalent van minder dan twee dollar per dag.

De voedselverwerking op zich kan ook problematisch zijn. Omdat sommige producten tamelijk kort houdbaar zijn (snel rottend, bederfelijk), moeten ze op verschillende manieren verduurzaamd worden. Zo'n proces resulteert meestal in verminderde voedingswaarde, vooral wanneer er bepaalde toevoegingen zijn gebruikt. Zulke additieven hebben dikwijls geen ander doel dan het realiseren van de gewenste kleur in het voedsel en toevoeging van volume en gewicht aan het product. De glanzende appel in het levensmiddelenbedrijf is vaak zo geworden via chemische conserveringsmiddelen. Bewerking brengt ook onvermijdelijk bijkomende kosten met zich mee, in het bijzonder wanneer het voedsel getransporteerd moet worden naar de bewerker en weer terug van de bewerker naar de consument.

Veel van het voedsel dat verkrijgbaar is in de winkels en de snackbars heeft te veel bewerkingen ondergaan. De toevoeging van overvloedige hoeveelheden suiker, zout en vet kunnen gezondheidsproblemen veroorzaken zoals obesitas en hartaanvallen. Er bestaat eenvoudigweg geen vervanging voor goede, verse, onbewerkte producten. Hoe kan men daar toegang toe krijgen?

- Vertel uw verhalen: is het voor uw omgeving mogelijk om in voldoende mate toegang te krijgen tot gezond voedsel? Zijn de consumenten in uw vaderland voldoende geïnformeerd om het onderscheid te kunnen maken tussen voedsel van hogere en lagere voedingswaarde? Welke wijzigingen in de voedselbewerking zijn nodig in uw land? Hoe kunt u helpen om die veranderingen tot stand te brengen?

Tekenen van hoop?

In vele landen van de wereld zijn er tekenen van toenemende voorkeur voor simpele, organische, verse productie. Vele huishoudens verbouwen tenminste gedeeltelijk hun eigen groenten, hetzij in potten of in kleine

stukjes schone grond. Anderen proberen, indien mogelijk, hun levensmiddelen te kopen van kleine producenten in hun omgeving. Zelfs in landen waar voedsel rijkelijk voorhanden is wordt deze praktijk gemeengoed.

De stem van het geloof

Mijn woning zal in jullie midden staan en ik zal nooit een afkeer van jullie krijgen. Ik zal in je midden verkeren; ik zal jullie God zijn en jullie mijn volk. Ik ben de HEER, jullie God, die jullie uit Egypte heeft geleid om je uit de slavernij te bevrijden. Ik heb het juk gebroken waaronder je gebukt ging, zodat je weer met opgeheven hoofd kunt rondlopen. Lev. 26:11-13

Dorpsgroep 5

Het brood breken – solidariteit delen

Breken en delen

Oriëntatie

Wat hebt u vanmorgen gehoord? Wat heeft u het meest aangesproken? Welke vragen kwamen in u op toen u deelnam aan het leven van de gemeenschap vanmorgen?

- Neem alstublieft een paar minuten om uw ervaringen samen te vatten.

De gave van het delen

Het kunnen delen van wat is gegeven op zich moet beschouwd worden als een gave van God. Het lijkt niet iets dat de mens van nature heeft. De neiging om eerst aan zichzelf te denken lijkt haast een instinct tot zelfbehoud.

De ervaring van Pinksteren, toen de Heilige Geest werd uitgestort over de verzamelde volgelingen van Jezus, was zonder twijfel een sterke motivatie voor de jonge kerk om te proberen de gemeenschap voorop te stellen boven het individu. Het was een moedige daad toen de vroege kerk ervoor koos hun pas-gevonden vertrouwen in God door Jezus Christus te bewijzen door het delen van hun persoonlijke bezittingen. Het was zonder twijfel een bezielende ervaring zich ondersteund te voelen door een gemeenschap die zorg droeg voor de noden van allen en toezag “dat er niemand was die gebrek leed” (Hand. 4:34).

Misschien was dat te mooi om stand te houden, want al in het volgende hoofdstuk vertelt Lucas hoe persoonlijke belangen weer begonnen op te spelen in het geval van Ananias en Saffira (Hand. 5:1-11).

- Bespreek het volgende: Hoe sterk is het gevoel van persoonlijk bezit in uw deel van de wereld? Sommigen onder u hebben wellicht ervaring met maatschappijen waar het begrip “persoonlijk bezit” ofwel onbekend is of als asociaal beschouwd wordt. Hoe belangrijk is het dat mensen (inclusief vrouwen!) zeggenschap hebben over hun eigendommen?

Delen als uitdaging

De gelijkenis over de dwaze boer wiens land een recordoogst had opgebracht (Lucas 12:16-21) lijkt de normale menselijke neigingen te weerspiegelen. De eerste gedachte die in de boer opkwam was grotere graanopslag te bouwen, om zijn enorme oogst op te slaan en het er dan van te nemen. Hij was er zeker van dat hij reserves voor vele jaren had opgeslagen en daarom niets had om zich zorgen over te maken. Zeker, Jezus moedigt mensen ook aan om zich geen zorgen te maken over de toekomst, maar dat heeft niet te maken met de reserves die ze hebben, maar omdat ze (zoals de leliën in het veld) erop vertrouwen dat God voortdurend in onze noden voorziet.

En God voorziet inderdaad jaar na jaar en van dag tot dag in onze behoeften, maar hij vertrouwt de distributie van de voedselvoorziening toe aan mensen die zich niet altijd van hun verantwoordelijkheid bewust zijn. Ze doen alsof de opbrengst “van mij, allemaal van mij!” zou zijn.

- Bespreek dit alstublieft: Wat denkt u? Waarom is het dat er in sommige landen waar voedsel in overvloed wordt verbouwd en verspild, grote aantallen stedelingen niet alleen honger hebben, maar het risico lopen te verhongeren? Waarom komt het voedsel niet daar terecht waar het nodig is? Wat, denkt u, moet er gebeuren om deze vreselijke situatie op te lossen?

Waardig delen

Delen moet tactvol gebeuren. “Aalmoezen” zijn misschien een laatste toevlucht in kritieke situaties, maar uiteindelijk is gebleken dat ze onvoldoende zijn. Ze vullen wel de magen van de hongrigen, maar ze

beschadigen hun ziel. Ieder mens moet het gevoel hebben voor zichzelf te kunnen zorgen, als hij/zij daar maar de kans voor krijgt. Altijd degene te zijn die ontvangt als het om voedseldistributie gaat kan iemands zelfrespect vernielen. Gods genadegaven geven de ontvangers niet het gevoel waardeloos te zijn. Integendeel, ze geven zelfrespect en vertrouwen en het gevoel geliefd en gewaardeerd te zijn.

- Denk hierover: Hoe kunnen de goederen van de aarde op zo'n manier verdeeld worden dat de ontvangers zichzelf niet als tweedeklas burgers gaan beschouwen die voor altijd afhankelijk zijn van de goedheid en medelijden van degenen die het beter hebben? Welke systemen kent u die wellicht van dienst zouden kunnen zijn in een ander land?

Geloofsgetuigenis

“Vrienden, jullie zijn een volk waarin de Heilige Geest aan het werk is. Wanneer iemand onder u valt, zult u uw best doen hem weer te helpen opstaan. Maar doe dat zachtvaardig, biedt weerstand aan de verleiding te denken dat u superieur bent aan degene die viel. Het is Christus' wil dat u zich allen verantwoordelijk gedraagt door voort te gaan elkaars lasten te dragen,” (Gal. 6:1-6 geparafraseerd).

Een basis voedselproduct

Vis

“Zij [de Finnen-vrouw] deed de vis in de kookpot want hij kon nog best opgegeten worden en zij liet nooit iets verloren gaan.” (Hans Christiaan Andersen, *De Sneeuwkonigin*)

Door de uitgestrekte kustlijn van Scandinavië is vis het belangrijkste onderdeel in het voedselpatroon van de Noord-Europese mensen. Rijk aan proteïne, omega-3 en anti-oxidanten worden vissen als haring, kabeljauw, makreel, zalm en forel geserveerd met gekookte aardappelen en wortelgroenten. De regio kan ook bogen op een schat aan bosvruchten zoals vossenbessen, bosbramen, wilde aardbeien en frambozen, en deze zijn bijzonder rijk aan vitamines en mineralen.

Omdat het ijs en de stormen in de winter het visvangstseizoen beperken, werden Noord-Europese mensen bedreven in het bewaren van voedsel. Inzouten, roken, pekelen en drogen zijn nog altijd traditionele technieken die de smaak intensiever maken en tegelijkertijd de houdbaarheid verlengen. In de oude Noorse cultuur symboliseert vis het aanpassingsvermogen, vastberadenheid en de gang van het leven.

De Inuït leven boven de poolcirkel van Noord-Siberië tot Groenland. Hun voedsel bestaat traditioneel uit zeezoogdieren, vooral zeehonden, vis, rendieren, verzamelde planten en klein wild en vogels. Jagen en het delen van voedsel zijn de kern van de Inuïtmaatschappij en zij gebruiken hun maaltijden gemeenschappelijk. Sami-groepen die in de noordelijke regio's van Scandinavië en West-Rusland leven zijn voor hun voedsel afhankelijk van het houden van rendieren, vissen, planten verzamelen en het jagen van klein wild en vogels. Doordat de Sami in de dertiende eeuw werden gekoloniseerd is hun voedselpatroon beïnvloed door de Noord-Europese kookgewoontes.



Bijbelstudie voor de LWF-assemblee

Bijbelstudie 2

Het werkmateriaal voor de elfde LWF-Assemblée houdt rekening met de regionale zwaartepunten van het godsdienstige leven van de bijeenkomst. Elk van de zes brochures bevat daarom 'Vragen om over na te denken' (pagina 6), een lied (pagina 7), een artikel (pagina 9) dat gerelateerd is aan het thema van de assemblee "Geef ons heden ons dagelijks brood" en informatie over een aantal basisvoedselproducten uit de regio (pagina 17)

Deze brochure is gewijd aan Azië

Geef ons heden ons dagelijks brood

Wat een verschil kan een beetje klemtoon maken! “Geef *ons* heden ons dagelijks brood.” De smeekbede zegt niet “Geef *mij* vandaag *mijn* dagelijks brood.” Dit is niet het gebed van een individu. Het is het gebed van een groep. Wie deze smeekbede bidt spreekt voor de hele gemeenschap. Wanneer u deze woorden bidt – alleen of in een groep in het openbaar – wie ziet u dan daar bij u, bij u aan tafel? Wie hoort u deze woorden samen met u zeggen?

Het decor van de bergrede

In het evangelie volgens Matteüs maakt het “Onze Vader” integraal deel uit van de “Bergrede” (Matt. 5:1-7:27). Deze drie hoofdstukken in Matteüs zijn een ononderbroken monoloog van Jezus. De evangeliëschrijver kondigt deze “preek” met een korte verklaring dat Jezus rondtrekt in geheel Galilea (4:23). Jezus is op een lange reis waarin hij onderricht, verkondigt en “alle ziekten onder de mensen geneest” - een diaconaal ambt, zou je kunnen zeggen. In het begin van het evangelie heeft het nieuws over Jezus zich al verspreid in “heel Syrië”. Jezus heeft al een grote aanhang uit de hele regio, inclusief het gebied ten oosten van de Jordaan en de Dekapolis (4:25, “de tien steden”). Dat hele gebied werd voornamelijk bewoond door heidenen.

De “preek” zelf is echter niet direct gericht tot die grote aanhang. Jezus is zelfs weggegaan van de menigte om “de berg op te gaan” (5:1) waar de discipelen zich bij hem voegen. Dus op dit punt van het verhaal verdwijnt de menigte wat naar de achtergrond, maar ze gaan niet weg. Aan het einde van de ononderbroken rede van Jezus (7:28) vermeldt Matteüs met nadruk dat de menigte er nog steeds is. Je stelt je voor dat deze mensen daar tijdens de hele rede stonden, in de hoop op te vangen wat Jezus zei.

Dit betekent dat de Bergrede in het evangelie van Matteüs een tweevoudig publiek heeft. Daar zijn de discipelen die het direct horen en dan is er de grote menigte van mensen die op de achtergrond staan en de context vormen waarin Jezus “hen onderwees”(5:2).

Deze encensering is zonder twijfel van belang voor het begrijpen van de Bergrede in Matteüs. Het Onze Vader heeft een publiek op het oog dat veel groter is dan het handjevol discipelen. Voor een deel – die uit het Overjordaanse – waren het heidenen. Ze mogen allemaal “opvangen” wat Jezus zegt. Het gebed dat Jezus zijn discipelen leert is ook voor hen. Ook zij verlangen naar het goede nieuws dat verborgen is in deze woorden.

Onderwijs en spijziging

In het hele evangelie van Matteüs is “de menigte” nooit ver en Jezus doet meer dan hun aanwezigheid te tolereren. Hij is persoonlijk betrokken bij hun welzijn. Niet alleen onderwijst Hij de mensen, hij voorziet ze ook van voedsel.

Het evangelie van Matteüs vertelt kort na elkaar twee spijzigingsverhalen (Matt 14:13-21; 15:32-39). Zo’n “verdubbeling” van gebeurtenissen – hier en op andere plaatsen in het evangelie – dient blijkbaar om nadruk te leggen op het belang van wat er verteld wordt. In beide verhalen zijn de discipelen niet op hun gemak bij zoveel hongerige mensen. “Stuur de mensen weg” (Matt. 14:15) zeggen ze in het eerste verhaal tegen Jezus. “Ik wil ze niet met een lege maag naar huis sturen.”(Matt. 15:32) zegt Jezus in het tweede verhaal. In beide verhalen (14:16; 15:32-33) stelt Jezus de discipelen voor dat *zij* concreet moeten reageren op de overduidelijke honger in hun midden.

Het punt lijkt duidelijk genoeg: Jezus “hoort” het stille gebed van de hongerigen en verwacht dat zijn discipelen meer doen dan de zaak “doorverwijzen” naar Jezus. Pleitbezorger zijn voor de behoeftigen is meer dan het “doorsturen” van hun verzoek naar iemand hogerop. Gebed is riskant (net als voorspraak); het verplicht degene die bidt tot tenuitvoerlegging met overeenkomstige actie.

In beide gevallen wijzen de discipelen op de ontoereikendheid van hun eigen middelen (14:17; 15:33) en ze hebben daar gelijk in. Hun middelen *zijn* inderdaad onvoldoende om de honger te stillen van zoveel mensen. Maar in beide verhalen is het punt dat deze karige middelen in de handen van Jezus voldoende zijn op de nood van de menigte in kwestie te lenigen. De discipelen worden dan distributeurs (of zou je moeten zeggen “diakenen”?) van Gods zegen. Het resultaat: er was niemand die honger leed! Iedereen had genoeg te eten zodat ze niet zouden onderweg van de honger zouden bezwijken (15:32). Zelfs degenen die aan de rand stonden van de samenleving – de *vrouwen en kinderen* (14:21; 15:38) werden niet vergeten. De cirkel van “ons” die God om voedsel vragen is veel groter geworden dan het kleine aantal discipelen dat Jezus leerde te bidden om hun dagelijks brood.

Een nog meer omvattende groep?

De cirkel wordt nog wijder. Dit gebed heeft niet alleen de noden van de discipelen en van hun directe relaties op het oog. Het strekt zich uit tot een veel grotere groep, zoals duidelijk wordt wanneer het evangelie van Matteüs zijn hoogtepunt bereikt in het gebod van de verrezen Heer (Matt. 28:19-20; vgl. Joh. 20:21) om de wereld in te gaan en het totale ambt van verkondiging en pastorale zorg uit te oefenen. Dus wanneer we aan het einde van het evangelie van Matteüs komen wordt het Onze Vader aan alle mensen waar dan ook aangeboden. Het zal voor hen zowel een instrument zijn om hun noden kenbaar te maken als een herinnering om God dank te brengen voor zijn voortdurende zorg.

Toen Matteüs deze woorden schreef begon Paulus het grotere geheel al te zien. Hij beweerde dat niet alleen mensen, maar dat de hele schepping zucht en lijdt in afwachting van de verlossing van het menselijk geslacht (Rom. 8:22). Dus, zoals Paulus het ziet, “zucht” de hele schepping – mens en dier (inclusief de flora?) – dezelfde woordeloze hongertaal. Paulus is ervan overtuigd dat de geest die taal verstaat en voor ons allen bemiddelt “met woordloze zuchten” (Rom. 8:26). Vergelijkbare opinies worden al in het Oude Testament tot uitdrukking gebracht, waar de Psalm schetst hoe “alles wat leeft” vervulling van al zijn verlangens ontvangt van de genadige hand van God (Ps. 145:16).

Volgt daar niet uit dat, overeenkomstig deze bijbelse getuigenissen, de hele schepping aanspraak op voedsel kan maken als haar door Godgegeven recht? Bidden is geen voorwaarde voor het ontvangen waarvoor geboden wordt. Het is eerder zo dat het gebed degenen die bidden eraan herinnert dat zij God dankbaarheid verschuldigd zijn voor wat God geeft, zelfs zonder ervoor te bidden, zoals Luther ons zo duidelijk in herinnering brengt in zijn uitleg van de vierde bede uit het Onze Vader. Zulke dankbaarheid voor Gods kostbare gaven moet zich uiteraard tonen in het royaal delen van deze gaven met anderen – dat zou je tenminste verwachten. Maar dat is niet noodzakelijkerwijs datgene wat gebeurt. Jezus vertelt ons een verhaal dat gaat over de steeds terugkerende spanning tussen degenen die in weelde leven en degenen die het ontbreekt aan de basisbehoeften.

De rijke man en Lazarus (Lucas 16:19-31)

Deze bekende gelijkenis van Jezus gaat in op de verhouding tussen een “rijke” man (16:19) en een “arme” (16:20). Deze twee worden punt voor punt tegenover elkaar gezet in een zorgvuldig bedacht drama. De karakterisering van de twee hoofdpersonen in de gelijkenis volgt het traditionele patroon van een hyperbool (een aangedikt verhaal): de ene persoon is ontstellend rijk, terwijl de ander in wanhopige omstandigheden verkeert.

De eerste heeft geen naam. Aan hem wordt gerefereerd met een bijvoeglijk naamwoord: “rijk”. Het verhaal identificeert hem in termen van zijn kleding, huis en levensstijl. In de Mediterrane maatschappij van toen was “fijn linnen” bekend als een importproduct uit Egypte en “purperen gewaden” identificeert de drager als deel van de elite (vgl. Marc. 15:17). Kleding van deze materialen onderscheidde de drager als een man van uitzonderlijke rijkdom, een vooraanstaand persoon (bijvoorbeeld Openb. 18:12). De ingang naar de woning van de rijke man (Luc. 16:20) is geen gewone deur (*thyra*), maar een *pylon*, een grote poort die gewoonlijk geassocieerd wordt met tempels en paleizen, zoals de twaalf poorten van het hemelse Jeruzalem (Openb. 21). De man die deze dingen bezit is duidelijk in goede doen. Hij “vierde feest” (het Griekse woord impliceert overvloedig eten en drinken tijdens banketten) – en hij doet dat niet alleen tijdens een incidenteel voorkomende gelegenheid, maar dag na dag, en hij doet dat “uitbundig” (Luc. 16:19).

De andere figuur in de gelijkenis, de arme, heeft geen materiële bezittingen. Maar hij heeft een naam. Lazarus is Grieks voor *Eliëzer*, een goede Hebreeuwse naam die vertaald kan worden als “God (is mijn) helper”. Anders dan de rijke man is Lazarus niet in staat voor zichzelf te zorgen en hij zegt zelfs geen woord. Meer nog, alle (Griekse) werkwoorden die aan hem refereren staan in een passieve vorm. Lazarus was gewoonlijk *nedergelegd* (16:20 NBG51) bij het “voorportaal” van de rijke man en hij *was overdekt* met open zweren. Hij hoopte gevoed te worden met het afval van de bankettafel van “de rijke”. Om de zaak nog erger te maken likten de alomtegenwoordige zwerfhonden zijn zweren, dat zijn ongemak nog verergerde.

Tot dit punt plaatst het verhaal de buitensporig rijk persoon en een wanhopig arme naast elkaar. De een heeft alles wat de ander niet heeft. De een geniet van luxe en de ander is noodlijdend. De een leeft in een schitterend landhuis, de ander ligt in de goot. De een viert feest, de ander is zo hongerig dat hij zich gelukkig zou prijzen als hij de resten mocht eten die de ander achteloos naar de honden onder de tafel gooit. De een draagt dure kleren, de ander is overdekt met zweren. De twee leven in verschillende werelden, hoewel ze burens zijn in één en dezelfde gemeenschap.

Uiteindelijk sterven zowel Lazarus als de “rijke man”. Maar daar houdt het verhaal niet op. Het gaat op een voorspelbare manier verder. Van hier af gebruikt Jezus beelden die Joodse mensen gemakkelijk herkennen als

een methode om de overtuiging te vertolken dat mensen tussen dood en laatste oordeel het tegenovergestelde ervaren van wat ze gewend waren. Lazarus, die vroeger op straat leefde, wordt nu vertroost in Abrahams schoot, terwijl de rijke man die gewend was regelmatig te feesten in zijn vorstelijke onderkomen, wordt nu “gekweled”(16:23) op een vurige, afgelegen plaats. Alles lijkt ondersteboven en binnenstebuiten te zijn gekeerd. De “rijke man” die gewend was overvloedige maaltijden te genieten, smacht nu naar een druppel water, terwijl Lazarus, die eens dankbaar zou zijn geweest voor restanten, nu deelt in het banket met Abraham en Sara. Lazarus, die voortdurend genegeerd werd door de rijke man, krijgt nu een voorkeursbehandeling, terwijl de rijke man die gewend was hem te negeren, er nu naar hunkert dat iemand – wie dan ook – misschien Lazarus (?) hem komt helpen. Tot aan het einde van het verhaal blijft de “rijke” naamloos, een “niemand”. Het weet dat hij zichzelf niet langer kan helpen. Maar hij heeft vijf broers die misschien veranderen als ze gewaarschuwd worden over datgene wat komt. Maar weten ze dat al niet?

Het verhaal is inderdaad heel ontnuchterend, maar het schept geen genoeg in straf. Op dit punt in de gelijkenis doet de betreuenswaardige man in het dodenrijk (16:23) herhaaldelijk een beroep op Abraham als “(mijn) vader”(16:24,27,30). Verbazend genoeg erkent Abraham hem op zijn beurt als zijn nageslacht, spreekt hem liefdevol aan, waarmee hij de warmte van de broederlijke relatie binnen een familieverband overbrengt: “(mijn) kind” (*teknon*, 16:25). Abrahams gesprek met de gekwelede man lijkt een groot gevoel van mededogen met de “rijke man” weer te geven. Liefhebbende ouders weten wat het is om gekweled te worden door een kind dat overstuurd is en wanhopig probeert in het reine te komen met de onafwendbare gevolgen van een zelfvernietigende levenswijze.

Om praktische redenen eindigt de gelijkenis bij 16:26 met de schokkende realiteit dat de kloof nu onoverbrugbaar is en dat er geen mogelijkheid is om terug te gaan om de fouten van het verleden ongedaan te maken. De resterende vijf verzen in het verhaal dienen alleen om dat punt te maken met al de gewenste onomkeerbaarheid. Abraham confronteert de lezer met een ontnuchterende gedachte: zelfs het meest spectaculaire wonder kan niet overtuigender zijn dan Mozes en de profeten al zijn (16:31).

En met die tragische stemming eindigt het verhaal - met gekreun, zo gezegd.

De lezer wordt nu geconfronteerd met een zorgwekkende realiteit: Deze twee mensen behoren, hoewel ze heel verschillende posities innemen op de maatschappelijke ladder, bij dezelfde geloofsgemeenschap. De “rijke man” wordt duidelijk geïdentificeerd als “kind van Abraham” en de naam van de arme man geeft aan dat ook hij, tot de gemeenschap behoort die erkent dat alle hulp van God komt. Beiden horen ze bij een geloofsgemeenschap waarin elk aspect van het leven verbonden is met gebeden van dankzegging, van geweeklaag en lofgebeden. De grondslag van die gemeenschap is de belijdenis van volledige afhankelijkheid van de genade van God.

En dit brengt ons tot het centrale punt: de gemeenschap die zich op God beroept voor het dagelijks levensonderhoud bestaat uit allerlei mensen, inclusief degenen die meer dan genoeg te eten hebben – en te verspillen – en degenen die, door gebrek aan zelfs het meest elementaire voedsel, maar nauwelijks kunnen overleven. Hoe is het mogelijk dat zo'n verschil niet alleen bestaat, maar in ernst toeneemt naarmate de tijd voortschrijdt?

Een zorgelijke conclusie

Het verhaal wordt nog ontnuchterender als we ons realiseren dat de belangrijkste figuur de “rijke man” niet wordt afgebeeld als een slecht iemand. Er wordt niets over hem gezegd dat tot de conclusie zou leiden dat hij slechter is dan elk ander gerespecteerd lid van de gemeenschap. Het is geen bijzonder hebberig of kwetsend persoon. Hij lijkt veel vrienden en weinig of geen vijanden. Hij zou zelfs degene kunnen zijn die de plaatselijke synagoge heeft gefinancierd. Hij zou heel goed een vooraanstaand lid van de gemeenteraad kunnen zijn, of gewoon iemand die zich met zijn eigen zaken bemoeit en die het familiekapitaal verantwoordelijk beheert om het welzijn van de zijnen veilig te stellen. Hij wil wellicht niet veel meer dan de verzekering dat er na zijn pensionering voldoende middelen zijn om de levensstandaard waaraan hij gewend is te handhaven. Met andere woorden, de “rijke man” kan wel eens niet zo verschillen van u en mij.

Het verhaal komt griezelig dichtbij. Het laat ons de wereld zien zoals die echt is. Er is genoeg weelde in de wereld voor de bevoorrechten om in luxe te leven, terwijl de hongerigen nog steeds veronachtzaamd worden. We komen er niet mee weg “die anderen de schuld te geven”, die we “krenterig” noemen. Het probleem beperkt zich niet tot bijzonder slechte mensen; het is geworteld in het socio-economische systeem waar we allemaal deel van uitmaken. Dat systeem maakt slachtoffers van sommigen (zoals Lazarus) en bevoorrecht anderen (zoals de “rijke man”). En mensen laten het onbetwist voortbestaan.

Het verhaal confronteert de lezer met een ontoelaatbare situatie: De zieke en psychisch tot stilstand gekomen Lazarus mag sterven van de honger en niemand – zelfs hij niet – protesteert. De “ander” mag van hetzelfde

systeem dat Lazarus achterstelt, profiteren – en niemand zegt er iets van. Zijn er geen mensen die opkomen voor de zwakken en de sterken oproepen om verantwoording te nemen en de zaak in orde te brengen?

De kloof tussen rijken en armen is onoverbrugbaar – of staat op het punt om dat te worden. Volslagen “goede” mensen, met volslagen goede bedoelingen en goede wil kunnen de oorzaak zijn van het verhongeren van miljoenen armen. Dat kan het verschrikkelijke resultaat zijn van het over het hoofd zien van dat kleine voornaamwoord in de bede: “Geef **ons** heden ons dagelijks brood.”

Een belofte

Het verhaal hoeft niet zo te eindigen. In de gemeenschap die God om dagelijks brood vraagt kunnen degene zonder naam en degene die geen stem heeft beide vinden wat ze nodig hebben. Er is genoeg voor allen die hongerden.

Vragen om over te na te denken

Gebed is riskant; het vraagt om uitvoering van degene die bidt met overeenkomstige actie.

Wat betekent dat concreet voor u als u bidt "Geef ons heden ons dagelijks brood?"

De problemen van de honger in de wereld zijn zo overweldigend dat wij geneigd zijn net als de discipelen te denken: "Stuur ze weg (uit het oog uit het hart) of, als de rijke man: "stuur Lazarus van over het graf om mijn broeders te waarschuwen ("God, u brengt de dingen op wonderlijke wijze in orde").

Hoe gaat u om met de wetenschap dat miljoenen verhongeren?

Hoe brengt u dat in overeenstemming met het bijbels concept dat God voldoende voedsel voor iedereen geeft?

Het probleem van de rijke stinkerds en de armoedzaaiers is geworteld in het sociaal-economische systeem waar we allen deel van uitmaken.

Heeft de wereld ooit een systeem gekend dat niet sommigen slachtoffer maakt en anderen bevoordeelt?

Is het mogelijk voor mensen om een dergelijk systeem te bedenken? Hoe zou het eruit zien? Hoe zou u dat effectief kunnen bepleiten in uw omgeving?

De conclusie van het verhaal van de rijke man en Lazarus is dat wat we "Mozes en de profeten", of met andere woorden de Schriften, het meest nodig hebben. Amos, de grote bepleiter van sociale gerechtigheid, profeteert "geen honger zijn naar brood of dorst naar water, maar honger naar de woorden van de HEER. (Am. 8:11)

Bestaat het risico dat sommige Christenen zo bezorgd zijn over het wereld-honger-probleem dat ze het belang van het zich voeden met het "Brood des Levens" over het hoofd zien?

Lied

Dit land van schoonheid is gegeven

Elena G. Maquiso

Vertaling uit het Engels

Dit land van schoonheid is gegeven door God onze vader, vol van genade. Zijn lieflijkheid is bedoeld voor iedereen en alle mensen, en ieder maakt aanspraak op zijn rechtmatig deel, een stuk land dat we vol trots bezitten. Dit erfgoed vol van belofte, dit land was bedoeld voor ons allemaal.

De zelfzuchtige mensen en degenen zonder besef, die paar willen het land opeisen om het te bezitten, het de vele armen en behoeftigen ontnemen die in armoede leven en altijd lijden. En als dat gebeurt is er een conflict, want haat en bitterheid overwinnen. Relaties lopen verkeerd en geluk zal ze overslaan.

De boer verlangt naar een compleet leven met voedsel om te eten en genoeg kleding, een beter huis om makkelijk te leven met dingen om in het onderkomen te gebruiken. Een heldere toekomst voor zijn kind als hij een opleiding kan betalen. Hij voelt zich een gelukkige ouder en vriendelijke burens om hem heen.

Arme boeren hebben recht op dit land. Eigendom benadrukt hun welzijn. Want er is hoop en een goede toekomst, een beter leven en beloning voor het werken. En voor de rijken, we smeken u grote delen van uw land te delen. De armen hebben het werkelijk harder nodig; het recht op land geldt voor iedereen.

Vertaling uit het Duits

Dit wonderschone land heeft God ons in zijn grote genade geschonken

De schoonheid van dit land heeft God ons, alle mensen, toegewezen

En ieder eist zijn deel op: een stukje land voor allemaal

Dit land als schitterend erfdeel heeft God ons allen toegedacht

Maar zelfzuchtige mensen zullen aanspraak op het land maken

De armen zullen ze beroven; dan heersen honger en grote nood

Conflicten zullen zich uitbreiden en haat neemt zijn intrek in het leven

Er wordt beknibbeld op de eenheid en niemand zal meer gelukkig zijn

Een boer wil gewoonweg leven, wat hij nodig heeft is een dak boven zijn hoofd

En kleding en iets te eten, zodat hij een existentie heeft

Hij hoopt op nageslacht, kinderen die een opleiding kunnen krijgen

Zo hebben ouders levensvreugde en burens een vrolijk gezicht.

De armen hebben recht op land, hun leven mag niet ondergaan

Het land geeft hen hoop voor de toekomst en loon naar werken

We sporen de rijken aan hun rijke overvloed te delen

Want armen hebben land nodig om te leven. Ja: allen hebben recht op land.

Meditatie

“God geeft dagelijks brood, ook zonder dat wij daarom vragen, aan alle slechte mensen; maar wij vragen in dit gebed dat Hij ons dat doet onderkennen en dat wij onder dankzegging ons dagelijks brood ontvangen.”

Martin Luther, *De kleine catechismus*, uitleg bij de vierde bede.

“ Broeders en zusters, wij willen u niet onthouden wat Gods genade tot stand heeft gebracht in de gemeenten van Macedonië: ze zijn door ellende zwaar op de proef gesteld, maar vervuld van een overstelpende vreugde en ondanks hun grote armoede zeer vrijgevig. Ik verzeker u dat ze naar vermogen hebben gegeven, ja, zelfs boven hun vermogen. Uit eigen beweging hebben ze ons dringend verzocht mee te mogen doen aan de collecte, waarmee de heiligen in Jeruzalem zullen worden ondersteund...” (2 Kor. 8:1-4)

Deuren kunnen mensen binnen- of buitensluiten. Ze kunnen ook tweerichtingsverkeer mogelijk maken en de communicatie verbeteren.

Gebed

Genadige God,
Open de poorten die ons gevangen houden.
Zet de deuren die verwelkomen wijd open.
Amen

Artikel

Thailand – Australië: partnerschap dat oceanen overspant

Op een veld vlakbij het dorp Ban Napong, in het uiterste noordoosten van Thailand, oogsten Brang en Min hun eerste groenten. Ze zijn opgewonden. Deze jonge mensen doen iets dat nog niemand eerder hier gedaan heeft. Hun ouders en grootouders hebben nooit op grote schaal groente geteeld. Er was nooit genoeg geld om zo veel zaad te kopen.

Brang, Min en hun dorpsgenoten zijn dus echte pioniers. Ze nemen deel aan een nieuw project en partnerschap dat nieuwe hoop geeft op duurzame voedselproductie en inkomen voor de mensen van Ban Napong en de omliggende dorpen.

De Lua stam van de afgelegen Nan-Provincie behoort tot een culturele minderheid die afkomstig is van over de grens met Laos. Tijdens en na de Vietnamese Oorlog hebben veel Lua-families hun toevlucht gezocht in Thailand; ze hebben zich gevestigd in het berggebied van de Nan-Provincie, waar ze hun taal, tradities en gebruiken, die behoorlijk afwijken van de Thai, bewaard hebben.

(bijschrift foto)

Brang en Min oogsten de eerste groenteoogst voor de Lua-gemeenschap in Bran Napong in het uiterste noordoosten van Thailand. Het zaadproject wordt gesteund door een Australische gemeente. © Simon Mackenzie

De oorspronkelijke bergbewoners maken deel uit van de multiculturele, veeltalige groep die in Thailand en de omliggende landen bekend staat als “bergstammen”. Doordat ze breeduit als toeristische attractie worden gepromoot hebben sommige bergstammen ontdekt dat het openstellen van hun dorpen voor de met camera’s rondsjuouwende toeristen de beste garantie is om economisch te overleven.

Regeringsprogramma’s helpen sommige bergstammen duurzame en ethische manieren te ontwikkelen om in hun levensonderhoud te voorzien, overwegend door het telen voor de verkoop. In de Nan-Provincie mag de Lua stam regeringsland gebruiken om hun voedsel te verbouwen, maar ze hebben geen ervaring met het telen van groenten of met agrarische methoden zoals wisselbouw. Het is noodzakelijk dat ze dit snel leren, anders bestaat het risico dat ze sterven van de honger. De laatste jaren was er een groot aantal misoogsten in hun rijstvelden in de bergen. Het onvermogen van de ouders uit deze bergstammen om hun gezin te eten te geven is een van de belangrijkste redenen dat zoveel kinderen als sekswerkers in en rond Bangkok terechtkomen. De Lua stam wilde zichzelf helpen en hun kinderen beschermen, maar ze hebben hulp nodig.

Zo’n 8000 kilometer ten zuidoosten van de Nan Provincie is de modieuze recreatieverblijfplaats en internationaal toeristenoord Noosa, waar een aantal van de meest ongerepte Australische stranden liggen. De gemeente van de Lutherse Kerk van Australië (LCA) in Noosa ondersteunt de mensen in Nan door het verstrekken van het noodzakelijke geld voor de aankoop van groentezaden. Dit jaar waren de dorpingen uit vier van de meest noodlijdende gemeenschappen in staat verschillende soorten knoflook en brassica (mosterd) te planten en bladgroeten als bok choy en spinazie.

Ds.Dr. Ulf Metzner, lid van de Noosa-gemeente en voormalig LCA directeur van de Wereldzending, zei dat hoewel de gemeente al actief was in de plaatselijke zending, ze meer betrokken wilde zijn bij een van de overzeese gemeenschappen. “De persoonlijke verbinding met een gemeenschap is belangrijk voor het bouwen van een jarenlange partnerschap en relatie,” zei hij.

De laatste tien jaar is de relatie tussen de LCA en de zuidoost-aziatische kerken, waaronder de Evangelisch Lutherse Kerk in Thailand sterker geworden en in sommige gevallen zijn er rechtstreekse verbindingen tot stand gekomen tussen Australische gemeentes en scholen en zuidoost-aziatische gemeentes, scholen of projecten.

Gelenice Hartwich, projectgedelegeerde van de LCA-Raad voor de zending, gelooft dat deze partnerschappen voor beide kanten zinvol zijn. Het is niet zo dat de ene partij de geveer en de andere de ontvanger is; ze zijn beide zowel geveer als ontvanger. “Als volgelingen van Jezus Christus zijn wij verbonden.... In het lichaam van Christus kunnen wij niet zonder elkaar leven.”

Thema van de dag

De biddende gemeenschap

In het eerste deel van de bijbelstudie van vandaag werd duidelijk dat het “Onze Vader” voor alle mensen is – voor al Gods schepselen die voedsel nodig hebben. Het tweede deel van de bijbelstudie, het verhaal over de “rijke man” en Lazarus, illustreert het ontnuchterende feit dat er onder de totale groep van biddende schepselen zowel mensen zijn die in weelde leven als mensen die extreem arm zijn. We zingen Gods lof voor de liefde die ons allen ten deel valt – zowel rijk als arm - maar we weeklagen voor God over de wonden die onze gemeenschap zijn toegebracht. Dus nu komen wij samen als broeders en zusters in Christus om onze ervaringen te delen en leiding te zoeken als wij proberen betere manieren te vinden om Gods volk in de wereld te zijn.

Dorpsgroep 1

Goede grond - schoon water Klimaatverandering

Oriëntatie

Wat hebt u vanmorgen gehoord? Wat heeft u het meest aangesproken? Welke vragen kwamen in u op toen u deelnam aan het leven van de gemeenschap vanmorgen?

- Neem alstublieft een paar minuten om uw ervaringen samen te vatten.

De gemeenschap die geconfronteerd wordt met klimaatverandering

Er is inmiddels geen twijfel meer aan: we ervaren schommelingen in het weer van een omvang die duidt op een alarmerende trend. Volgens de berekeningen van de klimatologen zal het in sommige gebieden van de wereld warmer worden, kouder in andere en het weer voor de naaste toekomst zal onstuimiger en minder voorspelbaar worden. De vragen die voor ons liggen zijn als volgt: Kan deze trend nog worden omgebogen of tenminste worden vertraagd? Hoe lang zal het duren, wanneer zal het zijn hoogtepunt bereiken en hoe ernstig zal het worden? De experts zijn verdeeld op deze punten, maar het zou dom zijn hun waarschuwingen in de wind te slaan. Sommigen voorspellen dat laagliggende gebieden op aarde (bijvoorbeeld Bangladesh) zullen overstromen, dat sommige zuidelijke landen onverdraaglijk heet zullen worden; en dat noordelijke gebieden (bijvoorbeeld Noord-Amerika en Siberië) warmer zullen worden, met langere groeiseizoenen, waardoor het daar mogelijk wordt nieuwe variëteiten van voedselgewassen te telen. Men zegt dat veel volken in beweging zullen komen, waarschijnlijk in een noordelijke richting. Er wordt gezegd dat wij allemaal ernstig door de gevolgen van de verandering getroffen zullen worden.

- Wat denkt u? Welke wetenschappelijke informatie hebt u vernomen? Vindt u die betrouwbaar en wat heeft het meeste indruk op u gemaakt? Deel uw verhalen en indrukken met elkaar.

Onze gemeenschappelijke verantwoordelijkheid

Er wordt gezegd dat menselijke activiteiten een belangrijke oorzaak zijn van deze verschuivingen. Hoewel wij allen de consequenties dragen van de schade aan het milieu, zijn we duidelijk niet allemaal even verantwoordelijk voor de oorzaken. De sterksten, de rijksten de machtigsten onder ons – juist *omdat* ze machtig zijn – brengen meestal de meeste schade toe. Met de woorden van Lord Acton: “macht leidt meestal tot corruptie, en absolute macht maakt absoluut corrupt” – een waarschuwing voor ons allen, inclusief degenen die zeker weten dat ze *niet* machtig of “rijk” zijn.

- Bespreek het volgende: Is het eerlijk dat de Dalits zo'n groot deel van de last van de klimaatverandering moeten dragen? Hoe kunnen wij rechtvaardigen dat de gezondheid van de Peruanen (en anderen) in gevaar wordt gebracht door het op de koop toenemen van vervuiling die veroorzaakt wordt door het delven van fossiele brandstoffen? Hoe kunnen wij de Inuit compenseren voor de bedreiging van hun manier van leven door het roet dat zich vastzet op de noordelijke ijskap en de oorzaak is van het snelle smelten?

Sommigen betogen dat het niet meer dan redelijk is om te verlangen dat degenen die de vervuiling hebben veroorzaakt een CO2-belasting betalen om degenen te helpen die moeten leven onder ongezonde omstandigheden die veroorzaakt zijn door de vervuiling. De voormalige leider van de oppositie in Canada heeft zo'n CO2-belasting voorgesteld op het gebruik van fossiele brandstof – en er wordt gezegd dat hij de verkiezing grotendeels om die reden heeft verloren.

Het fundament waarop wij staan

Wij maken allen deel uit van die allesomvattende gemeenschap van rijke en noodlijdende mensen die samen bidden voor hun dagelijks brood. Hoe kunnen wij elkaar helpen om de solidariteit die wij belijden te vertalen in een bereidheid elkaars lasten te dragen – en dat van harte?

Tekenen van hoop?

Hebt u tekenen gezien dat boeren en stadslui, kleine producenten en gewone consumenten, leiders van industrie en grote zakenmannen, vrouwen en mannen elkaar gaan ontmoeten om te overleggen hoe het leven voor iedereen meer menselijk gemaakt kan worden? Zijn er aanwijzingen aan het licht gekomen voor een politieke wil tot actie? Hebt u gehoord van politici die bereid zijn hun politieke toekomst op het spel te zetten voor een goede zaak? Hoe kunt u hen in hun streven ondersteunen?

Dorpsgroep 2

Zaaien

Voorspraak

Oriëntatie

Wat hebt u vanmorgen gehoord? Wat heeft u het meest aangesproken? Welke vragen kwamen in u op toen u deelnam aan het leven van de gemeenschap vanmorgen?

- Neem alstublieft een paar minuten om uw ervaringen samen te vatten.

Wat is voorspraak?

Het woord voorspraak heeft over het algemeen de connotatie van een goed woordje doen voor iemand om een verbetering van voorwaarden en omstandigheden te bereiken. Voorbede is misschien wel het beste voorbeeld van voorspraak. Voorspraak hoort bij de essentie van het apostolaat. Met een kleine overdrijving zou je kunnen zeggen dat apostolaat voorspraak is: bemiddelen ten behoeve van anderen. Voor voorspraak heb je open ogen en een gevoelige geest nodig om mee te voelen met je zusters en broeders in hun vreugden en leed, en op die manier deel te hebben aan hun worstelingen en hun feesten.

- Wellicht wilt u met elkaar delen wat u verstaat onder het woord “voorspraak” en hoe u dat ziet in de context van Christelijk apostolaat. Impliceert het woord dat de ene persoon de helper en de andere de hulpbehoevende is, of denkt u dat beide partijen bij voorspraak zowel de helpende als de hulpbehoevende kunnen zijn? Kunt u dat toelichten?

De discipelen als pleitbezorgers

De discipelen in ons bijbelverhaal van vanmorgen deden een goed woordje voor de schare van luisteraars die al een hele tijd bij Jezus waren geweest. De mensen in de menigte waren nu moe en hongerig. Blijkbaar wisten de discipelen niet zeker wat ze moesten doen aan al die knorrende magen. Dat hulpeloze gevoel is blijkbaar onderdeel van voorspraak. De pleitbezorger voelt zich vaak ontoereikend tegenover de nood die aan de orde is. Alles wat zij (of hij) gewoonlijk weet is dat er mensen in nood zijn en dat iemand het aan de orde moet stellen, zelfs al is dat alleen maar met onuitsprekelijke verzuchtingen (vgl. Rom. 8:22 e.v. NBG51).

- Zou u met de mensen rond uw tafel willen delen hoe u soms een intense behoefte hebt gevoeld om iemand in een crisis te helpen, maar u voelde zich ontoereikend, onvoorbereid om iets te doen dat zou helpen? Beschrijf uw ervaring alstublieft en wat u eraan gedaan heeft.

Pleitbezorgers geven mensen een “duwtje in de rug”

Jezus gaf de discipelen te verstaan dat, hoe beperkt hun mogelijkheden ook waren, zij met zijn hulp iets van betekenis konden doen om de hongerigen in staat te stellen in het woestijngebied te overleven tot ze de volgende dag of zo ergens een winkel konden vinden die open was. Op dezelfde manier bemiddelden de vrienden van Lazarus voor hem door hem naar een plek te brengen waar een belangrijke ontmoeting met een potentiële donor tenminste tot de mogelijkheden behoorde. Soms kunnen ogenschijnlijk kleine dingen een groot verschil maken.

Een pleitbezorger wordt niet noodzakelijkerwijs langdurig verantwoordelijk voor de zorg voor de persoon waar hij of zij voor pleit. Als dat het geval zou zijn zou de hulpbehoevende afhankelijk worden van de pleitbezorger en dat zou kunnen leiden tot het verlies van zijn of haar waardigheid en zelfrespect. Je zou kunnen zeggen dat

de Goede Samaritaan de rol op zich nam van pleitbezorger voor de persoon die langs de weg in elkaar geslagen was. De pleitbezorger geeft geen "aalmoes" maar een "handreiking". Wat nodig is, is een duwtje in de rug zozegd, om de getroffenere weer op gang te helpen (vergelijk Gal. 6:1).

Voorspraak als overredingskracht

Voorspraak kan een waardevol middel zijn om toe te passen als groepsdruk tegen obstakels die verhinderen dat hulp de mensen bereikt die daar het meest behoefte aan hebben. Je zou kunnen zeggen dat voorspraak een welwillende kracht is die uitgeoefend wordt tegen onderdrukkende krachten. Hier volgt een voorbeeld van zo'n voorspraak.

Er zijn meer dan tweehonderd miljoen Dalits in de wereld. Zij zijn de zogenaamde "onaanraakbaren" of "outcasts" die bij hun geboorte de status onder de laagste kaste krijgen toebedeeld in hun maatschappelijke structuur. Zij krijgen het smerigste werk te doen en ontvangen zo goed als geen betaling voor hun diensten. Hun marginalisering wordt een van de meest "barbaarse en systematische vormen van discriminatie" genoemd.

Een van de meest effectieve instrumenten om gerechtigheid te bewerkstelligen voor de Dalits is dat zo veel mogelijk mensen zich zo overtuigend mogelijk uitspreken in een roep om gerechtigheid voor de Dalits. Zoals de trompetten van Jericho kan de geweldloze roep van voorspraak muren laten omvallen.

- Bespreek dit alstublieft. Wat vindt u van voorspraak? Waar ziet u mogelijkheden voor voorspraak?

Een stem van geloof en hoop:

"Want ik had honger en jullie gaven mij te eten, ik had dorst en jullie gaven mij te drinken.... Ik zat gevangen en jullie kwamen naar mij toe." (Matt. 25:35-36).

Dorpsgroep 3

Groei - Oogst

Fair trade - eerlijk ruilen

Oriëntatie

Wat hebt u vanmorgen gehoord? Wat heeft u het meest aangesproken? Welke vragen kwamen in u op toen u deelnam aan het leven van de gemeenschap vanmorgen?

- Neem alstublieft een paar minuten om uw ervaringen samen te vatten.

Waarom drijven wij handel?

De zaak kan bondig worden verklaard. Wanneer sommigen van ons meer dan genoeg appels hebben, terwijl anderen meer dan genoeg sinaasappels hebben, is het logisch voor hen om het overschot aan appels voor het overschot aan sinaasappels te ruilen. Wanneer dit wordt gedaan tussen vrienden en buren komt er meestal geen geld aan te pas. Het gaat er niet om winst te maken, maar elkaars plezier in het leven te verhogen.

- Zou u dit even willen bespreken? Herinnert iemand zich dat buren wortels voor tomaten ruilden, eieren voor boter of aardappelen voor appels? Hoe werkte dat? Wat was er goed aan dat systeem en wat was verkeerd? Is deze manier van handelen vandaag nog mogelijk? Is het wenselijk? Afhankelijk van waar u op aarde woont is dit wellicht nog steeds de manier waarop bij voorkeur wordt gehandeld. Het zal stimulerend zijn elkaars verhalen te horen.

De handel van nu

Tegenwoordig zijn de betrekkingen tussen consument en producent meestal tamelijk ver verwijderd en moeilijk te achterhalen. De producten gaan door de handen van verladere, veredelaars, groothandelaars en koopluier voor het in handen van de consument komt. Onderweg worden producent en consument dikwijls uit het oog verloren. Een verhoging van twee cent voor de hoeveelheid tarwe die nodig is om een brood te maken kan ermee eindigen dat de kosten van het brood met het tienvoudige stijgen. De producent heeft zo goed als geen voordeel van zo'n prijsverhoging, terwijl de prijsverhoging voor de consument het verschil kan uitmaken tussen het wel of niet kopen van brood.

Maar dat is slechts het begin. De relatie tussen producent en consument wordt heel onpersoonlijk wanneer goederen internationale grenzen overgaan. Op dat punt komen meestal protectionistische nationale belangen in het spel, die resulteren in veelal controversiële handelsbepalingen. Voor gewone mensen kunnen zulke

bepalingen enorm verwarrend zijn. Maar als boeren en hun klanten een stem willen hebben in de economische en politieke arena moeten ze tenminste basiskennis hebben van hoe economie werkt.

- Kunt u wat tijd besteden aan het bespreken van deze zaken? Hebben producenten en consumenten in uw land makkelijk toegang tot de noodzakelijke economische scholing om hen in staat te stellen een rol van betekenis te spelen als de toekomst van de landbouw in hun land op het spel staat? Hebben ze kennis van handelsbepalingen, subsidies, tarieven, belastingen en dergelijke, en weten ze of deze maatregelen in het voor- of nadeel van hun land zijn? Zijn er “experts” in deze Dorpsgroep die de rest kunnen voorlichten?

Christelijke uitgangspunten in het handelscentrum?

De wereld van financiën en handel kan verwarrend zijn. Mensen in rijke landen kunnen wellicht verwachten dat, door hun graanoverschot goedkoop te verkopen op de exportmarkt, meer en goedkoper brood beschikbaar komt op plaatsen waar honger is. Echter, de beschikbaarheid van goedkopere productie uit het buitenland zal onvermijdelijk concurrentie opleveren met de lokale boerenbevolking. Om concurrerend te blijven zouden deze lokale boeren gedwongen zijn hun nu al karige prijzen zo ver te verlagen dat het uitoefenen van een boerenbedrijf geen levensvatbaar beroep meer is. De boeren zouden geen andere keuze hebben dan het land te verlaten, hetgeen leidt tot ontvolking van het platteland en nog grotere werkloosheid. Uiteindelijk zal het land dat men gehoopt had te helpen de verliezer zijn. Het zal zijn landbouwkundige basis verliezen en nog afhankelijker worden van goedkope invoer uit het buitenland.

- Heeft u zelf verhalen als aanvulling op dat hierboven?

Het dilemma van de consument

Zonder twijfel heeft u verhalen gehoord als het hier volgende. Een student aan de universiteit van een Canadese stad zegt: “Ik wil niet de goedkoopste importproducten bij de supermarkt kopen, maar ik ben student en ik heb een krap budget.” De vader van een gezin met vijf kinderen in de Amazone: “Ik wil mijn groenten niet aanplanten in grond waar de bomen van het regenwoud zijn gerooid, maar ik moet voedsel verbouwen voor mijn gezin.”

- Wilt u dit bespreken? Hoe kunnen wij ervoor zorgen dat Lazarus aan de poort in handelskwesaties niet altijd terzijde geschoven wordt? Zou u bereid zijn een wat hogere prijs te betalen voor uw voedsel als u er zeker van kon zijn dat het verschil de producent in staat zou stellen zijn brood te verdienen?

Tekenen van hoop?

Kunt u ervaringen melden van mensen die betrokken zijn bij eerlijke handel (fair trade)? Kent u politici die bereid zijn hun politieke toekomst op het spel te zetten voor hun principes over eerlijke handel?

Geloofsgetuigenis

“Laat dat bij jullie niet zo zijn! De belangrijkste van jullie moet de minste worden en de leider de dienaar.” Lucas 22: 26.

Dorpsgroep 4

Verwerking van wat geogst is Landbouwmethoden

Oriëntatie

Wat hebt u vanmorgen gehoord? Wat heeft u het meest aangesproken? Welke vragen kwamen in u op toen u deelnam aan het leven van de gemeenschap vanmorgen?

- Neem alstublieft een paar minuten om uw ervaringen samen te vatten.

Duurzaamheid van landbouwmethoden

De duurzaamheid van het menselijk leven op deze planeet heeft vele facetten, die te maken hebben met voedsel, gezondheid, maatschappelijke verhoudingen, psychologische samenstelling, en (niet in de laatste plaats) met geestelijke grondslag. In deze bijeenkomst zullen we onszelf moeten beperken tot het bespreken van uitsluitend de duurzaamheid van landbouwmethoden.

Kunnen wij op termijn overleven op deze planeet, onze huidige manier van zaaien, verbouwen, oogsten, verwerken en distribueren van onze agrarische producten in ogenschouw genomen? Dit is geen onzinnige vraag. Deze landbouwmethoden worden nu minder dan een eeuw gebruikt en er zijn nu al tekenen van ernstige consequenties.

- Wat “voorspelt” uw gezamenlijk inzicht? Kunt u ons voorbeelden geven?

Wat bedoelen wij met “duurzaam”?

We hopen dat de mensheid nog duizenden jaren bestaat en zal leren om de hulpbronnen voor onbepaalde tijd te beheren. We gaan ervan uit dat alle ouders de bedoeling hebben een betere wereld na te laten dan die zij zelf geërfd hebben. Ze dromen ervan dat hun kinderen en kleinkinderen een beter leven zullen krijgen dan zij zelf hadden. Om dat doel te bereiken zou de mensheid er beter aan doen de hulpbronnen geleidelijk te gebruiken. We zouden zelfs meer moeten doen dan simpelweg elk stukje hulpbron aan te vullen of te vervangen dat wij hebben gebruikt. We zouden de bestaande reserves moeten laten toenemen. Het zou een enorme uitdaging zijn om dat voor elkaar te krijgen.

- Wilt u dit samen bespreken? Welke doelen zijn realistisch om van uit te gaan als het op duurzame landbouwmethoden aankomt?

Op handen zijnde dreigingen

Welke methoden moeten verminderd of afgeschaft worden als we duurzaamheid willen bereiken? Inmiddels is het een lange lijst. Landbouwgrond gaat verloren door het gebruik van voedingsstoffen, het verpulveren van de grond en woestijnvorming door uitputting van en roofofbouw op het land. Bossen gaan verloren door kappen en het veranderen van bos in landbouwgrond. Het waterniveau daalt door exploitatie door industrie (vooral mijnbouw) en landbouw (irrigatie en veeteelt). Veel landbouwgrond wordt vergiftigd door gebruik en misbruik van onkruidverdelgers en pesticiden.

Veel van de biodiversiteit van het milieu gaat verloren door de toename van bedrijven van landbouw met monoculturen. Het visbestand van de oceanen wordt bedreigd door commerciële overbevissing. Al deze potentiële achteruitgang heeft directe invloed op het menselijk leven en de maatschappij.

- Zou u iets aan deze lijst willen toevoegen of ervan afhalen?
- Hoe schat u het dreigingniveau en de mogelijkheden tot herstel in? Als wij mensen deel van het probleem zijn, kunnen wij dan ook deel uitmaken van de oplossing? Indien ja, hoe?

Kansen op herstel

Deze lijst is veel korter dan de vorige. Water kan gerecycled worden, lucht kan worden gereinigd. Visbestanden kunnen worden aangevuld, maar het zal een enorme en intensieve taak zijn om dat te doen. In plaats van fossiele brandstof is er de mogelijkheid van het winnen van hernieuwbare energie uit wind, zon en water (hoewel de meeste rivieren al voorzien zijn van dammen). Bossen kunnen opnieuw worden aangeplant, maar het duurt jaren voordat een duurzaam effect wordt bereikt.

- Kunt u deze lijst aanvullen? Is er volgens u een noodzaak om zaken van deze lijst te schrappen, of hun capaciteit ter discussie te stellen?

Tekenen van hoop?

Veel voortgang is gemaakt op het terrein van natuurbescherming. De boeren zijn bijvoorbeeld overgegaan tot het gebruik van zaaimachines die het zaad direct in de grond plaatsen zonder extra ploegen (en het bijbehorende verlies van vocht). Vooral landen in de nabijheid van woestijnen (zoals Israël en Egypte) hebben gedetailleerde methoden ontwikkeld om groenten te bedekken met folie dat verdamping reduceert. Op dezelfde manier is het gebruik van “druppelbevloeiing” (= druppels water direct bij de wortels van de plant brengen) een wijdverspreid systeem in Afrika en elders.

- Wat wilt u aan deze lijst toevoegen en wat moet eruit geschrapt worden of van een vraagteken worden voorzien?

Een vergeten onderdeel

De vraag moet gesteld worden. Wat gebeurt er als de wereldbevolking met dezelfde snelheid toeneemt als in de afgelopen honderd jaar? Sommigen onder ons kunnen zich herinneren dat de wereld maar een zesde van het huidige bewoners had.

- Wat vindt u van deze zaken? Vertel ons uw verhalen alstublieft.

De stem van het geloof

“Besef dus goed: alleen de HEER, uw God, is God en hij houdt woord; tot in het duizendste geslacht.”
Deut. 7: 9.

Dorpsgroep 5

Het brood breken – solidariteit delen

Gerechtigheid in verhouding tussen de seksen

Oriëntatie

- Laten we een paar minuten nemen om na te denken over wat we vanmorgen tijdens de viering gehoord en gezien hebben tijdens gebed, zang en bijbelstudie. Welke gedachten gingen u door het hoofd? Wat trof u in het bijzonder als nieuw en opwindend en waard om verder over na te denken?

Stemmen en ervaringen van vrouwen

Dit is een goede gelegenheid voor vrouwen om hun verhaal te vertellen en voor ons allen om hun verhalen te horen. Wat is de grootste bron van vreugde die vrouwen in hun dagelijks leven ervaren, op hun werkplek, hun beroep, hun rol in de kerk en de maatschappij? Maar we moeten ook horen over de pijn van vrouwen en de voortdurende teleurstellingen van vrouwen. Alleen zo kunnen wij komen tot een meer adequaat begrip van waar de Heilige Geest ons als zusters en broeders in Christus leidt. Wat ervaren vrouwen die bevestigd worden als predikanten in de kerk? Hebben vrouwen in de maatschappij een grotere rechtvaardigheid van de sekse bereikt in de maatschappij? Gaan er deuren open voor vrouwen op de verschillende niveaus van maatschappelijke en economische machtsstructuren? Kunnen wij stellen dat het geweld tegen vrouwen afneemt?

De veranderende en uitdagende wereld

Het is een zaak van grote vreugde (of het zou dat moeten zijn) te horen dat het lot van vrouwen in de maatschappij op veel plaatsen in de wereld verbeterd is. Het heeft veel te lang geduurd dat vrouwen als vanzelfsprekend genomen werden en zelfs beschouwd werden als tweederangs burgers. We zijn het er zonder twijfel over eens dat wij er allemaal van profiteren als en wanneer mannen en vrouwen elkaar als gelijken beschouwen en samenwerken in een echt partnerschap. De LWF heeft zich ertoe verbonden aan dit doel te blijven werken. De implementatie van een 50/50 sekse-balans op alle niveaus van de organisatie is slechts een voorbeeld van een voortgaande verplichting.

In veel landen is de rol van vrouwen nog heel traditioneel. Vrouwen worden gewaardeerd om hun vruchtbaarheid, als moeder, als voedselteler, als bereider van maaltijden, als huishoudelijke kracht en als waterdrager. Men is geneigd hen te beoordelen op grond van hun fysieke verschijning. Maar begint de situatie te veranderen? Kunnen vrouwen vaak en succesvol zulke stereotypen afwijzen en hun fundamentele mensenrechten staande houden? Welk deel van de vrouwen, zou je kunnen zeggen, krijgt een opleiding, een beroepstraining (zoals arts of advocaat), een baan krijgen, een auto besturen, comfortabele moderne kleding dragen, naar een stad verhuizen en eigendom bezitten. Zonder twijfel is het waar dat er in veel landen nog een lange weg te gaan is, maar dat er hoopvolle tekenen van verbetering zijn?

Bijbelverhalen interpreteren

Het grootste deel van ons leven wordt beheerst door conventie, door traditie. Dit geeft stabiliteit aan de maatschappij, maar het kan ook een belemmering blijken te zijn die aanvaarding van een menselijker, meer bijbelgerichte manier van omgang met elkaar verhindert. De kerk is een belangrijke hoeder van traditie en dat helpt niet altijd. Vaak heeft de kerk simpelweg de maatschappelijke regels die vrouwen als onderdanig van hun echtgenoot beschouwen geaccepteerd en zich daarachter verschanst. De kerk heeft soms zelfs volgehouden dat de Bijbel niet alleen die onderworpenheid van vrouwen aan mannen ondersteunt, maar ook de slavernij. We moeten zorgvuldig zijn in het maken van onderscheid tussen dat soort denkbeelden en de vrijheid van het Evangelie. Een verantwoordelijk lezer van de Bijbel moet gevoelig zijn voor de rol die vrouwen daar spelen als verdedigers van het recht, als bronnen van wijsheid en als leiders en maatschappijhervormers. De bijbel kent veel vrouwenverhalen die niet centraal hebben gestaan in de verkondiging van de kerk. Hoe kunnen wij deze verhalen lezen zodat vrouwen niet langer gediscrimineerd worden maar vrij zijn om met moed en waardigheid verder te gaan?

- Kunnen wij bespreken hoe wij kunnen leren te onderscheiden tussen de stem van het Evangelie en het rumoer van de seculiere maatschappij?

De noodzaak tot bemoediging en ondersteuning – het zoeken naar gerechtigheid tussen de seksen

Voor de verbetering van de situatie van de vrouwen is het essentieel dat de manieren waarop vrouwen en mannen met elkaar omgingen een belangrijke verandering ondergaan. Hoe kunnen wij garanderen dat onderdrukkende en vernederende omgangsvormen van mannen en vrouwen met elkaar ruimte maken voor omgangsvormen waarin mannen en vrouwen verantwoordelijkheid delen als gelijken in huis, in de kerk en in de maatschappij?

Zulke ideeën kunnen sommige mannen ongemakkelijk maken. Ervaren zij deze ontwikkelingen als een bedreiging van hun mannelijkheid, als een teken van falen om voldoende te verdienen? We moeten deze mannen ook aan het woord laten komen. Wat zijn hun zorgen over deze zaken?

- Zou u hierover willen praten en de mannen vragen ons te helpen hun gezichtspunt beter te begrijpen?
- Wat denkt u? Wat zou eraan kunnen bijdragen dat vrouwen en mannen gelijkwaardige partners worden die elkaars ontwikkeling ondersteunen en daarmee een nieuwe vorm van vrijheid voor allen te ontdekken?

Een basis voedselproduct

Rijst

“Weet u dat elke korrel van uw rijstkom van ontbering komt?” (Chinees gezegde)

Rijst is na maïs het graan met de grootste wereldwijde productie en waarschijnlijk het belangrijkste graanproduct voor menselijke voedsel- en calorie-inname. Het levert meer dan een vijfde van de calorieën die mensen wereldwijd consumeren.

Rijstcultuur is zeer arbeidsintensief en geschikt voor regenrijke gebieden, omdat het grote hoeveelheden water vereist. De traditionele manier van verbouwing is onderwaterzetting tijdens of na het planten van de zaailingen. Volwassen rijstzaden worden vermalen om het kaf te verwijderen en de bruine rijst die daaruit komt kan verder verwerkt worden om de resterende stoppels en ziektekiemen te verwijderen, waardoor witte rijst ontstaat. Onbewerkte rijst kan tot meel worden vermaken, verwerkte rijst moet worden gekookt of gestoomd voordat het gegeten kan worden. Gekookte rijst kan vervolgens worden gebakken in olie of boter.

Er wordt gezegd dat rijstcultuur al minstens 10000 jaar oud is, toen de verbouwingsmethoden zich over Zuid- en Zuidoost Azië verspreidden. Tegenwoordig besteden meer dan 1 biljoen mannen en vrouwen het grootste deel van hun leven aan niets meer dan het telen van voldoende rijst om in leven te blijven.

Dat verhaal heeft een speciaal bewustzijn gekweekt rond rijst in veel Aziatische maatschappijen. In sommige delen van het continent is het woord rijst hetzelfde woord als voor voedsel, landbouw of zelfs voor het leven zelf.



Bijbelstudie voor de LWF-assemblee

Bijbelstudie 3

Vandaag

Het werkmateriaal voor de elfde LWF-Assemblée houdt rekening met de regionale zwaartepunten van het godsdienstige leven van de bijeenkomst. Elk van de zes brochures bevat daarom 'Vragen om over na te denken' (pagina 6), een lied (pagina 7), een artikel (pagina 9) dat gerelateerd is aan het thema van de assemblee "Geef ons heden ons dagelijks brood" en informatie over een aantal basisvoedselproducten uit de regio (pagina 17)

Deze brochure is gewijd aan de Centraal West-Europese - en Centraal Oost-Europese regio's.

Tussen gisteren en morgen

De wereld waarin wij leven is nooit helemaal dezelfde van de ene op de andere dag. Of veranderingen nu geleidelijk of plotseling plaatsvinden, vroeger of later realiseren wij ons dat onze wereld niet langer is zoals die was. Afhankelijk van ons verleden, huidige situatie en onze vooruitzichten voor de toekomst kan dit bewustzijn ons vervullen met een combinatie van verdriet, zorg of gretige verwachting. Jonge mensen herinneren hun ouders er vaak aan dat het niet wijs is te verwachten dat hun kinderen leven alsof de dingen vandaag hetzelfde zijn als “toen”. Elk **heden** is uniek. Elke dag brengt zijn eigen “zorgen” (Matt. 6:34), maar ook nieuwe mogelijkheden die reden zijn ons te “verheugen” (Ps. 118:24).

Dus wat betekent het als Jezus de discipelen aanmoedigt om God speciaal voor **vandaag** om voedsel te vragen? Verschilt onze honger vandaag van de honger van een vorige generatie? Hongeren wij vandaag naar andere dingen? Hebben wij daarom ander voedsel nodig? Er is voedsel voor het lichaam, voedsel voor de ziel, voedsel voor het verstand. Mensen hongeren naar liefde, naar hoop, naar vreugde. Mensen voelen zich emotioneel, esthetisch en materieel achtergesteld. Welke soorten voedsel hebben wij **vandaag** het meest nodig?

Laten wij ons richten op een aantal speciale voorbeelden om te illustreren hoe God – in tijden die vroegen om bijzondere aanpassingen in het kerkelijk leven – de jonge kerk “voedde” met het soort voedsel voor verstand en ziel dat nodig was om haar in staat te stellen de nieuwe uitdagingen aan te gaan.

Dag Een: de dag van het grote laken (Hand. 10:1-23)

Zoals Lucas in het verhaal vertelt staat Petrus na zijn middaggebed op terwijl er een aantal mensen aanklopt. Ze stellen zichzelf voor als de boodschappers van een Romeinse centurion uit Caesarea die Cornelius heet. Ze verzoeken Petrus om met hen mee te gaan naar Caesarea om Cornelius en zijn familie te bezoeken en voor hen te spreken. Onder normale omstandigheden zou Petrus de boodschappers zonder twijfel weggestuurd hebben zonder daar een moment over na te denken. Weten die heidenen niet dat Joden en heidenen niet met elkaar omgaan, en dat ze zeer zeker niet bij elkaar over de vloer komen of – wat God verhoede – samen eten?

Maar **vandaag** was anders. Petrus was nog steeds bezig een verklaring te vinden voor wat zojuist gebeurd was (Hand. 10:17). Net een paar minuten tevoren had Petrus iets vreemds gezien en nog iets veel vreemders gehoord. Een “stem” (Hand. 10:13) had hem aangemoedigd verschillende soorten dieren te slachten en te eten, die Petrus weerszinwendend vond. Zijn leven lang had Petrus geleerd dat het eten van het vlees van zogenaamde onreine dieren strikt verboden was door de Schrift (Lev. 11:4-46; Deut. 14:3-20). Dus als Petrus zou doen wat de stem zei, zou hij tegen Gods wil ingaan.

Wat voor een stem zou dit geweest kunnen zijn? Deze woorden klonken niet als een boodschap van God. Integendeel, ze leken een uitnodiging te zijn om te zondigen. Was dit niet zoiets als de slang in de hof had gezegd tegen Adam en Eva, ze aansporend om de vruchten van de verboden boom te eten? Door het woord van God slim te veranderen was de slang erin geslaagd het verbod te laten klinken als een uitnodiging (Gen. 3:1-5). Petrus was vastbesloten er niet in te trappen. Hij reageerde met afschuw: Nooit! “Ik heb nooit ... iets onreins gegeten.” (10:14). Maar het visioen en de stem gaan door (10:15): “Houdt op iets onrein te maken dat God gereinigd heeft.” [formulering van de auteur].

Petrus moet in verwarring zijn geweest: Wanneer had God ooit zulk voedsel “gereinigd”? Zou dit misschien een verwijzing zijn naar de tijd van de schepping toen God naar alle levende wezens keek die Hij gemaakt had en ze als “goed” beoordeelde (Gen. 1:24-25)? Petrus moet een heleboel onbeantwoorde vragen gehad hebben.

Petrus moet een verband gezien hebben tussen het visioen op het dak en het bezoek aan de deur. De stem in het visioen had Petrus uitgenodigd onrein vlees te eten en de bezoekers deden een beroep op Petrus om mee te komen en bij onreine mensen te eten. Beide uitnodigingen vormden een probleem voor Petrus. Voor een mens met zijn religieuze opvoeding waren beide acties ondenkbaar.

Waar vinden wij leiding?

Zonder twijfel is de eerste vraag die in Petrus opkwam: Wat zou Jezus zijn discipelen in zo'n situatie geadviseerd hebben? Maar die vraag riep alleen maar meer vragen op, zoals deze: Wanneer ging Jezus ooit het huis van een heiden binnen? Sprak Jezus ooit over de mogelijkheid om uitgenodigd te worden in het huis van een heiden? Jezus had bijna uitsluitend in Joodse omgeving geleerd. De Farizeeën en Sadduceeën, de tollenaar en de mensen van de straat, de melaatsen, de vissers en de timmerlui, de rijken en de armen – bijna

alle mensen waar Jezus mee te maken had waren Joods wat taal, cultuur en opvoeding betreft en leefden in de Joodse culturele wereld van die dagen. Jezus zelf was geboren uit een Joodse moeder en groeide op in een Joods huishouden.

Het klopt dat Jezus zo nu en dan inging op de smeekbede van een heiden, zoals de Syrofenisische vrouw (Marc. 7:24-30), de bezetene uit Gerasene (Marc. 5:1-20) en de Romeinse centurion uit Kafarnaüm (Matt. 8:5-13), maar zulke ontmoetingen waren een uitzondering. Marcus vertelt zelfs dat Jezus een heidense vrouw te verstaan geeft dat haar dochter helpen hetzelfde zou zijn als voedsel voor de honden gooien (Marc. 7:27). Dus het is begrijpelijk dat Petrus zich, toen hij geconfronteerd werd met de uitnodiging om Cornelius en zijn huis te komen helpen, onvoorbereid voelde voor zo'n enorme stap. Hoe moest hij met zo'n totaal onverwachte omslag omgaan? Werd Petrus uiteindelijk overtuigd door de herinnering dat Jezus de Syrofenisische vrouw in ieder geval teruggestuurd had met een bemoedigend woord: "ga maar naar huis – de demon heeft je dochter verlaten." (Marc. 7:29)?

Dag twee: op vreemd gebied (Hand. 10:24-28)

Wanneer Petrus en Cornelius elkaar ontmoeten begrijpen ze al snel dat God in hun beider leven aan het werk is geweest lang voordat ze zich daarvan bewust waren. Cornelius was een van die heidenen die zich al geruime tijd aangetrokken voelde tot het Jodendom en de God van de Joden. Lucas benadrukt dat Cornelius een "vroom man" (10:2) is, godvrezend en in hoog aanzien stond bij de mensen. Hij en zijn huis waren al gewend te bidden (zelfs op de Joodse gebedsuren). Dikwijls gaf hij financiële steun aan Joodse doelen (10:2,22). Cornelius kreeg zelfs een visioen dat leek op dat van Petrus. Het huis van Cornelius was in afwachting om iets van Petrus te horen (10:33). Het leek alsof God persoonlijk alles geënceneerd had en de deur opende voor Petrus om binnen te stappen. Alles wat Petrus nog moest doen was een preek houden om Gods genadige objectiviteit.

Toen de preek was afgelopen had het gezelschap een ervaring die bijna identiek was aan die van de discipelen met Pinksteren. De heidenen begonnen in tongen te spreken – een zichtbaar teken dat de Heilige Geest over hen uitgestort was. God had de leiding genomen van het bezoek van Petrus. Niet alleen Petrus, maar ook de "besneden gelovigen" (Joodse Christenen, 10:45) die Petrus vergezeld hadden uit Joppe, raakten er onder deze omstandigheden van overtuigd dat het helemaal gepast was om te dopen. Er volgde een totale stilte toen Petrus vroeg of er iemand bezwaren had. Dus Petrus ging verder. Doop "in de naam van Jezus Christus" (10:48) bevestigde dat God inderdaad de Heilige Geest toedeelde. Met de doop van Cornelius en zijn huis was een nieuwe dag aangebroken. De dingen zouden nooit meer hetzelfde zijn binnen de Jonge Kerk.

Dit brengt de tekst in herinnering die Jezus had gelezen in de synagoge van Nazareth aan het begin van zijn werk.

De Geest van de Heer rust op mij,
want hij heeft mij gezalfd.
Om aan armen het goede nieuws te brengen
heeft hij mij gezonden,
om aan gevangenen hun vrijlating bekend te maken
en aan blinden het herstel van hun zicht,
om onderdrukten hun vrijheid te geven,
om een genadejaar van de Heer uit te roepen.'

(Luc. 4:18 e.v., een combinatie van zinnen uit Jes. 42:7 en Lev. 25:10)

Toen kondigde Jezus aan "**Vandaag** hebben jullie deze schrifttekst in vervulling horen gaan" (Luc.4:21). De doop van Cornelius en zijn huis markeert een nieuwe fase in die vervulling. Petrus realiseerde zich waarschijnlijk niet eens het belang van de stap die hij genomen had. Vanuit zijn standpunt – vanuit zijn context, vanuit zijn nieuwe **vandaag** – was het duidelijk dat het inderdaad Gods wil was wat er gebeurd was. Maar zouden anderen in de kerk het net zo zien?

Een paar dagen later: de dag van het verhoor (Hand. 11:1-18)

In de eerste verzen vertelt Lucas dat de autoriteiten in Jeruzalem niet blij waren toen ze hoorden wat Petrus in Caesarea had gedaan. Voor de Joodse Christenen in Jeruzalem was het geheel juist door te gaan met de besnijdenis zoals Mozes had bevolen. Dus ze vroegen Petrus uit te leggen waarom hij van de goddelijke richtlijn was afgeweken die deel uit was gaan maken van de standaardprocedure.

“Waarom heb je onbesnedenen bezocht en heb je met hen gegeten?” (Hand. 11:3). Petrus vertelt eenvoudig, stap voor stap, de ervaringen die hem hadden geleid tot wat hij had gedaan, en hij verwees naar de zes getuigen uit Joppe die hem hadden vergezeld (11:12) en die de juistheid van het verslag konden bevestigen.

Toen Petrus zich verdedigde herinnerde hij zich plotseling dat Jezus iets gezegd had dat de kwestie kon verduidelijken. Jezus had gezegd “... jullie zullen gedoopt worden met de Heilige Geest” (11:16, terug verwijzend naar 1:5). Plotseling werd het duidelijk: waar Jezus over gesproken had was nu gebeurd – niet één, maar twee keer. De eerste keer gebeurde het met Pinksteren, toen de Heilige Geest over de Joodse discipelen kwam, en nu gebeurde het weer in het huis van Cornelius toen de heidenen hetzelfde mochten ervaren. Wat was er verder nog te bediscussiëren? God had de Heilige Geest uitgestort over heidenen – onbesneden als ze waren! Zei God niet luid en duidelijk dat besnijdenis niet langer beschouwd moest worden als goddelijke richtlijn? Dit inzicht terzijde te schuiven zou volgens Petrus betekenen “God in de weg staan”.

Het getuigenis van Petrus was overtuigend. Op grond van dit **heden** werd de critici van Petrus “het zwijgen opgelegd”. Ze erkenden dat “God zelfs aan heidenen de bekering ten leven heeft gegeven.” (11:18).

Enige tijd later: de dag van het grote debat (Hand. 15:1-29)

Slechts een paar hoofdstukken verderop zijn Petrus en Johannes (en nu ook Paulus en Barnabas samen met de apostelen en de oudsten) weer in een dispuut verwickeld. Er was iets veranderd in de Vroege Kerk dat het nodig maakte opnieuw naar het vraagstuk Joden-heidenen te kijken, maar ditmaal vanuit een iets ander perspectief. Er werd een officiële vergadering bijeengeroepen om te debatteren over de stelling “tenzij je besneden bent volgens de wet van Mozes kun je niet behouden worden” (15:1).

Blijkbaar waren er machtige leiders in Jeruzalem die nog altijd volhielden dat een man pas Christen kon worden tenzij hij een besneden Jood geworden was. Petrus hield een hartstochtelijk betoog tegen deze stelling en concludeerde: “Integendeel, wij geloven dat wij gered worden door de genade van de Heer Jezus, net als zij” (Hand. 15:11).

Met een klassiek “understatement” vertelt Lucas dat er “veel discussie” was (15:7). Veel geleerden van tegenwoordig zijn ervan overtuigd dat de “Conferentie van Jeruzalem” de belangrijkste vergadering uit de hele geschiedenis van de kerk was.

Volgens Lucas werden de voorwaarden van de overeenkomst in de vorm van een brief naar de gemeenten gestuurd. De belangrijkste zin uit die overeenkomst luidt als volgt. “Want het heeft de heilige Geest en ons goed gedacht, u verder geen last op te leggen dan dit noodzakelijke: onthouding van hetgeen de afgoden geofferd is, van bloed, van het verstikte en van hoererij” (15:28,29).

Maar was de kwestie met deze brief voorgoed afgedaan? Was iedereen tevreden na de brief ontvangen te hebben? Welnu, Paulus was zonder twijfel erg in zijn nopjes met wat de brief **niet** zei. Hoewel er verschillende *vereisten* genoemd werden, stond besnijdenis er **niet** bij. Maar het eten van voedsel “dat aan afgoden geofferd is” (15:29)? Volgens Paulus’ eigen woorden is het eten of niet eten van zulk voedsel onbelangrijk. Paulus schreef later aan de Korintiërs “... we zijn er niet minder om als we het niet eten, en niet meer om als wij het wel eten” (1 Kor. 8:8b). In dit soort zaken zijn Christenen volgens Paulus vrij om te consumeren of zich te onthouden. Uiteraard wil Paulus, de Apostel van de heidenen, zijn vrijheid niet opdringen aan anderen (zoals de meerderheid van de Joodse Christenen) die wellicht een slecht geweten krijgen wanneer ze bepaald voedsel eten (1 Kor. 8:9, 13; 10:25-32). Omwille van degenen die “zwak” zijn ziet Paulus af van het doorvoeren van zijn Christelijke vrijheid. Hij onthoudt zich liever dan anderen een slecht geweten te bezorgen over zaken die eigenlijk van weinig betekenis zijn.

Op het **heden** van de “Conferentie van Jeruzalem” werd de kerk geleid pastorale gevoeligheden te laten domineren door rekening te houden met zowel de *vrijheid* van de ene groep en de *gewetensbezwaren* van de andere. Paulus zou zo’n koers zien als het “vervullen van de wet van Christus door elkanders lasten te dragen” (vergelijk Gal. 6:2).

Tussen gisteren en morgen

Hoe kunnen we binnen de kerk de nieuwe uitdagingen van ons eigen **heden** aangaan? Na de dood en opstanding van Christus ontdekten de discipelen al spoedig dat ze Jezus niet langer in levende lijve konden ontmoeten en van hem de antwoorden verwachtten op de vragen die tevoren niet adequaat aan de orde waren gesteld. Maar evenmin vonden Jezus’ volgelingen dat hij ze zonder leiding had achtergelaten. Ze hadden verschillende bronnen ter beschikking om zulke zaken aan de orde te stellen.

Ze sloegen de Heilige Schrift erop na.

Ze herinnerden zich wat Jezus had gezegd en gedaan. Ze vertrouwden op de leiding van de Heilige Geest. Ze discussieerden en baden met hun zusters en broeders in het geloof.

Wat zijn de meest urgente zaken die **vandaag** onze aandacht vragen? Deze lijst is bijna eindeloos, maar zal zeker de volgende punten bevatten:

- De steeds groter wordende kloof tussen rijk en arm
- De hongersnood in de wereld
- De vervuiling en het slinken van de aarde
- De mogelijk onomkeerbare klimaatverandering
- De geestelijke leegte onder zo velen van de wereldbewoners
- De mensonterende omstandigheden waaronder zoveel mensen vandaag de dag moeten leven

In een wereld waarin de omstandigheden van dag tot dag veranderen is het niet mogelijk absolute en finale conclusies te trekken over enig onderwerp. Niettemin stellen de rijke gaven en beloften van God en de kracht van de Heilige Geest ons in staat om een Godwelgevallige manier te vinden om **vandaag** op een verantwoorde manier onze weg te gaan.

Wanneer er nieuwe en vervelende problemen opkomen kan er een nieuwe bijeenkomst van gelovigen bijeen worden geroepen waar iedereen spreekrecht heeft en met waardigheid en respect behandeld wordt. Mensen kunnen de Schrift bestuderen, samen vieren, Gods lof zingen, elkaars pijn en vreugde delen, discussiëren en besluiten nemen. De uiteindelijke beslissing is misschien niet iedereen naar de zin. Soms zelfs lastig te slikken. Maar als alles achter de rug is kunnen mensen vol vertrouwen zeggen "het heeft de heilige Geest en ons goed gedacht..." God opent nieuwe mogelijkheden en roept ons tot nieuwe avonturen, waarvan de uitkomst nog niet bekend is. Dank God dat Hij ons het "brood" geeft dat geschikt is voor **vandaag!**

Dit is de dag die de HERE gemaakt heeft;
laten wij juichen en ons daarover verheugen.

(Ps. 118:24)

Vragen om over te na te denken

Elke dag schept God nieuwe realiteiten en mogelijkheden. We hoeven ze alleen maar te ontdekken.

Waar in ons dagelijks leven zien wij de nieuwe mogelijkheden die God geeft?

Als vertegenwoordigers uit West - , Centraal - en Oost-Europa zijn we gewend om plannen te maken, vooruit te kijken en alles te organiseren.

Zijn wij werkelijk in staat om Gods handelen te accepteren als een belofte of een kans?

Veel mensen zijn op zoek naar werk, hebben geen goed onderdak of zijn ziek.

Kunnen we een passende vertaling vinden voor de woorden van onze Heiland "Komt tot mij, allen die vermoeid en belast zijt," en wat betekent het woord "brood" vandaag de dag voor ons? Onderkennen wij de echte behoeften en wensen van de mensen uit onze directe omgeving, buiten het innemen van voedsel?

Brood is niet alleen voedsel. We hebben vaak meer nodig in ons dagelijks leven.

Hoe kan het "brood des levens" niet alleen onze magen vullen, maar ook onze honger naar zingeving en vervulling bevredigen?

Bijna alles is voor ons beschikbaar. De planken in de supermarkten staan vol. We hebben een overvloed aan informatie.

Wat is de kwaliteit van ons lichamelijk en geestelijk voedsel van vandaag en hoe meten wij dat?

We houden dikwijls maar rekening met een klein deel van onze medemensen en zijn daarom vaak oneerlijk tegenover hen.

Hoe kunnen we in de harten van onze medemensen kijken en horen wat zij echt zeggen ("aufs Maul sehen", zoals Luther het pleegde uit te drukken) en echt de totale mens bereiken?

We richten ons vaak op mensen in onze directe omgeving – mensen die wij kunnen vertrouwen, vrienden.

Hoe kunnen wij vermijden dat wij alleen met ons eigen kerkelijke kringetje omgaan? Hoe kunnen wij plaatsmaken voor anderen, inclusief vreemden?

"Vandaag" betekent ook de taal van vandaag spreken.

Hoe kunnen wij lege clichés vermijden en wollig taalgebruik en de mensen het goede nieuws van Jezus Christus in heldere, begrijpelijke taal?

Uit Hongarije

Lied

Voor dit voedsel danken wij u Heer

Voor het voedsel dat u ons dag aan dag geeft, zegenen wij uw Naam
Nieuwe vreugde en genade elke morgen, daarom verkondigen wij uw goedheid

God, ons hart is vervuld met verlangen dat wacht om echt vervuld te worden
Laat ons het eeuwig leven smaken wanneer we het brood met Jezus delen

Meditatie

Een nieuwe leer!

En allen werden zeer verbaasd, zodat zij elkander vroegen, zeggende: Wat is dit? Een nieuwe leer met gezag!
Marc. 1:27

De wereld om ons heen verandert in een tempo dat het onmogelijk maakt op de hoogte te blijven van wat nieuw is, zelfs binnen de kleine cirkel van onze eigen beperkte horizon.

Letterlijk elke dag zijn er nieuwe ontdekkingen, nieuwe inzichten, maar ook nieuwe problemen. Dus is het belangrijk om ons niet alleen bewust te zijn van wat nieuw is; het is essentieel om te onderscheiden tussen wat “nieuw” is in de zin van recent of grillig, en “nieuw” in de zin van fris, opmerkelijk en vreemd.

De “nieuwe” leer van Jezus valt binnen de tweede categorie (het Grieks heeft er een speciaal woord voor: *kainos*, in tegenstelling tot *neos*). Het is een frisse bries en een bevrijdende kracht.

Het publiek in Marcus 1:27 herkende met verbazing dat deze nieuwe *leer* van Jezus niet alleen maar een methode is om informatie door te geven, maar dat het nauw verbonden is met de krachtige actie van Jezus die onreine geesten uitbant (1:27b) en zo mensen uit hun gevangenschap bevrijdt.

In onze bijbelstudie van vanmorgen ontdekken we ook dat deze nieuwheid van het evangelie degenen die het hoorden in staat stelde om de oude overtuigingen achter zich te laten en de leiding van de Geest te volgen naar een nieuw land waar de barrières tussen mensen geslecht zijn en waar degenen die zo lang van elkaar gescheiden waren elkaar omhelzen, tolereren, samenwerken, elkaars lasten dragen en samen God prijzen in een nieuwe taal.

Gebed

Genadige God, geef ons *heden* het brood dat ons voedt op de weg naar *vernieuwing*.
Amen

Artikel

Samen aan één tafel – De Vesperkirche van Stuttgart

Terwijl de Duitse winter voortduurt en de kerstgeest van geven minder wordt opent een kerk in het centrum van Stuttgart voor een aantal weken haar deuren om voor vele mensen een “thuis ver van huis” te worden.

In het kapitaalkrachtige Duitsland zijn er veel mensen die geen toegang hebben tot de basale levensbehoeften zoals voldoende voedsel, gezondheidszorg en sociale activiteiten. Daarom werd het Stuttgarter Vesperkirche project gestart in het begin van de 1990er jaren, de droom van de diaconale predikant van Stuttgart van toen, Martin Friz. Mensen die elkaar onder andere omstandigheden nooit zouden ontmoeten, zouden samenkomen op een plaats en een maaltijd delen. Vanaf het eerste begin was de Vesperkirche bedoeld als een plaats waar arme en rijke mensen, mensen aan de rand van de maatschappij en mensen uit de middenklasse zouden samenkomen en elkaar ontmoeten. En die plaats moest een kerk zijn, de middeleeuwse kerk van St. Leonhard in het hart van Stuttgart, de hoofdstad van de federale staat Baden Württemberg.

In het begin van 2009 nam Ds. Karin Ott, sinds augustus 2008 de nieuwe diaconale predikant in Stuttgart, het stokje van Martin Friz over. “Het visioen van de Vesperkirche van met elkaar het leven delen werd de afgelopen paar weken realiteit,” zei ze bij de afsluiting van de laatste Vesperkirche eind februari 2009. Het feit dat de Vesperkirche erin slaagt mensen uit totaal verschillende levenssituaties bij elkaar te brengen om het samen gezellig te hebben vindt ze fascinerend. “Kleine kinderen en negentigjarigen, mislukte zakenlui en derde generatie uitkeringsontvangers komen bij ons.” De Vesperkirche geeft ze veel meer dan een warme maaltijd: “Onze gasten krijgen praktische steun in preciaire levensomstandigheden en een adempauze in de dagelijkse strijd om het bestaan.”

Veel voorbereidingen waren nodig om de Vesperkirche 15 jaar geleden van de grond te krijgen. Kerkbanken moesten verwijderd worden, mobiele toiletten geïnstalleerd, een vrijwillige chef kok en een kantinekeuken moesten gevonden worden en een bezorgdienst moest gestart worden, om maar een paar dingen te noemen. De Vesperkirche van Stuttgart ontving zo'n 70 gasten bij de opening in januari 1995, in 2009 komen er dagelijks zo'n 700 bezoekers.

Onder de gasten zijn ook gepensioneerden die als gevolg van perioden van werkloosheid een minimaal pensioen ontvangen, schoolverlaters die zonder diploma geen kans op de arbeidsmarkt hebben, families en éénoudergezinnen die met hun kleine inkomen niet ver komen in de dure hoofdstad, medewerkers uit de seksindustrie, daklozen en vele anderen. De verscheidenheid in beschikbare hulp is uitgebreid. In de loop van de jaren is de Vesperkirche een soort tijdelijke sociale dienst geworden. Het wordt voor het grootste deel door donaties gefinancierd die ongeveer € 240.000 per jaar bedragen.

Elke morgen om 9.00 uur gaan de deuren van de kerk open. Een kleine groep verzamelt zich aan de koffiebar. Een paar stappen verderop overlegt een maatschappelijk werker met een bezoeker. De kerk loopt langzaam vol. Twee mannen zitten aan een zonovergoten tafel te schaken.

Rond 11.30 uur brengen helpers de eerste maaltijdlevering in enorme ketels binnen. Er begint zich een rij te vormen bij de voedselbalie. Onafgebroken komt er verse aanvoer tot in de vroege middag. Een lunch kost € 1,20. De meeste bezoekers kunnen zich dat bedrag veroorloven, maar degenen die dat niet kunnen krijgen de maaltijdbonnen desondanks.

's Middags is de kerk weer leeg. Veel gasten staan op het voorplein, rokend, lachend, pratend. Intussen is er ook een medische dienst gestart in een zijkapel. “Veel arme mensen weten niet hoe ze de dokterskosten en medicijnen moeten betalen,” zei Dr. Regina Dipper. Om 16.00 uur wordt de Vesperkirche-dag gesloten met gebed.

Zeven diakenen en sociaal-pedagogen maken deel uit van het team van ds. Ott, dat ook zes artsen, twee dierenartsen en dagelijks tussen de 30 en 45 vrijwilligers telt. Zij allen maken de geregelde dienstverlening voor de Vesperkirche mogelijk, in aanvulling op het materiaal en medische assistentie, advisering, pastorale zorg, culturele mogelijkheden, erediensten en gebeden.

Dankzij het voorbeeld van Stuttgart zijn er nu 17 Vesperkirchen in Baden Württemberg.

Meer informatie over de Vesperkirche is te vinden op www.vesperkirche.de

Thema van de dag

Context

In de bijbelstudie en de viering van vandaag onderzochten wij de rol van de context waarin de kerk zich bevindt als wij de leiding van de Heilige Geest zoeken bij onze besluitvorming. Om ons te helpen onze weg te vinden onderzochten wij een aantal gebeurtenissen waarbij Petrus en Cornelius betrokken waren in een tijd dat de volgelingen van Jezus nieuwe en onverwachte zaken tegenkwamen en niet langer van aangezicht tot aangezicht met Jezus konden overleggen om zijn leiding te krijgen. Moeten heidenen geaccepteerd worden als volgelingen van Jezus en zo ja, onder welke voorwaarden? Hoe ging de kerk met zulke nieuwe situaties om in hun verlangen om Gods wil te doen? Hoe voedde God de kerk in die turbulente tijden? Hoe succesvol waren zij in het bereiken van een duurzame consensus over deze zaken? Hoe zeker konden ze zijn dat hun besluiten Gods instemming hadden?

In de Dorpsgroepen zullen we nu een aantal van de onderwerpen bespreken die nieuw en urgent zijn in onze tijd. Hoe zullen wij proberen ons ervan te verzekeren dat onze besluiten acceptabel zijn in Gods ogen?

Dorpsgroep 1

Goede grond - schoon water

Energie

Oriëntatie

Wat hebt u vanmorgen gehoord? Wat heeft u het meest aangesproken? Welke vragen kwamen in u op toen u deelnam aan het leven van de gemeenschap vanmorgen?

- Neem alstublieft een paar minuten om uw ervaringen samen te vatten.

De tijd van fossiele brandstoffen

Een van de belangrijkste kwesties aan het begin van de 21^e eeuw heeft te maken met de onverzadigbare honger naar energie van de wereld. Fossiele brandstoffen zijn niet duurzaam en zullen spoedig zijn uitgeput. In elk geval is het gebruik van fossiele brandstoffen verantwoordelijk voor de meeste vervuiling in de wereld. Om kort te gaan: de tijd van fossiele brandstoffen moet eindigen. Er lijkt een bijna universele overeenstemming te bestaan op dat punt.

Echter, met een gestadig groeiende wereldbevolking, toegenomen industrialisatie en landbouwkundige mechanisatie op veel plaatsen in de wereld zullen er steeds grotere hoeveelheden energie nodig zijn. Maar die energie moet in toenemende mate van hernieuwbare bronnen komen. Bestaat hier enige twijfel over?

- Onderbreek het verkennen van de volgende energiebronnen zo nu en dan om met elkaar de voor- en nadelen van elk daarvan te bespreken. Houdt rekening met de het verlies aan mensenlevens, de milieu- en financiële gevolgen en het effect dat al dit zal hebben op het dagelijks leven. Bedenk ook: hoe ernstig is de energiecrisis nu echt?

Hernieuwbare energie

Alle hernieuwbare energiebronnen stammen uiteindelijk van de zon, direct of indirect en kunnen daarom zo lang duurzaam beschouwd worden als de zon blijft schijnen. De hernieuwbare energie komt tot ons in de vorm van biobrandstoffen, zonne-energie, windenergie, biomassa en geothermische energie, om de vormen die het meest eenvoudig beschikbaar zijn te noemen.

- Is iemand hier op de hoogte van programma's van duurzame energieproductie op grote schaal? Vertel alstublieft.

Biobrandstoffen

Om diverse redenen wordt energie afkomstig van biobrandstof nu nog gezien als onvoldoende. Biobrandstoffen veroorzaken vervuiling, net als fossiele brandstoffen. Het omzetten van plantaardige stoffen in energie met ethanol toevoeging veroorzaakt een stijging van de graanprijzen en vermindert de beschikbaarheid van granen voor de voedselproductie. Men twijfelt over de ethiek van het overhevelen van voedsel van de voedselmarkt naar de brandstofmarkt. Het Milieu Comité van het Europese parlement stemde onlangs unaniem voor de verlaging van de eerder toegestane biobrandstofdoelen.

Er wordt nu beweerd dat biobrandstoffen een belangrijke belofte inhouden als ze gegenereerd kunnen worden uit non-food teelt zoals cellulose. De wereld heeft niet alleen hernieuwbare energiebronnen nodig, maar schone energie, zoals de volgende.

Zonne-energie

Zonne-energie is veruit de meest kant-en-klare energiebron en er is geschat dat deze energie beschikbaar is in hoeveelheden die de huidige energiebehoefte van de planeet meerdere malen vervult. Zonnecellen zetten zonlicht om in elektriciteit. Zonnepanelen zijn heel handig voor huizen en ze kunnen bijna overal waar de zon schijnt worden toegepast.

Aangezien de zon gemiddeld maar 50 procent van de tijd schijnt, moet zonne-energie worden aangevuld met energie uit andere bronnen. Het milieueffect van zonne-energie is nihil (behalve kleine hoeveelheden cadmium die gebruikt worden bij de productie van de zonnecellen).

- Zijn er afgevaardigden die uit eigen ervaring kunnen vertellen over de voor- en nadelen van het gebruik van zonne-energie?

Windenergie

Windturbines hebben bijna geen milieu-impact, behalve hun enorme visuele presentie. Er wordt geschat dat 20 tot 60 procent van de energiebehoefte van een land uit wind kan komen, een van de schoonste energiebronnen. Landen met ondiepe kusten of gelijkmatige vlakten zijn ideale locaties voor het opwekken van windenergie. De nieuwe modellen van de turbines zijn minder lawaaiig dan hun voorgangers, maar ze zijn nog altijd heel duur. Private windenergie-bedrijven moeten partnerschappen aangaan met energiebedrijven die het overschot aan energie dat beschikbaar is distribueren en beheren.

- Zijn er delegatieleden die persoonlijke ervaring hebben met het gebruik van windenergie?

Kernenergie

Kernenergie begint uit de gratie te raken. De immense constructiekosten vormen een aanzienlijk obstakel, evenals de kosten voor het voorzien in veilige opslag voor de nucleaire afvalstoffen. De mogelijkheid van het defect raken van een opwekkingscentrale voor kernenergie en de nucleaire vervuiling die daarvan het resultaat zou zijn is een enorm bezwaar.

- Bespreek alstublieft: Welke maatregelen voor energiemangement zouden wij, als verantwoordelijke rentmeesters van de aarde moeten bepleiten en persoonlijk implementeren? Ziet het plaatje er goed of slecht uit? Denkt u dat het mogelijk zou kunnen zijn voldoende energie binnen te halen (en tegen kosten die laag genoeg zijn) om ontzilting van oceaanwater op grote schaal mogelijk te maken? En zo ja, wat zou het langetermijneffect zijn als wij dat zouden doen?

Dorpsgroep 2

Zaaien

Leven met HIV en AIDS

Oriëntatie

Wat hebt u vanmorgen gehoord? Wat heeft u het meest aangesproken? Welke vragen kwamen in u op toen u deelnam aan het leven van de gemeenschap vanmorgen?

- Neem alstublieft een paar minuten om uw ervaringen samen te vatten.

Leven met HIV en AIDS

Een van de zwaarste uitdagingen van menselijke gezondheid en welzijn van tegenwoordig is de HIV en AIDS epidemie. Deze dreiging heeft al meer dan 25 miljoen levens geëist en de meest recente statistieken geven aan dat zo'n 33 miljoen mensen momenteel leven met dat virus. Deze cijfers gaan ons voorstellingsvermogen te boven. Toen na de WO II de gruwelen van de Holocaust bekend werden vroegen veel mensen "waar was God temidden van al dat lijden?" Niemand is tot nu toe in staat gebleken een bevredigend antwoord op die

vraag te geven, maar een van de meest betekenisvolle antwoorden is dit: "God is waar God altijd is: in het midden van al het lijden van de wereld als de gekruisigde Jezus Christus."

- Vertel een aantal van uw eigen verhalen over de omvang en ernst van de HIV en AIDS epidemie in uw deel van de wereld. Misschien kunt ook iets zeggen over het geloof, de hoop en de liefde waar u getuige van bent geweest bij die strijd.

Vindingrijkheid van de kerk

Zo'n situatie vraagt erom dat mensen hun inzichten en vindingrijkheid bundelen in een poging de wonden te verbinden en genezing tot stand te brengen. Wat kan de kerk doen ten overstaan van zoveel leed? Een predikant vroeg eens: "Hoe lang zou het duren, wanneer u het ene na het andere lichaam uit de rivier vist, voordat u zou vragen: wat gebeurt er stroomopwaarts?" Dit roept drie vragen op: Wie slaat alarm? Wat kan gedaan worden om deze lichamen opnieuw tot leven te wekken? Hoe kunnen wij de brug over de rivier verbeteren zodat om te beginnen voorkomen wordt dat mensen in het water vallen?

- Deel uw inzichten rond deze drie aandachtsgebieden:

Voorbede

De kerk heeft een benijdenswaardig record in het opkomen voor degenen die over het hoofd gezien worden en verwaarloosd. Wat kan er gedaan worden om de aandacht van de wereld te trekken voor de ernstigste pandemie die ooit de aarde getroffen heeft? Hoe kan de stilte van degenen die nauwelijks overleven worden veranderd in een goed hoorbare roep om waardig te overleven?

Meelevende zorg

Wat heeft een mens die met HIV en AIDS leeft het meest nodig? We weten dat mensen met HIV met goede voeding, goede lichaamsverzorging en moderne medicijnen een lang en relatief gezond leven kan leiden. Wat kan de kerk verder vanuit haar unieke positie leveren? Denk aan een niet-veroordelende houding, een gevoel van erbij-horen, de mogelijkheid van het starten van een supportgroep, om maar een paar voorbeelden te noemen. Hoe kan gegarandeerd worden dat zulke leven-gevende steun beschikbaar is waar en wanneer het nodig is?

Preventie

We weten dat het virus dat AIDS veroorzaakt op twee manieren doorgegeven wordt: via seksueel contact en via geïnfecteerd bloed. In sommige gebieden van de wereld is seksueel contact de belangrijkste oorzaak, in andere delen het gebruik van besmette naalden in de drugcultuur. Hoe kunnen beide zaken veiliger gemaakt worden?

Betrouwbare informatie

Een groot deel van de kansen van iemand om te leven met (of zonder) HIV en AIDS is afhankelijk van betrouwbare informatiebronnen. Er is veel materiaal beschikbaar. Er zijn ook een aantal "sprookjes". Kunt u mij het verschil daartussen vertellen? Weet u hoe u toegang moet krijgen tot betrouwbare bronnen? Welke bronnen vond u het meest zinvol?

- Bespreek dit alstublieft uitvoerig: omdat seks zo'n persoonlijk onderwerp is, vinden veel mensen het vervelend om erover te praten. Maar de prijs van deze stilte is enorm. Wat zou helpen zodat mannen en vrouwen makkelijker met elkaar over seksualiteit kunnen praten? Hoe kun je tactvol met kinderen over seksualiteit spreken als een voortdurend onderdeel van hun leven?

Machtsongelijkheid en dubbele maten

Vrouwen worden bijna overal geacht met maar één man intiem te zijn, terwijl mannen vinden dat zij het recht hebben om een aantal partners te hebben en de dominante persoon in zo'n relatie te zijn. Als een vrouw tot seksuele relaties gedwongen wordt, hoe kan zij zichzelf tegen dat misbruik beschermen? In sommige landen kan een man die weet dat hij HIV-positief is en die informatie niet doorgeeft aan zijn partner aangeklaagd en veroordeeld worden door de rechtbank.

Armoede en werkloosheid

Er is een nauw verband tussen de ernst van HIV/AIDS en economische en sociale uitsluiting. In sommige gebieden zijn het vooral de jongeren die de moed verliezen ooit een goede baan te krijgen die hen onafhankelijk zou maken. In hun wanhoop gaan zij vaak aan de drugs. Sommige vrouwen gaan in de prostitutie als een middel om een karig inkomen te verkrijgen.

- Welk antwoord op het dilemma zou u geven?



Bijbelstudie voor de LWF-assemblee

Bijbelstudie 4

Genoeg hebben

Het werkmateriaal voor de elfde LWF-Assemblée houdt rekening met de regionale zwaartepunten van het godsdienstige leven van de bijeenkomst. Elk van de zes brochures bevat daarom 'Vragen om over na te denken' (pagina 6), een lied (pagina 7), een artikel (pagina 9) dat gerelateerd is aan het thema van de assemblee "Geef ons heden ons dagelijks brood" en informatie over een aantal basisvoedselproducten uit de regio (pagina 17)

Deze brochure is gewijd aan de Afrikaanse regio.

Geef ons heden ons dagelijks brood (Matt. 6:11)

De betekenis van het woord

De woorden “dagelijks” en “heden” in het Onze Vader moeten duidelijk onderscheiden worden. “Heden” verwijst naar een periode, terwijl het woord “dagelijks” iets betekent dat “passend”, “gepast” of “voldoende” is voor een tijd of doel. In het onderzoek naar de implicaties van dit woord raadplegen wij verschillende bijbelpassages die gaan over wat *voldoende* is, wat genoeg is voor de menselijke behoefte.

De weduwe en de profeet (1 Kon. 17:1-16)

Gastvrijheid tijdens een hongersnood

Een extra mond om te voeden was het laatste dat deze vrouw nodig had. Alsof ze niet genoeg moeite had zichzelf en haar zoon in leven te houden. Sinds de dood van haar man was ze blijkbaar de enige kostwinner voor hen beiden. Haar voedselvoorraad was op. Ze had zich verzoend met het feit dat zij en haar zoon spoedig zouden sterven van de honger. Ze maakt zich klaar om haar laatste maaltijd te koken waarbij ze het laatste beetje van de onontbeerlijke ingrediënten opmaakt: meel en olie.

Dan verschijnt deze verformfaaide vreemdeling. Van het begin af aan is er een machtsongelijkheid tussen hen. Hij neemt de leiding. “Breng mij ook een bete broods mee” (17:11 NBG51) eist hij. En als ze met een eed bekrachtigt dat ze geen brood in huis heeft en dat er alleen een handvol meel en een beetje olie over zijn voor een laatste maaltijd met haar zoon houdt hij vol: “doch bereid mij daarvan eerst een kleine koek en breng mij die hier;”(17:13). Ongevraagd nodigt hij zichzelf uit als gast in haar huis. En hij zegt haar wat ze moet doen – voor hem! Hij daagt haar uit dat beetje te delen dat zelfs onvoldoende is voor haar eigen overleven. En ze gehoorzaamt!

De regels voor gastvrijheid zijn in alle culturen ingewikkeld. Westerse bezoekers die in bepaalde oosterse culturen worden uitgenodigd voor een diner thuis zullen heel verbaasd zijn als ze merken dat hun gastvrouw en gastheer niet met hen mee-eten. Het is de gewoonte. Om precies te zijn: het is de wet van de gastvrijheid die niet geschonden mag worden. “Nee, nee, we eten niet met u! U bent onze gasten.” De bezoekers zien er wat verward uit. Zijn dit de regels van gastvrijheid die ook van toepassing waren indertijd in Fenicië?

Nou, zelfs volgens de regels van gastvrijheid in zijn eigen maatschappij gedraagt de Israëlitische bezoeker (later blijkt hij een profeet te zijn) zich vreemd. Hij matigt zich aan zijn gastvrouw te zeggen wat ze moet doen en verlangt zelf eerst bediend te worden. Gewone beleefdheid verlangt dat gasten in het huis van hun gastvrouw of gastheer eten wat ze wordt voorgezet. Maar de vrouw negeert het slechte gedrag van de ongenode gast. Ze gedraagt zich als een model-gastvrouw. Ze beledigt de gast niet, hoewel hij regelrecht onbeleefd tegen haar was. Ze doet wat hij gevraagd heeft. Ze deelt haar laatste beetje voedsel. Toegegeven, de ongenode gast heeft haar verzekerd dat “de Heer, de God van Israël” zegt dat “het meel in de pot niet zal opraken en de olie in de kruik zal niet ontbreken tot de dag dat de Heer regen op de aardbodem geven zal.” (17:14), maar wat zegt dat haar, een vrouw uit Fenicië, het land van Izebel? Zou de God van Israël zich echt iets van haar aantrekken?

De ondergedoken profeet

Elia van Tisbe in Gilead (in Israël, ten oosten van de rivier de Jordaan) was in een ernstig conflict verwickeld met Achab, de koning van Israël en met zijn vrouw Izebel, de dochter van de koning van Tyrus in Fenicië. Ze stonden hem naar het leven. Hij verstopte zich, eerst in Israël, bij de Wadi Kerit waar hij gevoed werd door de raven (17:1-7) en later, toen de beek opgedroogd was, in Zarphat in Sidon (17:8-24).

Deze “profeet” is op de vlucht. De vertegenwoordigers van de koning waren naar hem op zoek. Na de ontsnapping uit zijn vaderland is hij nu op vreemd grondgebied. Er zit wat droge humor in dit verhaal. De profeet van God is op zoek naar een schuilplaats(!), dus God stuurt hem naar een onverdachte persoon: een vrouw die hout sprokkelt. Er moeten honderden, of misschien zelfs duizenden van zulke vrouwen in dat gebied zijn en ze vallen niemand op; ze zouden net zo goed onzichtbaar kunnen zijn: een perfecte schuilplaats! De profeet heeft langdurig kost en inwoning nodig, dus God stuurt hem naar een weduwe die haar laatste maaltijd aan het klaarmaken is en zich voorbereidt om te sterven! De profeet moest zijn vorige accommodatie verlaten omdat er niet langer water in de beek Kerit was (17:5-7), dus God stuurt hem naar een plaats waar water is (17:11) - maar geen eten!

Toch was de komst van Elia een drievoudige zegen.

Ten eerste, toen de zoon van de vrouw ziek werd en bijna stierf waren de gebeden van Elia ten behoeve van haar en haar zoon instrumenten voor het tot leven en welzijn terugbrengen van haar zoon.

Ten tweede had Elia de vrouw de belofte van God overgebracht dat God ervoor zou zorgen dat er altijd wat levensmiddelen zouden zijn, op zijn minst iets om te overleven. Toen ze op die belofte vertrouwde en haar sobere maaltijd ging bereiden bleek dat het werkelijk zo was (17:24). Tegen de tijd dat een volgende maaltijd bereid moest worden was er altijd "iets" om die mee klaar te maken.

Maar zonder twijfel was de belangrijkste van de zegeningen van de profeet de bemoediging "wees niet bang" (17:13). Het is dezelfde bemoediging die Jezus zo dikwijls richtte tot de mensen die in angstaanjagende omstandigheden waren en die overduidelijk erg bang waren en kalmerende woorden van troost nodig hadden.

Hoeveel is genoeg?

Wat was "genoeg" voor de weduwe, haar zoon en haar gast? Klaarblijkelijk had geen van hen een leven in overvloed. Ze moesten het allemaal doen met het minimum. Alle drie waren ze gewend "op het randje" te leven, zo te zeggen. Elia moet de weduwe regelmatig verzekerd hebben dat sober eten genoeg voor hem was. In zijn vorige schuilplaats had hij het aas en de resten brood gegeten die de raven achterlieten. Geen wonder dat de drie in het huis elkaar eraan herinnerden dat het volk Israël in tijd van de Exodus veertig jaar in de woestijn overleefden op dagelijkse kost van manna en kwartels (Ex. 16:1-15) – en zich gesteund voelden en genoeg hadden.

Op de een of andere manier was er in het huis van de weduwe altijd net genoeg. Geen overvloed, geen luxe, geen overconsumptie, zelfs geen enkel restje, maar het leven ging door in de leefgemeenschap met haar zoon en met de profeet, die het spoedig tegen de koning zou opnemen om gerechtigheid eisen.

De edelmoedige werkgever (Matteus 20:1-16)

Kritieke situatie

Stel je de tijd van de druivenoogst voor in het zuidoostelijk deel van het Middellandse Zeegebied. Het is heet (20:12). De aanhoudende wind uit de woestijn verdort alles wat bladeren heeft en brengt ongemak voor ieder wezen dat geen schaduwrijk plekje kan vinden om te ontsnappen aan de directe stralen van de oogverblindende zon. De vroege middag is het moeilijkst te verdragen. Iedereen die kan houdt een lange siësta op dat tijdstip.

De druiven zijn op hun hoogtepunt. Ze moeten geplukt worden voor ze aan de wijnstok verdrogen of beginnen te rotten. Druiven gaan als ze geplukt zijn nog sneller achteruit. Ze moeten meteen verwerkt worden, anders zullen ze bederven en waardeloos worden, zowel voor het maken van wijn als voor het drogen tot rozijnen. Het is een kritieke situatie. Het succes van de hele druivenoogst staat op het spel.

Er worden veel arbeidskrachten gevraagd. Zelfs parttime hulp wordt gretig verwelkomd. Elke eigenaar van een wijngaard is op zoek naar mensen die druiven kunnen plukken en dragen: vrouwen en mannen, jong en oud, seizoensarbeiders – er wordt nergens naar gevraagd, behalve: waarom kon ik je niet eerder vinden?

We volgen een werkgever die ijverig op zoek is naar hulp bij de oogst. Hij gaat voor zonsopkomst naar het plein. Als de arbeiders zich daar verzamelen doet hij hen zijn aanbieding: het normale dagloon (20:2). De eigenaar is wanhopig. Nog eens en nog eens, de hele dag blijft hij op zoek naar dagloners naar het marktplein gaan; niet alleen midden op de ochtend (20:3), midden op de dag en midden op de middag (20:5), maar zelfs nauwelijks een uur voor zonsopgang (20:6), in de koelte van de vroege avond. Geen tijd om te steggelen over loon, alleen maar "ga, snel, ik zal je goed betalen, vertrouw me!" Dus dat doen ze.

Betaaldag

Deze werkgever houdt zich aan de oude bepalingen (verg. Lev. 19:13) volgens welke arbeiders hun betaling moeten ontvangen voor ze 's avonds naar huis gaan (verg. 20:8). Deze verordening bewijst hoe gevoelig en zorgvuldig de Wet van Mozes was met het oog op het welzijn van arbeiders. Dagloners zijn arme mensen. Ze kunnen zich niet de luxe van budgettering voor langere perioden veroorloven. Maandelijks of tweewekelijkse betalingen zouden enorme ontberingen voor ze veroorzaken. Deze arbeiders hebben het geld nu nodig. Zonder dat zijn ze niet in staat op weg naar huis voedsel te kopen om hun gezin te eten te geven. Als de kostwinner minder dan een dagloon naar huis brengt, moet zijn gezin die dag met honger naar bed.

Als de zon ondergaat verzamelen de arbeiders zich rond de bedrijfsleider tot wiens taak het behoort de werktijd en prestaties van iedere arbeider in de gaten te houden en vervolgens dienovereenkomstig het geld uit te keren.

Maar nu gebeurt er iets buitengewoons. Als de arbeiders hun hand uitsteken legt de bedrijfsleider hetzelfde bedrag in elke hand: het normale dagloon. Het was onmogelijk om niet te zien wat er gebeurde. Ze begonnen meteen te vergelijken wat ze ontvangen hadden. "Hoeveel heb jij vandaag verdiend?" Iedereen had hetzelfde loon ontvangen! Ongelooflijk!

De werkgever had zich, door de bedrijfsleider te instrueren om elke arbeider een volledig dagloon te geven, ervan vergewist dat de familie van iedere arbeider een volledige maaltijd en daarna een goede nachtrust zou kunnen hebben. Wat de eigenaar van deze wijngaard had gedaan was volkomen verschillend van wat er die avond in het hele land gebeurde en er zou zeker op vele plaatsen over gesproken worden. Deze werkgever had de regels van de markt overtreden. Volgens de economie die deze werkgever hanteerde, was de omvang van het salaris niet afhankelijk van de hoeveelheid werk die ervoor verricht werd, maar werd bepaald door de behoefte van de mensen die ervan afhankelijk waren. Dit is een zeer opmerkelijke afwijking van de normale praktijk. Wacht maar af wat er gebeurt als de gevestigde commerciële orde hier achter komt! Ze zullen betogen dat zulke praktijken onhoudbaar zijn en de nationale economie zullen ruïneren. 'Wie is die man die dat bedacht heeft?' zullen ze vragen. Iedereen die zo'n "marktwet" bepleit kan verwachten veroordeeld te worden. Maar zou zo'n "wet" – met één penningstreek – een einde maken aan alle honger op de wereld? Stel je een wereld voor waarin aan elke arbeider het normale dagloon, het bedrag dat nodig is voor een fatsoenlijke levensstandaard, wordt uitbetaald!

Zou zo'n wet er ooit komen? Welnu, het antwoord op die vraag hangt af van het antwoord op een andere vraag: zullen mensen ooit ophouden te denken dat zij meer moeten ontvangen dan anderen (zie 20:10)?

De arbeiders die de hele dag gezwoegd hadden zouden uiteraard tevreden zijn met het bedrag dat zij hadden ontvangen. Het was precies waarvoor ze waren aangenomen. Het was volkomen billijk. Die arbeiders zouden tevreden naar huis zijn gegaan als ze niet gezien hadden wat sommige anderen kregen. Wat hen eerst voldoende had geleken, begon hen oneerlijk te lijken toen ze het vergeleken met de verdiensten van de anderen.

Misschien is dit in werkelijkheid een kwestie van rechtvaardigheid. Aan degenen die later bij de arbeiders in de wijngaard waren gekomen had de werkgever de verzekering gegeven dat ze zouden krijgen wat "rechtvaardig" was (NBG51 zegt: "billijk"). Dus, was het "billijk" dat deze laatkomers hetzelfde bedrag ontvingen als de anderen?

Het hangt helemaal af van hoe wij rechtvaardigheid definiëren. Volgens Paulus (Rom. 4:4) zijn er minstens twee soorten rechtvaardigheid (gerechtigheid): er is de rechtvaardigheid waarnaar de beloning wordt berekend als iets dat *verschuldigd* is en er is de rechtvaardigheid waarnaar een beloning wordt gegeven als een *gave*. De werkgever in onze gelijkenis had het lef om het concept van rechtvaardigheid als *gave* (als een door-God-gegeven recht!) in te voeren in de markt.

Eersten en laatsten

De gelijkenis eindigt met het samenvattend commentaar: "Zo zullen de laatsten de eersten zijn en de eersten de laatsten" (20:16). Maar hoe moeten deze woorden verstaan worden?

De gelijkenis bereikt zijn hoogtepunt aan het eind van vers 8, als de werkgever de bedrijfsleider instrueert om elke arbeider "het loon" te betalen, wat blijkt niet te zijn dat iedereen heeft verdiend, maar "het gebruikelijke dagloon" (20:9). Het is niet zo dat de een meer en de ander minder geld uitbetaald krijgt. Ze krijgen allemaal hetzelfde bedrag.

De belangrijkste klacht van de vroegkomers in de gelijkenis dat de laatkomers eerder betaald kregen, maar dat ze hetzelfde bedrag betaald kregen. De vroegkomers voelden zich bedrogen. "Gij hebt hen met ons gelijkgesteld!" (NBG51 20:12). Ze maken bezwaar tegen *gelijkheid*. Ze willen niet gelijk zijn aan de anderen, ze willen "eerlijk" behandeld worden – wat dat ook mag betekenen.

Dus hoe moeten wij deze woorden interpreteren? Denk aan wat er gebeurt als een groep mensen de handen ineen slaat en in een kring danst. De kring gaat rond en rond in gelukkige overgave. De mensen zingen en lachen, ze huppelen van blijdschap en hebben samen plezier. Wie is de eerste en wie is de laatste in deze dans? De groep vormt een gesloten cirkel waarin niemand de eerste en niemand de laatste is. Ze zijn allemaal gelijk. In een cirkel is er niet zoiets als een eerste en een laatste individu.

Deze gelijkenis wordt begonnen met de woorden "het Koninkrijk der hemelen is gelijk aan". Dit verhaal is een illustratie van het leven met God. Het is een leven waarin rechtvaardigheid heerst. Maar niet het soort rechtvaardigheid dat degenen beloont die hebben en weigert die niet hebben. Het is het soort rechtvaardigheid dat voor allen in hun behoeften voorziet. Is dat wat bedoeld wordt met genoeg hebben?

Deze gelijkenis laat de lezer met een aantal onbeantwoorde vragen achter (en misschien zijn ze wel niet te beantwoorden). Dat zou wel eens met opzet kunnen zijn. Er wordt gezegd dat de Bijbel niet een boek is met antwoorden op de vragen van mensen; het zet vraagtekens bij de antwoorden die mensen vanzelfsprekend vinden.

Het Onze Vader is een nederig gebed. Het vraagt niet om bijzondere privileges of beloningen. Het vraagt dat alle mensen genoeg mogen hebben, dat alle mensen dat mogen hebben wat nodig is voor een fatsoenlijk leven.

Vragen om over te na te denken

In vele delen van de wereld is honger een steeds groter wordende noodtoestand.

Bespreek de oorzaak en de consequenties van het dagelijks onvoldoende brood tegenover de overvloed die enkelen genieten.

Goedkope arbeidskrachten tasten de menselijke waardigheid aan en zijn onrechtvaardig.

Hoe kan de kerk pleitbezorger van eerlijke arbeidsvoorwaarden zijn om de beschikbaarheid van dagelijks brood te garanderen?

Hoe kan de kerk een instrument zijn om ervoor te zorgen dat de “pot met meel” en de “kruik met olie” dagelijks beschikbaar zijn voor de meest kwetsbaren aan de rand van de samenleving?

Wat denkt u dat het gevolg is van het niet hebben van voldoende dagelijks brood op het geestelijk leven van de arme en kwetsbare mensen?

Bespreek hoe de kerk op een pastorale en diaconale manier met deze kwestie om moet gaan.

Bespreek “de armen hebben altijd genoeg te delen”.

Meditatie

Minder is meer (Luc. 12:16-20)

“en dan zal ik tegen mezelf zeggen: Je hebt veel goederen in voorraad, genoeg voor vele jaren! Neem rust, eet, drink en vermaak je...”

Wat doe je met pas verkregen rijkdom? Zij denkt dat ze misschien lang zal leven en wil niemand tot last zijn op haar oude dag. Hij besluit zijn activa in effecten te beleggen die hem nog zullen overleven. Je zou kunnen zeggen dat ze *verstandige* plannen maakt. Hij wil onafhankelijk blijven. Wie niet?

Maar dit is een crisis! In een wereld van beperkte middelen en een toenemende bevolking, temidden van een pandemie van honger slaat een man zijn graan op om het te beveiligen tegen anderen. Heeft hij geen sociaal geweten? Gaat het allemaal om zijn eigen welzijn?

Het is een karikatuur dat in een wereld waar miljoenen mensen sterven van de honger een buitenkansje gebruikt moet worden om het bedje van één persoon te spreiden.

Dan denk ik aan wat Natan tegen David zei: “Die man, dat bent u!” (2 Sam. 12:7)

Gebed

O God, heb medelijden met ons wanneer we geheel in beslag genomen worden door bezittingen. Geef ons zicht op het betere leven dat wij kunnen hebben. Toon ons de vreugde van het leven met minder opdat anderen meer kunnen hebben – en allen verzadigd worden.

Amen

“iemand's leven hangt niet af van zijn bezittingen, zelfs niet wanneer hij die in overvloed heeft.”

Luc 12:15



Bijbelstudie voor de LWF-assemblee

Bijbelstudie 5

Brood

Het werkmateriaal voor de elfde LWF-Assemblée houdt rekening met de regionale zwaartepunten van het godsdienstige leven van de bijeenkomst. Elk van de zes brochures bevat daarom 'Vragen om over na te denken' (pagina 6), een lied (pagina 7), een artikel (pagina 9) dat gerelateerd is aan het thema van de assemblee "Geef ons heden ons dagelijks brood" en informatie over een aantal basisvoedselproducten uit de regio (pagina 17)

Deze brochure is gewijd aan het Zuid-Amerikaanse- en Caribisch gebied.

Geef ons heden ons dagelijks brood (Matt. 6:11)

Brood in de vierde bede (Matteüs 6:11)

“Geef ons heden ons dagelijks brood”. Zo bidden wij met de woorden die Jezus zijn discipelen geleerd heeft. Waar denken we aan wanneer we deze woorden zeggen? Afhankelijk van waar we op aarde wonen, welke taal we spreken en wat voor gewassen er op onze grond groeien komen er verschillende beelden tevoorschijn. In sommige delen van de wereld komt de voedselvoorraad hoofdzakelijk uit zee. Rijst, in plaats van graan, kan het basisvoedsel zijn, of het bakproces is misschien niet bekend. Wat betekent “dagelijks brood” voor u?

Eeuwen geleden legde Augustinus in Noord-Afrika uit dat het woord “brood” in de vierde bede minstens drie dingen kon betekenen: het gewone brood dat wij eten, de Heilige Eucharistie of het Woord van God (het levende brood des hemels, Joh. 6:51). Sindsdien lijkt het over het algemeen gepast om het “dagelijks brood” als zowel lichamelijk als geestelijk voedsel te beschouwen. Tegen de tijd dat Luther de Kleine en de Grote Catechismus schreef, was hij ervan overtuigd geraakt dat het woord “brood” in de vierde bede uitsluitend in de fysieke zin verstaan moest worden. De eerste drie beden, zei hij, waren gewijd aan het welzijn van de ziel, in de vierde bede echter “beschouwen we de arme broodmand – de behoeften van ons lichaam en ons leven op aarde” (Grote Catechismus 72, Kolb, p. 449) en hij leerde over het “dagelijks brood” in de breedst mogelijke zin.

Luther moedigde degenen die bidden aan hun visie uit te breiden en uit te strekken om “al datgene wat tot ons gehele leven in deze wereld hoort” in te sluiten (GC 73). In de Kleine Catechismus noemt hij 22 onderdelen, die variërend van voedsel tot kleding, tot eigendom (inclusief geld), tot mensen die het leven verrijken, tot regering, weer, gezondheid en reputatie. Hij begint de lijst met de woorden “zoals” en eindigt met “en dergelijke”, om duidelijk te maken dat de onderdelen die hij genoemd heeft slechts een deel zijn van een bijna eindeloze lijst van dingen die ons lichamelijk leven voeden (Kleine Catechismus 14, Kolb, p. 357). Luther noemt onder dit opschrift zelfs de velden en de mensen door wie God ons van al deze goede dingen voorziet (GC 73,74). De boer, de molenaar en de bakker spelen een belangrijke rol in deze brood-verschaffende-keten. Deze aandacht voor voedsel-verschaffende beroepen is grotendeels genegeerd in de zogenaamde ontwikkelde landen waar de consument voorverpakt voedsel van de plank haalt, onbewust van zowel de expertise en de problemen van hen die het land bewerken, de velden beplanten, de oogst binnenhalen en die als voedsel beschikbaar maken voor de hele wereld.

Luther hield vol dat veel zaken die niet door onze maag gaan zo noodzakelijk zijn voor ons lichamelijk bestaan dat ze ook zouden moeten worden opgenomen onder de categorie “dagelijks brood”. Lichamelijke honger is er in verschillende vormen. We kunnen ook hongeren naar menselijke aanraking, naar kameraadschap, naar acceptatie, naar liefde, naar vergeving, verzoening, gerechtigheid, genade en vrede. Misschien hongeren wij het meest van al naar erkenning en insluiting in de menselijke gemeenschap als leden van de maatschappij die hun bijdrage hebben, als individuen met waardigheid en zelfrespect. Deze zaken zijn ook nodig om een compleet menselijk leven te leiden.

Al deze dingen (en personen), bevestigt Luther, geeft God “zonder gebed” aan alle mensen – inclusief “alle slechte mensen”. Dus, als wij bidden matigen wij ons niet aan God over te halen ons te geven wat wij willen; liever erkennen wij dat wij deze gaven al van God ontvangen hebben. Het gebed zelf is een uitdrukking van dankbaarheid. Tegelijkertijd herinnert dit gebed ons eraan dat deze gaven, hoewel ze aan ons gegeven zijn, niet ons individueel en persoonlijk eigendom zijn. Ze zijn bedoeld voor “**ons**” *allemaal* (herinnert u zich bijbelstudie twee?).

Lichamelijke en materiële gaven zijn niet “on-spiritueel”. Ze worden niet beschouwd als onwaardig voor het christelijk leven. Ze zijn niet iets om je voor te schamen of je voor te verontschuldigen; in tegendeel: het zijn gaven om van te genieten en om te delen. Het leven is bedoeld om plezierig te zijn voor alle mensen, zelfs sensueel. Voedsel verdient genoten te worden. Fruit en groenten zijn bedoeld gekoesterd te worden om hun smaak, kleur, textuur, geur en voorkomen. Mensen zullen gelukkiger en gezonder zijn wanneer ze de tijd nemen om ieder hapje te proeven en te kauwen. Net als ouders die blij zijn wanneer hun kinderen gretig de goede dingen die voor ze klaargemaakt zijn oppeuzelen, zal God zeker verheugd zijn als mensen van hun eten genieten. Gods gaven zijn royaal en prachtig. Ze zijn bedoeld geprezen te worden. “Proef en zie dat God goed is!”

Waarom gaan er dan zoveel mensen op deze aarde dood van de honger?

Het lijkt bijna heiligschennis om zo te praten over de rijke gaven van verfijnd voedsel en het vreugde van het eten, terwijl miljarden mensen op de aarde zelfs niet het allernoodzakelijkste hebben om in leven te blijven. Aan de andere kant, hoe kunnen we *niet* in gloeiende bewoordingen spreken over Gods edelmoedigheid als God een bijna onvoorstelbare variatie aan verrukkelijk fruit en groenten en granen voor menselijke consumptie heeft bereid en verklaard dat de hele schepping “heel goed” is?

De gelijkenis van Jezus over het feestmaal lijkt een passende tekst om licht te werpen op dit dilemma.

De gelijkenis van het feestmaal (Lucas 14:15-24)

De uitnodiging

“Komt, want het is nu gereed.” (Luc. 14:17)

Ze wisten dat deze uitnodiging op komst was. Ze waren een paar dagen eerder uitgenodigd (14:17), zoals dat de gewoonte was. De gastheer zond van tevoren een uitnodiging om vast te stellen wie naar het feest kon komen. Die wetenschap stelde de gastheer in staat te bepalen hoe groot de tent moet zijn die opgezet wordt, hoeveel vers vlees de slager klaar moet hebben en hoeveel wijn er moet komen. Uiteraard waren de potentiële gasten niet verplicht die eerste uitnodiging aan te nemen. Soms waren er goede redenen om nee te zeggen. De gastheer zou dat begrijpen. Er is geen reden het iemand kwalijk te nemen als het antwoord is: “het spijt me, ik ben verhinderd,”.

Vorbereidingen voor het feestmaal

Dit feestmaal zou blijkbaar iets heel groots worden. “Velen” (14:16) hadden toegezegd om te komen. De voorbereidingen voor zo’n feest waren vaak uitvoerig. Matteüs die een vergelijkbaar verhaal over een feestmaal verteld (22:4), noemt het doden van ossen en vetgemeste kalveren in de voorbereiding voor het feest. Aan het bruiloftsmaal in Kana herinnert de ceremoniemeester de bruidegom eraan dat het gebruikelijk is om eerst de beste wijn te schenken, zolang de gasten nog in staat zijn het verschil tussen de eerste kwaliteitswijn en minder goede wijn te beseffen (Joh. 2:10). Zulke feesten waren meestal overvloedig.

Maar voedsel en wijn waren maar een deel van een plezierig feestmaal. Zulke feesten waren sociale evenementen. Wie komen er allemaal? Zonder twijfel zal er vrolijk amusement zijn, muziek en dans – en een heleboel goede gesprekken. Zulke feestmalen zijn prestigieuze sociale evenementen. Het gaat om veel meer dan het nuttigen van voedsel en drank. Een feestmaal was de tijd en plaats voor het vertellen van en luisteren naar elkaars verhalen, voor het becommentariëren van het nieuws van de dag, voor het delen van elkaars vreugden (en ook verdriet). In de dagen voor de mobiele telefoons en de kabeltelevisie was het feestmaal een belangrijke manier om in contact te blijven.

Een harde realiteit

Eindelijk is alles klaar. Zet de deur op en nodig de gasten uit om binnen te komen! Maar.... Er zijn geen gasten! Ze hebben **allemaal** hun woord gebroken. Ongelooflijk! Ze waren blijkbaar helemaal niet van plan geweest om te komen. Een regelrechte belediging! Natuurlijk hadden ze allemaal een excuus. Er worden er maar drie verteld als voorbeeld van de dingen die gezegd werden om te verhullen dat degenen die uitgenodigd waren in werkelijkheid helemaal niet geïnteresseerd waren.

Een van hen had een stuk land gekocht en “moet” verzoeken geëxcuseerd te worden (vers 18). Had hij dat land dan niet zorgvuldig bekeken voor hij de aankoop deed? De volgende nam niet eens de moeite om met een “ik moet”-excuus te komen (vers 19). Hij informeert de gastheer eenvoudigweg dat hij op het punt staat zijn net aangeschafte vijf spannen ossen te gaan uitproberen. Was het feestmaal niet waard om de inspectie van het land en het testen van de ossen een dag of twee uit te stellen? Ja, zulke feesten duurden vaak een aantal dagen, maar toch....

De derde persoon “kan niet komen” omdat hij net getrouwd is (vers 20). Natuurlijk, de echtgenote kon haar man niet vergezellen. Zulke feestmalen waren “uitsluitend mannelijke” aangelegenheden. De regels van gastvrijheid kunnen nogal streng zijn, maar het niet nakomen van de vroegere toezegging om aanwezig te zijn bij het feestmaal werd *ook* beschouwd als een schending van de gastvrijheid. *Wilden* de mensen er niet bij zijn?

Het is begrijpelijk dat de gastheer boos werd (vers 21). Publieke vernedering was een van de ernstige vormen van uitsluiting en afwijzing. De gastheer ervaart nu zelf wat het betekent er niet bij te horen. En hij wordt er niet blij van.

De viering

Wat nu? Zonder twijfel wilde de gastheer vermijden blootgesteld te worden aan nog grotere vernedering door dit feestmaal dat geboycot werd af te zeggen. Het was aangekondigd, dus er komt een feestmaal. “Ga vlug de stad in! Nodig iedereen uit! Hoe meer hoe beter. Er is goed eten, goede wijn, vrolijke dans en plezierige gesprekken. En we zullen de vreemdelingen leren kennen en waarderen en snel goede vrienden zijn. Bij nader inzien hadden we misschien deze mensen eigenlijk meteen moeten uitnodigen! Had Jezus toekomstige gastheren niet geadviseerd om mensen uit te nodigen die meestal vergeten worden?”

Alles was klaar. Het eten was gekocht en klaargemaakt, de bedienden waren ingehuurd, de zaal was versierd. Alleen de mensen – hongerige mensen – ontbraken nog. “Ga vlug! Roep ze bij elkaar! Nodig ze allemaal uit! Laten we feestvieren!”

En de oorspronkelijke gasten die waren uitgenodigd? Tja...? Ze zullen nooit weten wat ze gemist hebben (14:24). Tragisch, maar waar.

Je prioriteiten bijstellen

Dat is het verhaal. Hoe past het in het grotere raamwerk van het derde Evangelie? Wat doet het precies op dit punt in het evangelie? Laten we hier nog eens naar kijken.

De gelijkenis is handig ingepast in zijn context in het derde Evangelie. Onmiddellijk *voorafgaand* aan deze gelijkenis, vertelt Lucas over de instructies van Jezus over hoe een feestmaal geregeld moet worden (Luc. 14:7-14), en onmiddellijk *volgend* op de gelijkenis herinnert Lucas de lezer aan hoe Jezus de nadruk legt op prijs van het discipelschap (Luc. 14:25-35). Die volgorde is er blijkbaar opzettelijk. Het moet een bepaald doel dienen. Wat is het verband, wat is de *rode draad* die door deze drie segmenten in het derde Evangelie loopt? Laten we proberen die op te sporen.

Nederigheid en gastvrijheid (voorafgaand aan de gelijkenis) (Lucas 14:7-14)

Omdat Hij gezien had hoe de gasten aan een feestmaal de ereplaatsen voor zichzelf kozen, geeft Jezus een bespiegeling over de concurrentiepositie – de diepgewortelde drang om de eigen positie in de maatschappij te verbeteren. Hij sluit af met een puntige les aan de gastheer die hem had uitgenodigd:

“Wanneer u een maaltijd aanbiedt of een feestmaal geeft, vraag dan niet uw vrienden, uw broers, uw verwanten of uw rijke burens, in de verwachting dat zij u op hun beurt zullen uitnodigen om iets terug te doen. Wanneer u mensen ontvangt, nodig dan armen, kreupelen, verlamden en blinden uit. Dan zult u gelukkig zijn, zij kunnen voor u dan wel niets terugdoen...” (Luc. 14:12-14)

Maar dat is precies wat de gastheer in deze gelijkenis *niet* van plan was te doen!

Lezers van Bijbelverhalen – in het bijzonder van de gelijkenissen van Jezus – moeten er niet te snel van uitgaan dat de hoofdpersoon in het verhaal God vertegenwoordigt. Vaak is het tegendeel waar: De “heer” in een bepaald verhaal kan wel een vreemde landheer zijn die zijn boeren misbruikt om het land voor hem te bewerken. De werkgever in een ander verhaal kan wel precies dat zijn wat er staat: een gewone menselijke werkgever – maar een met een sociaal geweten. De rijke gastheer in ons verhaal kan best een prominente inwoner van de stad zijn die fouten maakt, zoals de meesten van ons, en van die fouten kunnen wij iets leren.

De gelijkenis van het grote feestmaal (Lucas 14:15-24)

Ziet u de *rode draad* die dit verhaal verbindt met het voorafgaande? In tegenstelling tot wat Jezus net had gezegd nodigt de gastheer in deze gelijkenis rijke vrienden en burens uit aan het feestmaal – mensen die het zich konden permitteren om nog een stuk land aan hun eigendom toe te voegen of om vijf span ossen te kopen – tien extra ossen?! Ze waren rijk! Deze zogenaamde vrienden waren helemaal geen vrienden, zoals de gastheer veel te laat ontdekte. Hoewel ze zijn eerste uitnodiging hadden geaccepteerd, wilden ze eigenlijk helemaal niet komen – zelfs niet uit verplichting om hun eerdere belofte te houden. Die ervaring vernedert de gastheer en hij is boos.

In zijn gêne probeert de gastheer zijn gezicht te redden door anderen uit te nodigen. Maar niet zomaar anderen; hij vraagt speciaal om “de armen, de kreupelen, de lammen en de blinden”, erbij te betrekken, net zoals Jezus eerder de gastheer had gestimuleerd te doen (Luc. 14:13). De gastheer deed dat waarschijnlijk uit woede of om te grieven – zoals zijn scherpe uitspraak lijkt te suggereren: “Ik zeg jullie: niemand van degenen die eerst uitgenodigd waren, zal van mijn feestmaal proeven!” Wat zijn motivatie ook is, nu doet de gastheer het goed. Hij nodigt de uitgestotenen, degenen die echt verlangden naar wat hij aan te bieden had.

De kosten van het discipelschap (volgend op de gelijkenis) (Lucas 14:25-35)

Waar leidt de *rode draad* nu heen? In de eerstvolgende verzen herinnert Lucas de lezer aan de woorden die Jezus gesproken had tot een grote menigte die met hem meegereisd was. “Jullie kunnen mijn discipelen niet zijn tenzij jullie mij meer liefhebben dan je ouders, kinderen, vrienden en zelfs het leven zelf” (vrij naar Luc.

14:26). Van Jezus houden is, uiteraard, van hen houden waar Jezus regelmatig mee omgaat. Iets anders te doen zou voor een discipel inhouden “smakeloos” zout te worden (14:34).

Het discipelschap straalt het helderst als volgelingen van Jezus vrolijk afstand doen van hun positie of privileges en bereid zijn zelf vernederd te worden om zich aan te sluiten bij hen die regelmatig uitgesloten worden: de armen, de kreupelen, de lammen en de blinden – de uitgestotenen. Dit zijn de mensen met wie Jezus een speciale verwantschap voelde. Zij zijn de “familie” van Jezus (verg. Marc. 3:33).

Het feestmaal is een passend beeld van het leven met God. He biedt de mensen een kans om de rijke verscheidenheid van Gods verrukkelijke gaven te vieren in gezelschap met anderen die zelf een gave aan elkaar zijn. Het eten is uitstekend, maar een feestmaal, dat zijn uiteindelijk de mensen – allerlei soorten – die feestvieren!

Hoewel de gastheer wellicht nog geërgerd is eindigt de gelijkenis opgetogen: de uitgestotenen, de armen en de hongerigen hebben toegang tot de gaven die God voor alle schepselen voorzien heeft! Deze wereld is geen hopeloos oord! Er is voedsel voor allen! Het feestmaal is veranderd in de Tafel van de Heer!

“Broeders en zusters, met een beroep op Gods barmhartigheid vraag ik u om uzelf als een levend, heilig en God welgevallig offer in zijn dienst te stellen, want dat is de ware eredienst voor u. U moet uzelf niet aanpassen aan deze wereld, maar veranderen door uw gezindheid te vernieuwen, om zo te ontdekken wat God van u wil en wat goed, volmaakt en hem welgevallig is.”(Rom. 12:1-2)

Vragen om over te na te denken

Brood

Zuid-Amerika is een van de belangrijkste plaatsen waar het eisen van gerechtigheid en ontwikkelingen voor verandering hun oorsprong vinden.

Heeft de theologische neerslag van de contextuele theologie die afkomstig is uit dit deel van de wereld, in het bijzonder het zoeken naar gerechtigheid en eerlijke verdeling van “brood” invloed gehad op de theologische ontwikkeling in uw regio?

Uitnodiging

Welke uitnodigingen worden tegenwoordig uitgestuurd? Zijn die uitnodigingen voldoende inclusief, in de zin dat zij rekening houden met en open staan voor autochtonen, vrouwen en mensen met gebreken, jongeren, ouderen, kinderen en seksuele minderheden? In hoeverre sturen wij, als deel van de Lutherse gemeenschap van kerken, uitnodigingen naar de grotere christelijke familie en staan we daarvoor open en in hoeverre staan wij tegelijkertijd open voor de uitnodigingen die wij ontvangen?

Feestmaal

Tegenwoordig zijn wij getuige van groepen rijken die een feestmaal aanbieden aan selectieve groepen.

Kunnen wij de ongelijke verdeling van rijkdom beschrijven, die een van de belangrijkste aspecten is van de voortgaande economische structuur, beschrijven als een feestmaal waaraan maar weinigen genodigd zijn? Wie zijn in deze zin degenen die het feestmaal aanbieden? Wie zijn degenen die niet worden uitgenodigd? Wat wordt er verwacht van het profetisch spreken van de kerk?

Prioriteiten bijstellen: diaconie

We hebben net gelezen dat deze wereld geen hopeloos oord is en dat er voedsel voor iedereen is. De armen blijven vragen: Wie heeft mijn deel van het eten? Zulke vragen laten ons nadenken over de effectiviteit van ons diaconale werk. De conceptuele grondslag van oecumenische samenwerking heeft de neiging de sleutelelementen van het kerkelijk leven afzonderlijk te bekijken. In Zuid-Amerika proberen de meeste kerken in te gaan op de verschillende “soorten honger” van de mensen aan de rand van de samenleving en zij beschouwen deze uitdaging in samenhang met aspecten van spiritualiteit.

Kunnen wij spreken van een spirituele dimensie in ontwikkelingsstrategieën die ook een indicatie zou kunnen worden van de effectiviteit van de hulp?

Meditatie

Raad eens wie er komt eten!

“Zacheüs, kom vlug naar beneden, want vandaag moet ik in jouw huis verblijven” (Luc. 19:5)

Wat een eer! Stel je voor!

Ik klauterde de boom uit, rende naar huis om de familie waarschuwen. We maakten snel het huis aan kant, haalden het mooiste servies en het beste bestek tevoorschijn, tikten een fles wijn op de kop en gingen aan de slag gaan om het favoriete diner klaar te maken.

De gast was verlaat. Veel mensen wilden met hem praten... wilden weten of hij aanvaringen met de gouverneur of met de politie had gehad (en jawel, met allebei!) en of hij zich veilig voelde in deze omgeving. Veilig? Nou, hij voelde zich veilig in Gods handen, maar hij wist zeker dat de autoriteiten hem zouden opsporen, arresteren en hem....

Zou hij gedeporteerd worden? Hij hoopte van niet, maar aangezien een profeet niet welkom is in zijn eigen land... Hij dacht dat hij meer kans maakte hier gerechtigheid te krijgen dan in zijn vaderland, maar... “Uw land is erg snel met het deporteren van mensen,” zei hij. Klopt. Pas nog... een jongeman uit Myanmar...

We baden (en bidden nog steeds): “God, open onze harten om te horen en te reageren op de veelvuldige honger in het land.”

“zo hebben sommigen zonder het te weten engelen ontvangen” (Heb. 13:2)

“alles wat jullie gedaan hebben voor een van de onaanzienlijksten van mijn broeders of zusters, dat hebben jullie voor mij gedaan.” (Matt. 25:40)



Bijbelstudie voor de LWF-assemblee

Bijbelstudie 6

Het Brood des Levens

Het werkmateriaal voor de elfde LWF-Assemblée houdt rekening met de regionale zwaartepunten van het godsdienstige leven van de bijeenkomst. Elk van de zes brochures bevat daarom 'Vragen om over na te denken' (pagina 6), een lied (pagina 7), een artikel (pagina 9) dat gerelateerd is aan het thema van de assemblee "Geef ons heden ons dagelijks brood" en informatie over een aantal basisvoedselproducten uit de regio (pagina 17)

Deze brochure is gewijd aan de Noord-Amerikaanse regio.

Het Brood des Levens: de vraag

Onze week van ontmoetingen onder de paraplu van de vierde bede bereikt een passende climax wanneer we ons richten op het thema van de zesde dag van de Assemblée: *Brood des Levens*. Tot nu toe hebben we de leidraad van Luthers gevolgd en hebben wij het “brood” uit de vierde bede als een stijfiguur beschouwd die verwijst naar “alles dat hoort bij ons hele leven in deze wereld” (GC, 73, Kolb-Wengert, pag. 450), zelfs inclusief “mooi weer, vrede, gezondheid, fatsoen, eer” en meer (KC, 14, Kolb-Wengert, pag. 357).

Maar wat is dan het *Brood des Levens*? Wordt niet alles wat tot het menselijk leven behoort gedekt door het “brood” in de vierde bede? De uitdrukking *brood des levens* speelt een belangrijke rol in het Evangelie volgens Johannes. In hoofdstuk 6 van dat Evangelie is Jezus teleurgesteld wanneer de mensen aan wie hij een dag eerder voedsel verstrekte hem tot koning willen uitroepen omdat, zoals Hij tegen ze zegt “u brood gegeten hebt en verzadigd bent”. Jezus hoopte dat zij naar hem toe zouden komen voor “voor voedsel dat niet vergaat en eeuwig leven geeft” (Joh. 6:26 e.v.). Dat geldt blijkbaar niet voor de broden.

Mensen die regelmatig verzadigd worden en die geen gebrek kennen aan de goede dingen des levens bekennen soms dat zij zich “leeg” voelen. Ze zeggen dat ze “honger” naar iets meer, ze “dorsten” soms naar iets dat zij niet helemaal begrijpen, ze “hunkeren” naar – wat? Is dat misschien een behoefte die het *brood des levens* kan vervullen? En als dat zo is, wat is dat *brood des levens*? De mensen in het verhaal van Johannes 6 worstelen met die vraag: Waarnaar hunkeren ze dat niet gegeven wordt door de “broden”? Als Jezus in het Evangelie verder spreekt met de mensen beginnen ze langzamerhand beter te begrijpen waar het om gaat.

Een voorbeeld om mee te beginnen. Verschillende kernwoorden in het Vierde Evangelie hebben een dubbele betekenis. Er is bijvoorbeeld een Grieks woord dat “van boven” en “opnieuw” betekent. Die dubbele betekenis was wat Nicodemus de mist in liet gaan (3:3). Jezus sprak tot Nicodemus over de noodzaak om geboren te worden uit de Heilige Geest (van boven), maar Nicodemus hoorde Hem zeggen dat iemand *opnieuw* geboren moest worden. Het is precies die dubbelzinnigheid die de schrijver van het Vierde Evangelie zo goed uitkomt als middel om het verschil tussen geboorte en wedergeboorte, tussen water en levend water, tussen *brood* en het *Brood des Levens* te onderzoeken.

Het misverstand dat gecreëerd wordt door woorden met een dubbele betekenis geeft Jezus de gelegenheid om het onderwerp nog verder uit te diepen in meer expliciete termen en op verschillende manieren. De mensen in het verhaal beginnen het langzamerhand te begrijpen, maar ze kunnen nooit precies begrijpen wat de kern van het mysterie is. Ze kunnen de kwestie alleen begrijpen wanneer Jezus die uiteindelijk aan hen onthult. Dan, eindelijk, bereiken zij het punt waar ze hun geloof kunnen belijden (of wegglopen, in sommige gevallen). Om recht doen aan de dubbelzinnigheid van de kwestie zullen wij *twee* delen (de hoofdstukken vier en zes) uit het Vierde Evangelie onderzoeken.

Levend water (Johannes 4:1-42)

Op zijn weg naar Galilea stopt Jezus bij de bron van Jacob in Sichar in Samaria (Joh. 4:3-6). Zijn discipelen zijn vertrokken om eten te kopen (4:8) als er een vrouw uit de stad naar de put komt om water te halen. Jezus begint een gesprek met haar door haar te drinken te vragen. De vrouw is verbaasd. Het is uitzonderlijk voor een Jood om hulp te vragen van een Samaritaanse. Jezus prikkelt haar nieuwsgierigheid door haar een mysterieuze hint te geven: “Als u wist...” (4:10). De vreemdeling waarmee ze spreekt beweert in staat te zijn *haar* water te drinken te geven – en geen gewoon water; hij kan haar *levend* water geven. Aangezien “levend water” gewoonlijk bewegend of *stromend* water betekent – zoals het water uit een bron – en aangezien de put van Jacob de enige betrouwbare waterbron in deze omgeving is, doet ze de woorden van Jezus af als een grap. Wie denkt hij wel dat hij is? Deze 30-meter diepe put die door Jacob geslagen is heeft eeuwenlang dienst gedaan als watervoorraad voor de stad. En wat is hij dan van plan? Een bron laten ontspringen in deze halfdroge woestijn? Die kerel heeft niet eens een emmer om het water te putten dat al beschikbaar is! Belachelijk!

Haar reactie op de bewering van Jezus laat aan dat zij ad rem is en een intelligent no-nonsense type, het soort mens waarmee je een levendige en zinvolle discussie kunt voeren.

Jezus lijkt haar gedachten te hebben gelezen, want hij gaat in op haar woordspeling. Hij zegt zoiets als: “ja, dat is precies wat ik ga doen, een springbron maken (zoals een geiser) in de mens die van het levende water

drinkt, zodat niet alleen zichzelf nooit meer dorst hoeft te hebben, maar zij zal een bron van verfrissing worden voor anderen”.

Blijkbaar voelt ze aan dat Jezus haar diepste wens kan vervullen; ze lijkt te geloven dat Jezus inderdaad kan doen wat hij zegt, maar ze weet niet zeker wat de gevolgen zullen zijn. Ze wil dat water, en ze vraagt erom, al weet ze nog niet wat het allemaal betekent. Het idee om nooit meer mijlenver te hoeven lopen om water te halen spreekt haar aan. De discussie is al heel ver gevorderd. Jezus besluit de leerkring uit te breiden. “Ga uw man eens roepen” (4:16).

Jezus heeft blijkbaar een teer punt geraakt. Nu blijkt dat Jezus haar hele levensgeschiedenis kent. Geen wonder dat ze zich kwetsbaar voelt. Er zijn dingen in ieder mensenleven waar je het niet met iedereen over wilt hebben, laat staan met een vreemdeling. Ze probeert het gespreksonderwerp te veranderen: Laten we het eens hebben over wat de goede plaats is om te aanbidden (4:19-20 NBG51). Jezus, een Jood, brengt de Samaritaanse traditie niet in diskrediet, maar beweert dat *beide* tradities ontoereikend zijn. De vrouw lijkt tevredengesteld en bevestigt door dat antwoord. Sommigen van de vragen die zij heeft, stemt ze in, zullen moeten wachten tot de Messias komt (4:25). Zei ze Messias? Jezus onderbreekt haar gedachtegang “εγω ειμι” (*ego eimi*), zegt Hij: “Ik ben”.

Dit is de eerste keer in dit Evangelie dat Jezus deze woorden zegt, maar we zullen we opnieuw horen – dikwijls. Ze markeren altijd een hoogtepunt in het Evangelie, het punt waar iemand oog in oog staat met Jezus. De woorden herinneren ons aan wat God gezegd had dat Mozes tegen Farao moest zeggen: “Ik ben die ik ben... ‘Ik ben’ stuurt mij (Ex. 3:14, NBG51). De woorden “ik ben” worden een eigenaam voor Jezus – een toespeling op de goddelijke Naam van God?

Op dit cruciale knooppunt in het verhaal (4:26) worden de conversatie beëindigd door de komst van de discipelen. De Samaritaanse haast zich weg, haar kruik achterlatend, opgewonden, om haar ervaringen met haar stadsgenoten te bespreken. Kan dit de Christus zijn? vraagt ze hoopvol. Dit is een enorme ontdekkingsreis voor haar geworden. Ze begon ermee Jezus aan te spreken als “u” (4:9), al snel noemt zij hem “heer” (4:11, 15, 19a) en dan gaat ze al snel over naar “profeet” (4:19b), als haar respect voor Jezus toeneemt. Ze begint zich al af te vragen of Jezus de Messias is. Aan het eind van het verhaal zijn zij en haar dorpsgenoten, die beïnvloed zijn door haar verhaal, het erover eens dat Jezus “de Redder van de wereld is” (4:42). Haar eenvoudige getuigenis heeft veel vrucht gedragen. Vele Samaritanen zijn door haar tot het geloof in de redder van de wereld gekomen (4:39-42). Haar verhaal laat zien hoe de ontmoeting met Jezus stap voor stap tot geloof leidt en tot zending.

Ze weet nog altijd niet wat de uitdrukking “levend water” betekent, maar ze heeft iemand ontmoet die haar serieus neemt, die haar volledig accepteert, die haar respecteert door haar als een gelijke te behandelen en die haar onbevooroordeeld tegemoet treedt.

Ze heeft iemand gevonden voor wie ze niets hoeft te verbergen, iemand die haar welkom heet in zijn gezelschap en die haar zelfrespect bekrachtigt. Misschien *weet* ze nu wat “levend water” is?

Brood des Levens (Johannes 6:1-71)

De spijziging van de vijfduizend (6:1-15)

Er zijn veel overeenkomsten tussen het zesde en het vierde hoofdstuk van Johannes. De totale structuur van de twee stukken is bijna identiek.

Hoofdstuk 6 begint met de spijziging van de vijfduizend, maar het is geen simpel wonderverhaal als in de andere Evangeliën. In Johannes is het een decor voor wat gaat komen – zoals het noemen van water in hoofdstuk vier. De echte focus van het hoofdstuk ligt niet op het spijzigingverhaal, maar op de dialoog die daarop volgt. Aan het eind van het spijzigingverhaal maken de mensen een scherpzinnige observatie. Zij zien een verband tussen het voedsel dat Jezus verstrekt met de manna die God zond tijdens de Exodus, en zij concluderen dat Jezus de tweede Mozes moet zijn, de profeet (zoals Mozes) die verwacht wordt in de Messiaanse tijd (6:14). Ze zijn op het goede spoor, maar er is nog een lange weg te gaan (zie 6:52-59). Zij verwachten dat de profeet van de eindtijd politieke aspiraties heeft, dus ze willen hem koning maken. Maar Jezus wil daar niets van weten. Hij ontsnapt (6:15).

Het brood des levens (6:22-59)

De volgende morgen haalt de menigte die Jezus tot koning had willen uitroepen hem in aan de andere kant van het meer. Hij is niet verrukt ze te zien. Hij weet dat ze maar voor één doel gekomen zijn: meer te krijgen van dat vergankelijke voedsel (6:27). Jezus gaf ze dat, natuurlijk – hij heeft het gisteren gedaan en zal het telkens weer doen – maar hij heeft nog iets veel kostbaarders aan te bieden en het zou jammer zijn als ze dat zouden mislopen. Jezus legt uit: hij kan voedsel aanbieden dat “blijft tot in het eeuwige leven”, voedsel dat het leven volmaakt in stand houdt, zoals God het bedoeld heeft vanaf het eerste begin (6:27).

Jammer genoeg lijkt dat hen niet te interesseren. Ze noemen hem “Rabbi” – een gewone beleefdheidsvorm. Het beste onderwerp van gesprek dat ze kunnen bedenken is “wanneer bent u hier gekomen?” (6:25). De situatie is echter niet hopeloos. Aangezien Jezus iets gezegd heeft over werken voor het eten (6:27), vragen ze wat ze moeten doen om het werk van God te doen (6:28). Ze willen iets *doen*, iets *volbrengen* voor God. Maar als Jezus hen het teleurstellend simpele antwoord geeft “geloof in hem die Hij gezonden heeft,” willen ze eerst “tekenen” zien, terwijl ze over het hoofd zien dat zijn “tekenen” overal om hen heen zijn. Het Vierde Evangelie is een *boek* van “tekenen”.

Ze beginnen weer over de naam van Mozes, die zeggen ze, “hen brood uit de hemel te eten gaf” (6:31), een citaat uit Psalm 78:24 (verg. Ps. 105:40). Jezus wijst hun begrip van die bijbeltekst om twee redenen af: ten eerste was het niet Mozes, maar God die de manna gaf, en ten tweede is het een vergissing manna te beschouwen als iets dat de voorkeur heeft boven het “Brood des Levens”. Inmiddels wordt de vraag steeds urgenter: wat *is* dit “brood des levens”?

Tenslotte vragen ze wat Jezus hen had aangeboden. “Heer, geef ons dit brood altijd” (de Samaritaanse vrouw vertolkte een vergelijkbaar verlangen naar “altijdurend levend water”). Op dit punt onthult Jezus zichzelf in de meest complete zin: “εγω ειμι” (*ego eimi*), zegt hij: “Ik ben [het brood des levens]. Het geheim is onthuld! Het “Brood des Levens” is een persoon! Een persoon die de complete mens wil voeden, als een brood! Beginnen ze het al te begrijpen?

Wel, velen begrijpen het niet. Ze gaan door met het debatteren over verbluffende vragen. Hoe kan Jezus zeggen dat hij neergedaald is van de hemel terwijl iedereen weet dat hij hier op aarde geboren is en wie zijn vader en moeder zijn? (6:42). Hoe kan hij ons zijn vlees te eten geven (6:52). Uiteindelijk worden zelfs zijn discipelen onzeker. Velen van hen krijgen vragen. “Deze leer is moeilijk,” zeggen ze, “wie kan het accepteren?” (6:60). Sommigen volgen hem zelfs niet meer (6:66). Maar Jezus geeft geen antwoord op een van deze ijdele vragen. Hij blijft eenvoudigweg herhalen wat ze allemaal nu wel hadden moeten weten: Hij is het Brood des Levens (6:48); het brood dat neergedaald is uit de hemel (6:41). Zulke bevestigingen zijn geen discussiepunten, maar gaven die ontvangen en geloofd moeten worden. Simon Petrus spreekt voor de gelovige discipelen: “Gij hebt woorden van eeuwig leven” (6:68).

Degene die het “Brood des Levens” genoemd wordt biedt de meest intieme relatie aan. Om die relatie nauwkeurig te beschrijven moet je spreken in de tedere taal van gastvrijheid en liefde, en zulke termen en beelden gebruiken als “blijft in Mij en Ik in hen” (6:56), blijven in, leven binnen, eten en drinken, met het gehele wezen consumeren. Het is een nauwe vriendschap met God die het menselijk ras onderscheidt van andere levende schepselen. Dus we zijn terug waar we begonnen: God schiep mensen naar Gods beeld en gelijkenis als wezens wier identiteit in Christus is die één is met degene die hem gezonden heeft.

Die nabijheid is nergens intiemer dan in de Eucharistie wanneer het Brood des Levens zichzelf op zo’n bijzondere manier geeft. “Wie mijn lichaam eet en mijn bloed drinkt, heeft eeuwig leven”(6:54), verzekert Hij hen die in Hem geloven. In dit eten en drinken biedt Jezus zichzelf aan in een tastbare vorm wanneer Hij in hun diepste wezen binnenkomt en één met hen wordt zoals zij één in Hem worden. Het is dat besef dat mensen in staat stelt onder schijnbaar onmogelijke omstandigheden door te gaan zonder de hoop, het vertrouwen, het zelfrespect of de waardigheid te verliezen. In de Eucharistie ervaren zij hun eigen identiteit als nergens anders. Hier ontdekken ze dat ze niet – dat ze nooit – alleen zijn.

Er wordt vaak gezegd dat het Vierde Evangelie de geschiedenis van het Laatste Avondmaal en de instellingswoorden van de Eucharistie, die zo’n belangrijk deel daarvan zijn, niet vertelt. In plaats daarvan brengt dit Evangelie een zeer ontroerend verhaal: Jezus wast de voeten van de discipelen (Joh. 13:1-20). Nadat hij dat gedaan heeft, legt Jezus zijn daad uit: hij heeft hen een voorbeeld gegeven. Ze moeten elkaars dienaar worden, zoals Hij, hun meester, hun dienaar is geworden. Is dit een commentaar op de betekenis van de Eucharistie? In deze Heilige Gemeenschap heeft Jezus de groep van zijn trouwe volgelingen geïnstitueerd als toonaangevende gemeenschap voor wederzijdse dienstverlening. Het Brood des Levens steunt allen die het eten in een leven dat gebaseerd is op wederzijdse opbouw.

De nacht toen Jezus op de zee wandelde (Johannes 6: 16-21)

Verborgen voor de blikken van de menigte in hoofdstuk 6 is er een kleine episode die gezien kan worden als een samenvatting van het hele hoofdstuk, of misschien wel het hele Evangelie van Johannes.

Na een lange dag van bezig zijn met het publiek zijn de discipelen alleen in een boot, ver op het meer, in diepe duisternis, met een sterke wind die een woelige zee veroorzaakt. Midden in deze nacht kunnen ze nauwelijks de gestalte van Jezus ontwaren die naar hen toe komt, lopend over het water. Ze zijn doodsbang.

Dan horen ze de bekende woorden: “Ik ben” en “wees niet bang”. En vrees maakt plaats voor vrede, het soort vrede dat de wereld niet kan bieden.

Binnen enkele ogenblikken zijn ze op veilige grond.

Ik ben met jullie, alle dagen, tot aan de voltooiing van deze wereld (Matt. 28:20b)

Vragen om over te na te denken

Het Brood des Levens: de vraag

Het leven in Noord-Amerika is veel te lang gebaseerd geweest op materiële overdaad. Wij zijn 5% van de wereldbevolking en consumeren 25% van de grondstoffen van de aarde. Toen het volk Israël dat deed met de manna begon het te rotten (Ex. 16:13-21).

Hoe houden wij de leugen in stand dat extravagant leven voorspoed betekent en materiële overdaad, wat ook de kosten voor onze naasten mogen zijn? Hoe nemen wij – die genoeg en meer dan genoeg brood hebben – afstand van het steeds meer “brood” willen, naar echt hongeren naar het Brood des Levens? Hoe beïnvloedt het vervuld zijn met het Brood des Levens onze voedselvoorziening met het dagelijks brood – niet alleen voor onszelf maar ook voor onze naaste?

Wat is echt genoeg voor het leven in overvloed?

Levend water (Joh. 4:1-26)

Schoon, veilig water wordt nu erkend als een wonderlijke gave op zich, maar wordt ook gezien als koopwaar, in plaats van als een recht voor iedereen. Het is een belangrijke factor aan het worden in vele gewapende conflicten over de wereld. Veranderende weerpatronen maken dat wat eens een overvloedige hulpbron was, schaars.

Hoe kan het levende water dat door Christus wordt aangeboden de groeiende problemen van toegang tot schoon en veilig drinkwater helpen oplossen?

Net als de discipelen worden wij opgeroepen om stromen van levend water te zijn, die anderen verblijden met de gaven van God (Joh. 4:14).

Hoe kunnen wij als individuen, als kerken, als gemeenschap, het gehele lichaam van Christus in de wereld, onze roeping vervullen om fontein van levend water te zijn?

Water speelt een belangrijke rol bij onze ingangsrte in de Christelijke Familie, de Heilige Doop.

Hoe maakt gewassen zijn in het levengevende water van de doop onze menselijke dorst en vreselijke behoefte aan Gods hernieuwing duidelijk, en geeft ons tegelijkertijd de kracht en de roeping om die hernieuwing tot stand te brengen?

Brood des Levens (Joh. 6:1-71)

“Je bent wat je eet”, is een bekende uitdrukking in Noord-Amerika die ons eraan herinnert dat onze lichamelijke gezondheid niet beter is dan de kwaliteit van het voedsel dat wij ons lichaam geven. “Predik het evangelie; gebruik woorden als het moet.” Met die vaak geciteerde samenvatting herinnert St. Franciscus ons eraan dat wat wij doen op een krachtige manier vertelt wat wij geloven. De sterke boodschappen die geleid hebben tot onze mondiale super-recessie hebben ons verleid om te geloven dat meer beter is. Wanneer is het genoeg? Jezus, die weet dat wij, net als de eerste discipelen, soms te traag zijn om het door te krijgen, maakt het heel duidelijk: “Ik ben (‘εγω ειμι’) (ego eimi) het brood des levens.” (Joh. 6:35).

Waarom lijken wij, die een overvloed aan dagelijks brood hebben, daar tevreden mee te zijn terwijl onze broeders en zusters in de gemeenschap, Gods geliefde schepselen, geschapen naar Gods beeld, niets hebben? Wat kunnen wij van elkaar leren over wat genoeg is? Welke gewoonten in ons leven en onze gemeenschap helpen ons te blijven in het Brood des Levens? Welke gewoonten staan daarbij in de weg? Hoe helpt het ontvangen van het Brood des Levens, met de Heer Jezus zelf als onze enige gastheer aan de tafel van de Heilige Communie ons om met deze vragen in het reine te komen?

De nacht dat Jezus op de zee wandelde (Joh. 6:16-21)

De duisternis is dik, de wind is sterk, de golven zijn hoog, de toekomst is onzeker en toch is Jezus met ons, Gods aanwezigheid onder ons en in de wereld: “Ik ben het,” (εγω ειμι (ego eimi)) zegt hij. *Immanuël*, God is met ons. Wij- wij allemaal, al Gods beminde kinderen – zitten letterlijk in hetzelfde schuitje, ongeacht onze verschillen en onenigheid, want de zelfde Ene blijft in ons en met ons.

Wat maakt het uit dat God met ons is – voor uw leven? Voor de gemeenschap waar u leeft? Voor de wereld? Voor de gemeente?

Meditatie

“Minder titels – Meer handdoeken” (Johannes 13:1-5)

Dat was een pakkend thema voor een retraite.
Deze woorden waren nadrukkelijk geen recept om grootheid te bereiken.
In tegendeel, ze werpen het hele concept van sociale hiërarchie omver.
Is het vreemd dat een gemengde groep mensen zo'n zin gekozen heeft als slogan voor hun retraite?

De deelnemers hadden alleen voornamen en gebruikten geen titels of functieomschrijvingen.
Je kon er alleen maar naar raden of iemand een belangrijke positie had
En of iemand een bijzondere graad of expertise en succes had
Er waren er zonder twijfel diversen die dat hadden

Dat was allemaal niet van belang bij die retraite
Mensen ontmoetten elkaar als mens
Niemand had aandacht voor de leeftijd van de mensen of de kleur van hun huid,
Beroep of economische status

Niets van dat alles maakte enig verschil.
Iedereen stond op hetzelfde niveau.
Het was duidelijk dat iedereen het voorbeeld van Jezus wilde volgen,
Om de barrières neer te halen die scheiden en om te delen
Wat verenigt.

Er was geen twijfel aan wat Jezus van plan was toen hij
Een kom water pakte en een handdoek
Om zijn discipelen een voorbeeld na te laten van wat
De Eucharistie betekent en doet.

Gebed

Genadige God,
Maak ons meester van onszelf
Zodat wij de dienaar van anderen kunnen worden
En bevrijdt ons van onszelf
Zodat wij de dienst van anderen kunnen accepteren met
Waardigheid en dankzegging.

Amen